

یه‌گه‌مین گۆڤاری کارگیزی و گه‌شه‌پیدانی مروی
له کوردستاندا

37

پیشکەوتنه‌کان به‌ئازارن!

له پیناو گه‌لێکی خاوه‌ن بریاردا

منتدی إقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

نۆه له دلی بریاردا

مانگانه‌یه‌کی تایه‌ته به کارگیزی و گه‌شه‌پیدانی مروی

سالێ چواره‌ج حوزه‌یرانی - ۲۰۱۱

خۆش ده‌وێت!

پۆشنه‌بیر
کێیه‌؟

مروڤو
به‌هره‌کانی

گولدانی سه‌ره‌ره‌یه‌کان

خیزانو

پشوو‌ی هاوین

ئێوه له هه‌جتان که‌م نه‌سه‌!

بریار

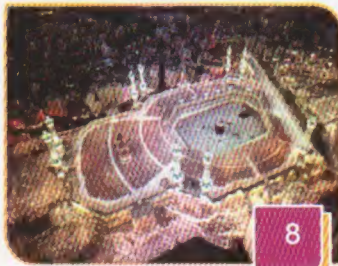
له پلناو گهلیکی خاوهن بریاردا

مانگانهیهکی تایبته به کارگیری و گهشهپیدانی مروی

سالی پوارده - ژماره 37 - موزهیرانی 2011

10

8

22

19

35

32

42

39

ناویشانی گوڤار

سلیمانی - شهقامی سالم - تهلاری سلیمانی مۆل - نهۆمی دووهم

بهرامبه بهرپوهبهرایهتی گشتی پهروهره

۰۷۷۰۲۱۷۸۶۸۲ - ۳۱۹۳۹۴۶

هولیر ۰۷۵۰۴۴۶۳۲۳۰

E-mail: bryar@bryarmagazine.com

دابەشکردن

کۆمپانیای پهپهر

۰۷۷۰۸۶۴۹۲۱۰

خاوهنی نیعتیاز

هندازیار: مهسعود تاهیر رۆژبهیانی

سهرنووسه

عادل محهمهد شیخانی

sarnosar@bryarmagazine.com

بهرپوهبهری نووسین

بهرزان نهبوهکر

دهستهی نووسهران

پهری شیخ کهریم

هاژده شیروانی

محهمهد میزگیه

بیگهره فارس

نەسکەندەر رەحیم

وههاب حسینی

محمد هاشم محمد

بهشی هونهری و دیزاین

قهیدار رەحیم

راویژکاری یاسایی

پاریژەر: نازاد محیدین

بهشی ریکلام

07480112787

چاپ: کۆمپانیای پهرهپهر

ئەو كارانەى كە تەنھا بۆ بەرژەوەندى خۆمان
ئەنجامى دەدەين، لە گەلّ مردنى خۆماندا دەمرن!
بەلام ئەو كارانەى بۆ بەختەوەرى كەسانى تر
ئەنجامى دەدەين، دواى خۆمان بە نەمرى دەمىتنەو!

rasan
group

نەم لاپەرەيه بە سپۆنسەرى
گروپى كۆمپانىكانى رەسەن بىلو دەكرىتەو

وما کاریک پیوستی به و پیری
نازیه توی له خۆبووردوویی یه کلابوونوه
بۆ سه رخستن و پارێزگاری له ههقی دمویت.
ئه مجۆره ڤۆشنبیرهش که ههق وایه
تهنها پێناسهی رۆشنیر به ئهم بدیی،

کارگپری به گوڤنار

یاری به دهنکه شقارتەکان مەکه، بۆنەوهی له داهاتوودا ناچاری
کوژاندنەوهی نهو ناگره نهییت، که دایدهگیرسییت.

بریان روبنسۆن

باشترین جوۆری سەرکردایهتی کاریگر، سەرکردایهتییه به پیشهنگی
جوان، نهک تهنها به دهرکردنی بریارهکان.

جون - سی - ماکسویل

ناتوانی ناوبانگیکی باش دروست بکهیت،
به هۆی نهو کارانهوه که له داهاتوودا نهجامیان دهدهیت!

هنری فۆرد

نهگر ماریکت بینی، دهستبهجی بیکوژه،
لیژنه دروست مەکه بۆ مامهلهکردن له گهڵ مارهکاندا!

رۆس پیروتن

سەرکردایهتی بهکارهێنانی دهسهلات نییه،
بهلکو بهخشینی دهسهلاته به کهسانی ترا

بیکی برودین

به بههای (۱۰۰) دۆلار کات به فیرو مەده،
له بریارێکدا که یهکسان بێت به (۱۰) دۆلار.

ماکسویل

خزمهتگوزارییهکی ناوازه
نهم لاپهڕهیه، به سپۆنسر
کۆمپانیای ئیکسسیلێنز بلاو دهمکریترو

فهرعی یهکهه: سلیمانی - شهقامی سالم - بهرامپهر کارگهی جگهره - بازاری عهلی نهمهلی - نهۆمی دووهم
ژماره تهلهفۆنی ئۆفیس: 053 320 6011

فهرعی دووهم: سلیمانی - شهقامی مسیۆمیترا - نزیک زانگۆی سلیمانی - ژماره تهلهفۆنی ئۆفیس: 0533281472
Web site, www.excelTech.co

تيكۆشان به ئاراسته يه كي هه لهدا

دمبين، به لام ههوله كانمان بئ سووده، چونكه گرفته كه مان نه زانيوه.

۲- يه كه م ههنگاو بۆ چارسه ر، دۆزينه وه ي گرفته كه يه، دواتر چارسه ر ديارى دهكرت!

۳- هه ر كاتيك نه مان تواني كيشه كه ديارى بكهين، نه وا هه ر هه وليك كه دميدمين له پيناو چارسه ردا به هه در دهجيتو هيچ به ره مه يكي نيه.

۴- ماندوو بوون نه نجامه كان ديارى ناكات، به لكو كار يه گه رى چارسه رو به رنامه ي به هيزه كه چاوهر واني نه نجامى باشيان ليددهكرت.

۵- پتويسته بۆ چارسه ر پرس به كه ساني پسيۆر بكهين و زۆر چاريش وا پتويست دهكات له يه ك كاتدا له پرس وراي جهند كه سيك سوودمه ند بين.

۶- تيكۆشان و هه ولدان و ماندوو بوون به ئاراسته يه كي هه لهدا وزه و تواناي زۆرمان به زايه دمه باتو زيانى ماددى و مه عنه وى زۆرمان ليددهات.

۷- با چارسه ره كانمان مه نتيقي بن و به پنى زانيارى و داتاو ليكۆلينه وه بن و هه ر له خۆمانه وه به مه زمه ندو گۆتره كارى چارسه ر ديارى نه كه ين.

فرۆشياركه: نابيت، نه م تووتيه يه ئارمزوو دهكات له ژينگه يه كي پې له گۆل و گۆلزاردا بۆ، پتويسته قه قه سه كه ي بۆ پې بكهيت له گۆل.

دواتر خانم جهندين چه پكه گۆلى رازاوه ي كړى و له نيو قه قه سه كه و له ده ورو به ريدا به جوانى داينان!

به لام ديسان تووتيه يه كه وته يه كي نه دركان!

دواى هه فته يه ك خانمه كه به ويه پرى خه مويه ژاره وه هاته وه لاي فرۆشيار، كاتيك فرۆشياركه پرسيارى ليكرد، بۆچى وا خه ميارو دلته نگو نيگه رانيت؟

خانم له وه لامدا گوته: تووتيه يه كه م مردا!

فرۆشياركه به په رۆشه وه پرسيارى ليكرد: ئه ر ئ تووتيه يه كه پيش مردنى هيچى نه گوت؟

خانمه كه: به لئ بۆ يه كه مچارو دواچار قسه ي كردو دوا وته ي دركاندا!

- ئه ي چى گوت؟

- وتى: ئه ر ئ له م ماله دا خواردن و خواردنه وه ده ستنا كه وپت؟

له م چيرۆكه وه فيردمبين:

۱- هه ندېچار هه ولددمين، ماندوو

ده گيرنه وه خانميك تووتيه يه كه له فرۆشيارى كي بالنده دهكرت و دواى نه وه ي دلنيا ده بيت له وه ي تووتيه يه كه ي قسه دهكات، له قه قه سه سيكي جواندا تووتيه يه كه دمه باته وه مالى، دواى جهند رۆژيك خانمه كه به نابه دلويه وه گه راپه وه فرۆشگه كه، فرۆشياركه لى پرسى: ناخۆ بۆچى ناوا نيگه رانه؟

له وه لامدا گوته: تووتيه يه كه قسه ناكات!

فرۆشياركه لى پرسى: ئه ها، ئه ر ئ ناوينته بۆ تووتيه يه كه داناوه؟

- نه خير!

- كه واته خه تاي نه وميه، پتويسته به زووترين كات ناوينته يه كي بۆ بكرت، چونكه تووتيه كان زۆريان ناوينته خۆشه وپت!

خانمه كه خيرا ناوينته يه كي بۆ تووتيه يه كه كړى و له قه قه سه كه يدا بۆى هه لواسى، به لام ديسان تووتيه يه كه هه ر قسه ي نه كرد.

دوو باره گه راپه وه لاي فرۆشياركه و پنى گوت: ويراى نه وه ي ناوينته شم بۆ ناماده كرد، به لام نه و هه ر قسه ناكات!

فرۆشياركه: زۆر باشه، به لام نايا قه قه سه كه م بۆ پې له گۆل كردوه؟

خانمه كه گوته: نه خير.

سەر كر دايەتى

سەر كر دايەتى لە نىوان بۆ ماوەيى و دروستبووندا:

بەشى دەيمو
كۆتايى

سەر كر دايەتى بەس نىيە بۆ ئەوەى بېيتە سەر كر دايەتى كارىگەر، بەلگە پۆيىستە خاوەن زانىيارى و لىھاتوو پىيەكى باش بېت بۆ گرتنە ئەستوى ئەو بەرپرسىيارىيە، چونكە "ھەبوونى ئەم سىفەتە لە سەر كر دايەتى دىنامان دىكاتەو لەوەى كە ئىمە سەر كر دايەتى باشمان ھەلېزاردوو، تاوەكو ئامانجەكانمان بەدەست بېيىت" ئەمە جىا لەوەى لىھاتوو پىيەكى بەلگە لە بىنەما گرتەكانى سەر كر دايەتى كارىگەر.

۲- توانى گۆرانكارى: بىگومان دىيەت سەر كر دايەتى توانى گۆرانكارى كردى ھەيەت، لەسەر ئەو ھەوارى كە دەسلەتە بەسەريەو ھەيە، بەشەيەيەكى راست و دروست، چونكە گۆرانكارى بۆخۆى يەكەكە لە ئەركەكانى سەر كر دايەتى، بەلام گۆرانكارىش "ياسا و پەرسىيەو بىنەماى تاييەتى خۆى ھەيە كە پۆيىستە دركى پى بىكرىت، بۆئەو بە باشى لە جەمكى گۆرانكارى تىيەيە، ئەگەر نا دىيەتە ھۆى جۆرەك ناتەواوى لە كارەكانىدا" پەنگە بەرەو ئاراستەيەكى زيانبەخش بىروا، چونكە گۆرانكارى ئەو ئەو ئالوگۆرە ھەست پىكرەو پىيە كە لە بەشەكانى دىزىكە دەست پىيەكە، جا ئەم گۆرانكارىيە، تووشى ناكۆكى دىت، يان خۆگۆنجاندىن

۳- دادپەروەرى: پىشەوا ھەلى (خو) لى رازى بېت) دەفەر موويە: سەر كر دايەتى راستەيەتە ئەو كەسەيە كە دواى مەردىشى ناوەكەى ھەر بە دادپەروەرى بىيىتەو، بۆ ھىچ سەر كر دايەتى نالو، ياخود ناچىتە سەر ئەگەر دادپەروەرى بە يەكەكە لە كارە سەر كر دايەتى خۆى نەزانىت، ئەگەر چى

جەختيان لەسەر پۆلى پەرسەى رايەتەن كەرد لە سەر كر دايەتىدا، ئەمەش بە پىيە ئەوەى سەر كر دايەتى شىوازيكە كە دىكرىت رايەتەنى لەسەر بىكرىتو ئامادەكرىتى ئەو تاكانەى كە دىخەتە ئۆر بارى ئەم رايەتەنە بۆ پۆستەكانى سەر كر دايەتى. دىزايەتەيەكى پوون ھەيە لە نىوان ئەم دوو بۆجۆنەدا، ھەروەھا ھەيەكە لەم دوو بۆجۆنە كارەكە يەكلايى دىكاتەو بە يەك ئاراستەدا.

ئەوەى دىيىيەتى و لىيە تىدەگەيەن لەم دوو بۆجۆنەدا، ئەوەيە ھەردوو كيان بە پەھايى بىرۆكەكانىان خستەتەر و، بەلام مەن لىرەدا پىيەو پىيە دىكرىت ھەردوو بۆجۆن و ھەيەگەيەن و بەرپەستيان بزانين، واتە شىتەكى سەروشتىيە ئەگەر چى كەسەكە لە باوانىيەو دەسلەتە بۆ بىيىتەو لە ھەمانكاتدا بېيتە سەر كر دايەتى كارىگەر و لىھاتوو، لەگەڵ ئەوەى پەنگە باوكى كەسەكى بەناوبانگ نەبوويەت، بە ھەمان شىو بۆ ئەو كەسانەش دىگۆنچەت بىن بە سەر كر دايەتى، ئەگەر چى پىگا و ئاسانكارىيەكە بوونى نەبوو بۆ ئەوان، تاوەكو پۆستى سەر كر دايەتى و ھەيەگەيەن، جگە لە ھەزو ھەولەكانىان نەيەت، بەلام لە ھەمووى گرتەكر ئەوەى كە لە ھەردوو بۆجۆنەدا دىيەت ئەو كەسانە ھەول بەدەن مەندوو بىن بەخەش بۆئەو بە لىھاتوو پىيە بگەن بەو شۆيە، بىگومان سەر كر دايەتى شايەنى ئەوەيە ئازار و ناخۆشى لە پىناويدا بچىزىت، بۆئەو ماناى سەر كر دايەتى كەردن بزانىت.

دووھە: ھەنگاوەكانى بوون بە سەر كر دايەتى كارىگەر و سەر كر دايەتى:

۱- لىھاتوو پىيە: "بىروا بەخۆبوون بۆ

سەر كر دايەتى لە نىوان بۆ ماوەيى و دروستبووندا:

بىرۆبۆجۆنەكان جىاوازن، سەبارەت بەوەى ئايە سەر كر دايەتى لە دايەك دىيەت، ياخود دروست دىيەت؟ ئىمە لەم باسەدا ھەولەدەيەن شىكرەنەو پىيەكى پوونتر بىكەيەن بۆ بۆجۆنە جىاوازدەكان لەمەى جەمكى سەر كر دايەتى و يەكلايەكرەنەو ئاراستەكانى دووبەرە جىاوازدەكە، ئەمەش لە سى خالدا ئامازەى پىيەكەيەن:

پەكەم: بىرۆبۆجۆنەكان لەمەى سەر كر دايەتى:

ئىمە لەم باسەدا لە بەرامبەر دوو بۆجۆنەدايەن، كە ھەندىكىان پىيەو پىيە ھەندى كەس ھەر كە لە دايەك دىيەن بە زگمەكى خاوەنى خەسەتە تاييەتەندى سەر كر دايەتى، بەلام لە بەرامبەردا ھەندىكى تر پىيەو پىيە ئەمە شىتەكى مەحالە، وەكو ئەوەى دابراھىم ھەق دەلەت: "ئەوانەى دەلەت سەر كر دايەتى لە دايەك دىيەن دروست نابن، ئەمە بۆجۆن و دىيەتەيەكى كۆنە، ئەمەش لە سەدەكانى رابردو زۆر بەرپەلاو بوو، لەو سەردەمانەى كە پادشا ھەر بە پادشاى لە دايەك دىيەو، شازادەش ھەر لەناو بىشەكەكەدا ھەلگەرى نازناوەكەى بوو، بەلام ئىستە ئەم بۆجۆنە مەمانەى خۆى و نەكرەو، چونكە جەنەب سەر كر دايەتى لە جىيەن دىكرەو تەن بەيىتەو كۆرە پادشا بىن و لە خۆشگۆزەرانىدا بىيەن.

"ئىزى كۆن بۆ بىرۆكەى سەر كر دايەتى وای بۆ دىيەت كە سەر كر دايەتى لە دايەك دىيەن، دروست ناكەيەن، بەلام تىوۋرە نوپەكان ئەم بىرۆكەيان پەكرەدەو

سەرکردە:

ئەگەرچی پەسپۆرانی سواری کارگيري پتيان وايە سەرکردە بەرپۆمبەرۆ سەرۆك هەر يەكەيان جۆريكن لە سەرکردايەتيكردن، بەلام واهيە شتيكي ترمان پچ دەليت، ئەويش لە شيوي هەلسوكەوتو كارو بپيارەكانيان جۆريك لە جياوازي دەرەكەوتەيەت لە نيوان ئەو سئ پۆستەدا، بەتايبەت لە نيوان سەرۆكو سەرکردە، ئەم جياوازيەش خۆي لە چەند خالتيكا دەبييتەوه.

ديارە ئيمە بەراوردگاريكي ترمان كردوو بۆ ئەو پۆستە، بەلام ئەميان لە روانگەي تيۆرەكان بوو، ئەويشيان لە روانگەي پەسپۆرانی بەرپۆمبەردن، بە تايبەت شارەزاياي (گەشەپيدانی مروی).

جياوازي نيوان سەرۆكو سەرکردە:

سەرۆك: ئەگەر كەسيك لە فەرمانی لايدات، يان سەرپيچی بكات، زۆر توندوتيزە.

سەرکردە: كەسيكي نەرم و نيانە، هەولەمدات لەوه تيبيكات كە بۆجي ئەم هەلەيە روويداوه.

سەرۆك: زياتر حەز بە سەرۆكي دەكات، نەك سەرۆكايەتي كردن.

سەرکردە: هەميشە بە سيفهتي سەرکردايەتيكردن لەگەل شوپنەكەوتوووەكانی رووبەرۆي بارودۆخەكان دەبييتەوه.

سەرۆك: بەردەوام بييري شوپنەكەوتوووەكانی دەخاتەوه كە ئەو سەرۆكەو گۆريايەلي پتيوستە، ئەگەرنا سزا چاومەي دەكات.

سەرکردە: خۆي بە بەشيكي لە كۆمەلەكەي دەرمانيت، چونكە هەردوو لايان ئەندام يەك كۆمەلەگان.

سەرۆك: بپيارەكانی ئەمەرق ناخاتە سبەيني، واتە خيراو بە پەلەيە.

سەرکردە: لە بپيارەكانيدا زۆر پەلە ناکات، بييرەدەكەوه پاشان بپيار دمدات.

سەرۆك: راويژوگفتوگۆكانی زياتر لەگەل راويژكارو كەسە پەسپۆرەكان دەكات.

سەرکردە: راويژو گفتوگۆكانی بييجگە لە كەسانى پەسپۆر، راستەوخۆ لەگەل كارمەندەكانی ئەنجام دمدات.

لە كۆتايي توێژينەوهكەماندا گەيشتينە چەند دەرەنجاميكي سەبارەت بە سەرکردەو بەرپۆمبەر، بەم شيۆميەي خوارەوه:

يەكەم: دەرەنجام:

- لە توێژينەوهكەماندا گەيشتين بە چەمكو پيناكەي نوێتر لەسەر سەرکردايەتي.

- كەسانيكی زۆر هەن دەیانەوتەيەت، ببن بە سەرکردە، بەلام كاميان دەیانەوتەيەت سەرکردايەتي بكەن، بۆيە ئەگەر ئەو

هەموو سەرکردەيەكي ژيرو لياھتوو بە باشي درك بەوه دەكات، كە دادپەرۆري نەيینی سەرکەوتنی زۆربەي دەرەوتو پیکخواوو کۆميانياکانی جيهانە، بەلام ئەوهی گرنگە جۆنيەتي کارکردنە بە چەمکی دەسەلاتو خۆگۆنجانەن لەگەل بارودۆخەكانو لەبەرچاوترنی هەموو پيداويستییەکانی کۆمەلگاکەي كە لێرمەدا رۆلي دادپەرۆري دەست پيدەمەكات.

۴- وتاریبێژي: کاريگەري دروست ناييت لەسەر هەستی تاکەكان بەبێ هەبوونی هونەري وتاریبێژي، بۆيە ئەگەر تەکنیکی سەرنجراکێشان بە کارنەهێنریت لە لایەن سەرکردەکانەوه، بيگومان ناتوانن ببن بە خاومنی جەماوەري تايبەتي خۆيان، ئەمەش لە رێگای پيدانی متمانە دەبييت "بەلام سەرکردەكان دەبييت لە ياديان بييت كە بنيادنانی متمانەي راستەفينە هێندە ئاسان نييە" ئەمە شتيكي بەلگەنەويستە ئەگەر جەماوەر متمانەي پييت نەبييت سەرکردەكان ناتوانن شوپنەكەوتوو دلسۆزو کارامە بۆخۆيان فەرهمەم بکەن.

۵- باومەيدار: ئەم خالە يەكێكە لە گرەنتییەکانی سەرکەوتنی سەرکردەكان لە رۆژەلاتی ناومراست، ديارە نموونە گەليكي زۆريش هەن بەتايبەت لە بواری سياست، ئەوتە لە تورکيا داوی پەنجا ساڵ لە فەرمانرەوايي کردنی کەمالیستەكان لە تورکيا هاتنەخوار لە دەسەلات، يەكێك لە هۆکارەکانیش مەسەلەي نايبين بوو. ئۆباما يەكێك لەو بەهايانەي جەختی لەسەر دەکاتەوه لە وتارەکانيدا نايني مەسيحیيە، بە جۆريک ئیستا يەهودیيەت پتيانوايە مەترسیيەکی گەورە هەيە لەسەر جولهکەكان لە جيهان. جا ئەگەر رۆژئاوا هەستی بە گرنگی ناينو باومەيداري کردييت، ئەي دەبييت نايبين چەندە گرنگ بييت بۆ کيشورێک کە تەنانەت گۆي بۆ کەسيکی ئاسايش راناکرن ئەگەر هەست بکەن نايبين بەهايەکی ئەو تۆي نييە لە لای ئەو کەسە!

هەر يەك لەم خالانەي سەرەوه بۆ خۆي جۆريکە لە هونەرۆ ليزانين، ئەمەش دەگەرێتەوه بۆ خودی سەرکردە، ئايا بەکاريان دەهينيت، بە تايبەتي "هونەري پیکخستن و فەرمان دەرکردن و پشتبەستن بە لياھتوويی کەسانی تر، هونەري مامەلەکردنی لەگەل سەرکردەکانی تری هاوتای خۆي" لە بەدەستپهتانی ئەم هونەرمانەش خولی راھينان و خوێندنەوه رۆلي گەورەيان هەيە.

سینیم: جياوازي نيوان سەرۆكو

کەسانەي دەیانەوتەيەت لە گروپی دووہم بن، ئەوا پتيوستە بە يەكجاري واز لە سەرکردايەتي بهيئن.

- ئەگەر سەرکردە تواناي دەزگاکەي رزگار بکات لە تەنگرۆو بارودۆخەكان، بيگومان دەبييت بە کاریزماو سمبولی دەزگاکەي.

- ئەو بپيارانەي سەرکردە دەریدەمەكات، تەنها کار لەسەر داھاتوو دەكات، نەك رابردوو.

- ئەرکی سەرکردە سەرمتا لە رێبەريکردنی شوپنەكەوتوووەکانی دەست پيدەمەكات، پاشان داويی هەلدەستيت بە گەرخستنی دامەزراوەکەي.

- لياھتوويی، کاريگەري، بپياردان، کۆلەکەي سەرکردايەتي کردن لە هەموو دامەزراوەيەکا.

- سەرکردايەتي تايبەت نييە بە چەند کەسيکی دياریکراو، بەلکو بۆ هەموو کەسيک دەرەنجاميت بييت بە سەرکردە، ئەويش بە دەستگرتن و پەپەرۆکردنی ياساو ريساکانی سەرکردايەتي لە رێگای خولی راھينان و خوێندنەوهي بەردەوام.

- بەرپۆمبەرەكان ناتوانن ببن بە بەرپۆمبەريکی لياھتوو، ئەگەر گەشە بە تواناکانی خۆيان نەدن، لە رێگای خۆ پەر زانباري کردن و خولەکانی راھينان.

- بەرپۆمبەري چالاکو سەرکەتوو، يەکێکە لە هۆکارەکانی پيشکەوتنی ولاتانی دنيا، چونکە بەرپۆمبەرە لياھتوووەكان بە باشي ئەوه دەرمان کە پۆستی بەرپۆمبەري ئەرکی ئەوان زەحمەت دەکاتو سوکی ناکات.

- دەستپاکي دلسۆزي لە کارکردندا نيشانەکانی بەرپۆمبەري سەرکەتوو.

- بەبێی دەرەنجامە زانستییە نوێيەکانی جيهان، کە باس لەوه دەکەن ئاھرميش ھاوشیۆي پياو دمتوانيت رۆلي خۆي بيپييت لە کارەکانی دەرەوهي مالد، بە تايبەت لە بواری بەرپۆمبەردندا.

- ئاھرمت بەھيترين هونەري دروستکردنی پەپومندی هەيە لەگەل دەوروبەرەکەي، کە لە ھاوتاکەيدا واتە پياو، ئەم هونەرە لاوازترە، هەبوونی ئەم جۆرە هونەرەشە بوومتە هۆکاری سەرکەوتنی زۆربەي دامەزراوەکانی جيهان.

- ئەگەرچی خالی جياواز هەيە لە نيوان پياوي سەرکردەو ئاھرمتي سەرکەدە، بەلام ئەوه ناييتە رێگەر لەوهي، کە ئاھرمت بە کەلگي بەرپۆمبەردن سەرکردايەتي کردنی پیکخواوەکان نەيەت.

ميٽرووی پلانسازی شار

ئا: بههشت عهلی

بهشی
دوهم

گهشهگردنی ئەم شارستانییهته نوێیه له ولاتی رافیدمینهوه پێگه‌یشتوو، به چهند ههنگاوێکی جیگيرو به چهند قوناغیکی یهك به دواي یهگدا تیپه‌ری، ئەم قوناغانه له عیراقدای، له لایه‌ن توێژمه تایبه‌تییه‌گانه‌وه به ناوه‌گانی شاره‌کان و دێهاته‌کان ناسرابوون، ئەو شوێنانه‌ی که بۆ یه‌گه‌م جار تیايدا دهرکه‌وت کۆنترین شاره‌گانی (حسونه‌)یه‌و پاشان (سامرا) و (حلف) و (العبيد) و (الوركاء) و له کۆتايدا جمده‌ النصر.

عیراق له ماوه‌ی ئەم قوناغانه‌دا فراوانی کشتوکالی به‌ خۆیه‌وه‌ بینی، ده‌ستپێکردنی ژيانى شارستانی و په‌یدا‌بوونی شاره‌ په‌گه‌مینه‌گان، بنیادنه‌رانی شارستانییه‌ت، هه‌روه‌ها ناسرابوون به‌ هونه‌ری کانسازا‌ گردن و دوورکه‌وتنه‌وه‌ له‌ ره‌وه‌یه‌وه‌ی گۆزگه‌ره‌و خشتی سوره‌وه‌کراویان دروست ده‌کرد، گالیسکه‌ی خاوه‌ن پێچکه‌، هه‌روه‌ها گاسن (زه‌وی کێله‌ر)، له‌سه‌ره‌و ئەمانه‌وه‌ که‌شتی چارۆکه‌دار، هه‌روه‌ها له‌ سه‌ره‌تاکانی ئەم قوناغه‌دا هونه‌ری

شارو شارستانییه‌ت له‌سه‌رده‌مه جیاوازم‌کاندا:

- له سه‌رده‌مه‌گانی پێش زایندا شار شێوازیکی رێکخراوی هه‌بووه‌، زۆرجار بازنه‌یی بووه‌، له‌یه‌ر هۆکاری به‌رگری کردن. وه‌کو گوندی (جرش) ۷۵۰۰ پ.ز. شارستانییه‌تی عیراقی کۆن (۹۰۰۰) سال پێش زاین:

سه‌رده‌می کشتوکال له ولاتی رافیدمینه‌ی ده‌ستی پێکردوو، ئەوه‌ یه‌گه‌م سه‌رده‌م بوو بۆ مرۆف به‌ شارمه‌زابوونی کشتوکال له ۹۰۰۰ سال پ.ز، پاشان له ماوه‌ی ۵۵۰۰ سال پ.ز له گوندی (چه‌رمو) له کوردستان له ناوه‌راستی چاخی به‌ردینی نوێ گه‌شه‌ی کرد.

هه‌له‌هاتنی خۆری شارستانییه‌ت له عیراقدای:

هه‌له‌هاتنی خۆری شارستانییه‌ت له عیراقدای له ده‌وره‌به‌ری سالی (۵۰۰۰)ی پێش زاین ده‌ستی پێکردوو، عیراقیه‌گانی بۆ یه‌گه‌مه‌جار له میټرووی مرۆفایه‌تیدا له چاره‌کی کۆتایی هه‌زاره‌ی جواره‌می پێش زاین نووسینیان دا‌هێنا،

﴿إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِّلْعَالَمِينَ﴾ ۱۱ آل عمران، ۹۶

به‌راستی یه‌گه‌م خانه‌و مال و مه‌نزگه‌یه‌ك که بۆ خه‌لکی دانرا له‌سه‌ر زه‌وی ئەوه‌یه‌ له مه‌که‌ده‌یه که پیرۆزه‌و هیدایه‌ت و پێنمووی به‌خشه‌ بۆ هه‌موو خه‌لکی جیهان). هه‌ندێ له رافه‌گاران وای لێك ده‌دنه‌وه‌ که یه‌گه‌م مائیک (خانویه‌ك) که له‌سه‌ر زه‌وی دروستکرا‌ییت به‌شێوه‌یه‌کی ره‌ها، وتویانه‌ که ه‌ریشه‌گانی دروستیان کردوو ته‌نانه‌ت پێش دروستبوونی ئاده‌م، ئەو مائه‌ش که‌عبه‌ی پیرۆزه‌، که (بيت المقدس) ۴۰ سال دواي که‌عبه‌ دروستکراوه‌. پرسیار کراوه‌ له‌ پێغه‌مه‌به‌ر (درودی خوی له‌سه‌ربیت) سه‌باره‌ت به‌ یه‌گه‌م خانویه‌ك که دروست کرا‌ییت بۆ خه‌لک، هه‌رموویه‌تی: (المسجد الحرام ثم بيت المقدس)، پرسیار کراوه‌ ئەي جیاوازی نیوانیان (کات) چهند بووه‌؟ هه‌رموویه‌تی چل سال.

هەنگولەين ناسرا، ھەرومھا بىناى گشتى دەرگەوت، وەك پەرستگاکان.

نەمۇنەى شار لە عىراقى كۆندا:
شارى ئور لە سەردەمى دەسلەتو شارستانىيەتى سۆمەرىيەكاندا (۲۱۱۲ - ۲۰۰۶) پ.ز.

شارى بابل: لە سەردەمى دەسلەتو شارستانىيەتى بابىليەكان (۶۰۴ - ۵۶۲) پ.ز. يەككە لە كارە سەرەككىيەكانيان دروستكردى زەھورەبوو، دروستكردى ژمارەمەكى زۆر لە پەرستگای گەورە لە بابل، ھەرومھا دروستكردى شەقامىكى جوان كە ناسرابوو بە شەقامى (الموكب)، مەدخەلەكى گەورە شەكۆدار كە پتيان دەرگەوت دەرگای عەشتار، كۆشكە گەورەكەى بە باخچە ھەلواسراوەكانىيەو دەرگەوتە پشت ئەم دەرگایەو كە لە سەرچاوە يۆنانىيەكاندا ناسراوە بە يەكە لە ھەوت سەرسوڤەنەمەكانى جىھان.

- لە شارستانىيەتى ھىرەوونىدا ھەندى شار ھەبوو وەكو (تل العمارنە).

- شارستانىيەتى يۆنانى ۲۰۰۰ بۆ ۱۴۶ ي پيش زاین:

لە شارستانىيەتى يۆنانىدا شارەكان كارىگەرەبوون بە بىروبووچوونەكانى ئەھلاتۆن، كە بە يەكەم پلانساى شار لە جىھاندا ناسراوە، لەو كاتەدا ئەھلاتۆن گرنگى داوە بە شوپىنى شار، بەرزترىن شوپىنى ھەلېزاردووە بۆ (ئەكرۇپۇل)، كە برىتيە لە مەلەند، يان پەرستگا بۆ پياوانى ئاينى، شارى دابەش كردووە بە دوانزە بەشى يەكسانەو لەسەر بىنەماى داھاتى وەبەرھىنان ئەك رووبەر، زەويەكەى دابەش دەرگە بۆ ۵۰۴۰ (عقار) وە ھەموو عەھارەكىش دەرگە بە دوو بەشەو بەشەكى لەناو شاردو ئەوى تر لە دەرەوى شارد، بۆ ھەموو ھاوالاتىيەك شوپىنىكى نىشتەجىبوون لە ناو شارد ھەبوو، شوپىنىكى نىشتەجىبوونىش لە دەرەوى شار، ھەرومھا دانىشتوانىشى دەرگە بە ۱۲ گروپەو.

ئەم شارستانىيە كارىگەرەبوو بەشارستانىيەكانى پيش خۆى لەوانەش: (شارستانىيەتى ھىرەوونىيەكان، ھارسەكان، ساسانىيەكان).

- بەشەو بەشەكى گشتى شار لەسەردەمە دىرەنەكاندا لە چوار

دەوى سەنتەرى شارەوانى، يان دەوى (كەنىسە) دەدات، شار مەيدانىكى سەرەكى گەورەو كۆمەلەى بازارى لە خۆ دەرگە، (الكادرايە)، يان كەنىسە دەوى كۆكەرەوى ھەبوو لە شارەكاندا، ھەندىجار مەيدانى شار تەنھا شوپىنى بە يەكگەيشتى جادە لاوەكىيەكان بوو لە بچوكىدا، بە دەرگەنىش جادەكان راست بوون، بەلام جادە سەرەكىيەكان دەرگەيشتن بە مەيدانى سەرەكى لە دەرگای شارەو، ھەندىجارىش جادەكان دەرچوونە دەرەوى سنورى دىوارى شار، (چونكە شارەكان بە چواردەورىياندا دىوار ھەبوو دەرگای تىابوو لەبەر ھۆكارى ئەمى).

- شارستانىيەتى رۆما (۷۵۲ - ۵۰۹) پيش زاین:

گەشەكردى رۆما دەرگەپتەو بۆ نزيكەى سالانى (۷۵۲ - ۵۰۹) پيش زاین، ئەم گەشەكرەش لەو كاتەو دەست پىدەكات كە رۆمانىا شارەكانى ترى داگير دەرگە، كە لە ئىتاليەو دەستى پىكرە لە سالى (۲۴۲)ى پيش زاین، ھەر لەو كاتەو رۆما دەستىكرە بە جەنگىكى گەورەو پروكلىنەر لە دەرەوى ئىتاليە، توانى ئىسپانىا و ئەلمانىا و جەزائىرو سورياش داگير بكات.

كاتىك كە باسى پلان دەرگەت لە پيشدا باسى ئىدارە دەرگەت، ھەر بۆيە رۆمانىيەكان شارەزايوون لە پلان و پلانى رۆمايان دانا كە لە ۷ گرد پىكەتايو، يەكەم ماستەرپلان بوو كە كرا.

لە سەرەتادا پلان بەشەوى تۆرى بوو لە رۆما، پاشان پيشكەوتنى بە خۆيەو بىنى، لەووەو بىرۆكەى گۆرەمپانى سەربازى لىو پەيدا بوو.

پاش ئەو مەزۆوى (ئىپۆدەمۇ دەملىتۇ) دەست پى دەرگەت كە باسى دابەشكردى ناوچە (زۆن)ەكانى كردووە لەووەو بىرۆكەى شورا لای رۆمانىيەكان دروست بوو.

۴۲ سال پيش زاین، ئاگر بەربوو لە رۆماو دواى ئەو دوو ماستەر پلان بۆ رۆما كرا كە شوراى ھەبوو ۱۸ كم بوو. مانەوى ھەموو ئەو ھەنەرەنى بىناسازى رۆمانى لە ھەنگولەين و زەخرفەو تەلارسازى دەرگەپتەو بۆ ھەلەمەرەوى دىكتاتۆرانەى ئىمپەراتۆرىيەتى رۆمانى لە

سەرانسەرى سنورى ئىمپەراتۆرىيەتەكە، شارستانىيەتى يۆنان بە پاىيەكى بىنەمى دادەنریت لە شارستانىيەتى رۆمانىداو بىلەوى كردووە بە ناو شارستانىيەتى رۆمانىدا، ئەمەش بە روونى لە پەرستگای ھىنۇسدا ديارە كە وەكو پەرستگا يۆنانىيەكان دروستكراوە، ھەرومھا تەلارسازى رۆمانى ھەموو توخمەكانى لە شارستانىيەتى يۆنانىيەو وەرگىراوە، پاشان رۆمانىا سىفەتەكى تايبەتى پىداوە، ئەم كارىگەرەيە تەلارسازى يۆنانى لە سەر تەلارسازى رۆمانى بە روونى دەرەكەوت لە پەرستگای فورتينا ھىرلىس لە رۆما كە كۆنترىن و جوانترىن پەرستگای رۆمانىيەو بە پاىيەخترىن كارە كە شارستانىيەتى رۆمانى پى جيا دەرگەتەو.

گرنگترىن تايبەتمەندىش كە تەلارسازى رۆمانى پى دەرگەتەو رىگايەكى نوپە لە دروستكردى تەلاردا گرتوپانەتە بەر:

ئەم شارستانىيە كارىگەرەبوو بەشارستانىيەكانى پيش خۆى لەوانەش: (شارستانىيەتى ھىرەوونىيەكان، ھارسەكان، ساسانىيەكان، يۆنانىيەكان).

- لە سەردەمى راپەرىندا ھەولتى ئاومەدان كردنەو دەرگەوت كە لاساى بىنەما ئاومەدان كردنەو مەكانى سەردەمەكانى پيشوى دەرگە كە ھىشتا مابوو، گەرەكى گەورەو جادەى رىكەو پىكەو مەيدان (گۆرەپان) دروست دەرگە، رووكارى ھەبارەى بىناكان، لە يەك دەچوون، لەگەل ئەووەو پاىو ھوارەى ئاوو پەيكەرىش دروست دەرگە.

- لەسەردەمە كلاسكىيەكاندا شار رىكەدەخرا لەسەر شىوەى كۆشكى حاكەم، بەشەو بەشەكى كە لە كۆشكەو جادەكان دەچوون بەرەو مەيدانى شار.

- پلانساى شار، وەك خۆى مايەو ھەتا ئاومەراستى سەدى ھەژدە (شۆرشى پيشەسازى) كە برىتى بوو لە كردنەوى رىگاكان و دروستكردى گۆرەمپان (مەيدان)، ھىنانەدى لىكچوون لە رووكارى دەرەوى بىناكاندا، گرنگيدان بە كۆشكەو كەلەپور، ناشتنى دارودەرخت لە گەرەكە سەرەكىيەكانو گەورەمەكانى شارد، بەلام لەگەل روودانى شۆرشى پيشەسازى لە پلانى شارد گەشەكردىكى گەورە روويدا، بە دەرگەوتنى چاكسازانو پيشەوايانى پلانساى.

كارگىرى ئېلېكترونى

نەرىمان بەھرام

پېشەكسى:

سەردەم سەردەمىكى سەير، نازانم لە كۆيۈە دەست پىچ بىكەم وا بە باشى دەزانم سەرەتا بەم وتەپە دەست پىچ بىكەم كە دەلەت، (كەسانى بىچ ئەزمۇن، پارە و پۇل بە دوا چارەسەرى كېشەكان دەزانم) (۱).
كاتىك سەردانى مالىھوم كىرد، پىياسەيەكەم بە ناو گەرەكەكەي خۇماندا كىرد، لە گەل ھەر ھەنگاۋىك بىرەم دىكەردەم كە چۇن مەۋفەكان لە ماۋىيەكى كەمدا پەنگ و شىۋازىيان، پان دەنگيان دەگۆرەت، بەلام ئەۋەى لاي مەن سەير بوو ئەۋە نەبوو كە مەۋفەكان دەمەت، بۇچى بگۆرەن! بە پېشەۋەى ھەست بىكەن لە گۆرەنيان كە ئەمەش بە دوو شەت، پان رەۋنتر بىلەن دوو ھۆكار كە بىرەتەپە لە (ئاۋەنە، ۋەنەكان) كە گۆرەنى خۇيان دەمەن، ئەگەر ئەم دوو ھۆكارەش نەبواپە ئەۋە ھەرگىز نازانم چۇن گۆرەۋن.

لەردە مەمبەستەم ئەۋەپە بۇ دەمەت مەۋف درۇ بىكات، پان زۇرەنەى كاتەكانى بەقسەى يېكەلەك بەسەرەبەرەت، پان دانىشەت زەمى ئەم و ئەۋ بىكات، پان نامادەپە كاتەمىرىك لە بەر ئاۋەنە دانىشەت و گەنگى بە رەۋخسارو پەرجى بىكات... ھەتد، بەلام نامادەپە رەۋىك كە دەكەتە (۲۴) كاتەمىر لەم ماۋىيە نىو كاتەمىر بۇ خۇى دانىشەت بۇ بىرەكەردەۋە، پان خۇنەنەۋەى گۆفارىك، پان رەۋنامەپەك،

پان پەرتوكىك.

مەن دەپەرس! نايا بۇ مەۋفەكان بىرە ناكەنەۋە؟ نايا بۇ مەۋفەكان ئەۋەندەى گەنگى بە رەۋخسارىان دەمەن، بۇ گەنگى بە ناۋەۋىكان نادەن؟
دەپەرسەم بۇچى مەۋفەكان جىۋاۋى دەمەن؟
نايا بۇ مەۋفە راستەپەنەكان كەمەت دەردەكەۋەن؟
ئەۋجەريەن باشتر دەپەرسەم بۇ دەمەت ھەنەك خۇنەنەۋەى (سەختە) بىلەن كەچى زۇرەشە ۋەرەگەت؟
نايا بۇ دەمەت خۇنەنەۋەىك لە ماۋىيەك مانگە، تەنەا (۱۰) رەۋ دەۋام بىكات، لە كۆتەپى سالىش دەرجەۋى زۇر ئاسانەتەت؟

نايا گەنگى تەۋزەنەۋە چ سەۋەدىكى دەمەت ئەگەر خۇنەنەۋەىك تەۋزەك پەۋەى مەندەۋ نەبەت؟
نايا كاتەك مەۋفەك ھەلەپەك دەكات ھەمەۋە پەدەكەنەن بە ھەلەكەى كەچى خۇشيان مەۋفە ھەلە دەكەن؟

ئەۋ جەريەن دەپەرسەم زىاتەر دەلەم كاتەك خۇنەنەۋەىك بىرەكەردەۋەپەكى جۋانى ھەپە، بۇچى بىنەۋەى بزانم بىرەكەردەۋەكەى راستە، پان ھەلەپە، ئەۋە پەكسەر دەلەن نەبەت، پان

بە تۇ ناكەت سەدان شەتە تەپەش.

ئەمەش مەۋفەكى سەپەرىن بۇئەۋەى ھەلەساۋىن بە تەۋزەنەۋەپەك لە بارەى (كارگەرى ئەلەكترەۋى) كە تا ئىستە بوۋى نەپە لە كوردەستان، بۇ ئەۋەى بوۋى ھەبەت لە كوردەستان ھەلەساۋىن بەم تەۋزەنەۋەپە كە پەس لە زۇرەپە پەكەتەى كارگەرى ئەلەكترەۋى دەكات.

كارگەرى ئەلەكترەۋى پەكەتە لە بەرەۋە بىرەنى كەرە كارگەرىيەكان بە ھۇى نامەرە كارەپەپەكانەۋە، پەكەك لە گەنگەپەكانى ئەۋەپە بۇ ئەۋەى ئەگەر (فەرمەنىك دەپەكەت بە نەسراۋ بۇ شەۋەنىك ئەۋە ماۋىيەكى زۇرى دەۋەت تا دەكاتە شەۋەى مەمبەستە كەچى كارگەرى ئەلەكترەۋى بە چەنە چەكەپەك ئەم كەرە جەپەجە دەكات.

ئەمە لەم تەۋزەنەۋەپە باسى كارگەرى ئەلەكترەۋى دەكەپەن لە رەۋى (چەمكى كارگەرى ئەلەكترەۋى، سەرەلەنى كارگەرى ئەلەكترەۋى، پەداۋىستەپەكانى كارگەرى ئەلەكترەۋى، گەنگى كارگەرى ئەلەكترەۋى، لایەنى باشو لایەنى خراپەى كارگەرى ئەلەكترەۋى... ھەتد).

كەۋاتە بۇ ئەۋەى ھەنگاۋىك بەرەۋە پەشەۋە بچەن، دەمەت ئەۋە ھەنگاۋە بە شەۋەپەكى درەستە بىلەن، چۈنەكە تەۋاۋەكەردى

هنگامه‌گانی تر که ماوه نهوه نهموگانمان ته‌واوی ده‌گن، به‌لام نه‌گمر هنگاه‌گامان نادرست بوو، نهوه نهموگانیشمان له سر ههمان هنگاوی نیمه‌دروژن. جا پېوېسته له سر ههمومان بۆ‌نهموی (نهموېکی نه‌لکترونی دروست بکیم)) (TB) ده‌بیت له خۆمانه‌وه دست پېکیمین.

بمشي يمه‌گم:

۱- دياربکړندى چه‌مه‌گانی کارگېرى نه‌لکترونی.

۲-۱ کارگېرى نه‌لکترونی.

۳-۱ کۆمپيوته‌ر.

۴-۱ نېنټرنېټ.

۵-۱ کات.

۶-۱ تۆرى گشتي.

۱-۱ دياربکړندى چه‌مه‌گانی کارگېرى نه‌لکترونی (E-management).

جيهان پووبه‌رووی پېشکوتنیکي زور بووخته‌وه له رووی تمکنه‌لؤژياو گواسته‌وهی زانيارپه‌گان، به مېه‌ستی سووډگه‌ياندن، ته‌کنه‌لؤژيا نیستا بووخته پېوړیک بۆ پېوانه‌کردنی پېشکوتنی ولاتیک له‌گه‌ل دياربکړندى ناستی بړیوېه‌کى، نهم پېشکوتنه‌وهی بووخته‌وهی گۆرانی زور له چه‌مه‌که به‌کاره‌اتوو‌مکان له رووی به‌کاره‌يانه‌وه له ناستی ولاتانو رېکخراومکانو تاکه‌گان، به جۆریک جيهان بووخته‌وهی گوندیکي بچووک، هه‌رومها که‌مکړنده‌وهی کاتو شوین، که نه‌مېش رۆلکي گه‌وردي گېراوه له ناسانکړندى کاره‌گان له ههمو پووه‌گانه‌وه به تايېه‌تی له رووی کارگېرىپه‌وه.

ولاتان سیاستو شېوازی خۆيان دگۆرن، تاووکو بگونجین له‌گه‌ل پېداوېستپه‌گانى سهرده‌م، نه‌وېش به به‌کاره‌يانانی نامېرو نامېرازى پېشکوتنو له به‌رېوېه‌رندى کاره‌گان، هه‌رومها به‌کاره‌يانانی بۆ جاوېدېرى کردنی کاره‌گانو پروواندنی کاره‌گانى حکومت، نه‌مېش به مېه‌ستی به‌رېوېه‌رندى کاره‌گانى حکومت به شېوېه‌کي خېراو ناسان کردنیان، هه‌رومها گونجاندى بارودوخ بۆ گونجاندى له‌گه‌ل پېشکوتنی سهرده‌م، تاووکو ولات به‌روم خۆشگوزارنپه‌کي باشتېر بېروات، سېسته‌می حکومت به سېسته‌میکی بېروکراتی ناسراوه، نه‌وېش به هۆی لاوازیو له‌سهرخو به‌رېوېه‌رندى کاره‌وه هه‌رومها خراب گه‌ياندى خزمه‌تگوزارپه‌گان به تاکه‌گانى ولات، سروشتی حکومت به شېوېه‌کي گشتی بریتپه له هه‌رمانبه‌رو هاولاتیو خزمه‌تگوزاری نیوانیان. (۱)

شورشی زانيارپه‌گان خۆی خزانده‌ته ناو کارو شېوازه‌گانى حکومت‌ه‌وه، چه‌مکي حکومتی نه‌لکترونی بریتپه له پېشکوتنیکي خزمه‌تگوزارپه‌کي زیاترو

خېراتر، نه‌وېش له رېگای به‌کاره‌يانانی تمکنه‌لؤژياى زانيارپه‌گان به شېوېه‌ی خزمه‌تگوزاری خۆپه‌تی، که نه‌مېش همول دمدات به ههمو که‌سک له نه‌نجامدانی کاره حکومتپه‌گانیان، هه‌رومها رېگا خۆش دمکات بۆ دسته‌به‌ر کردنی خزمه‌تگوزارپه‌گان به شېوېه‌کي ناسانو دروستکردنی ممانه، گرنگی به‌کاره‌يانانی تمکنه‌لؤژيا له لاهن حکومت‌ه‌وه ده‌گېرېخته‌وه بۆ نه‌و پېشکوتنه به‌رچاوه‌ی که هاته ناراوه له پېشکوتنی ههمو کارو چالاکیه‌گانى حکومت، هه‌رومها گواسته‌وهی زانيارپه‌گان له شوینیکه‌وه بۆ شوینیکي تر به خېراترین شېوه، هه‌رومها به تیوریکي که‌م، گواسته‌وهی کارگېرى حکومت له شېوازی سهرقاپه‌ی بۆ شېوازی پېشکوتنو، له به‌کاره‌يانانی تۆره‌گانو بۆستی نه‌لکترونی، نه‌مېش وا دمکات کاره‌گان له رووی کارگېرىپه‌وه چالاکو خېراتر ده‌بیت، هه‌رومها رۆلی حکومت کاراتر دمکات به که‌مترین کاتو تیچوونو جیه‌جیه‌کردنی ههمو کاره‌گان.

کارگېرى نه‌لکترونی هاتوته کاپه‌وه به نامانجی کارناسان کردنی پرۆسه کارگېرىپه جیاوازمکان له حکومت، پاخود رېکخراومکان به خېراپه‌کي زورو تیچوونیکي که‌م.

(السامی) پېناسی دمکات به‌وهی بریتپه له، راپه‌راندنی کاره‌گان به‌سوود وهرگرتن له ههمو نامېرازمکانی گه‌ياندى زانيارپه‌گان (کۆمپيوته‌رو نېنټرنېټ) به مېه‌ستی که‌پشتن به کارگېرىپه‌کي سهرکوتنو، هه‌رومها که‌مکړنده‌وهی به‌کاره‌يانانی کاغه‌زو خېرا کردنی کردارمکانو له ناوېردنی رۆتین، هه‌رومها به‌ستنه‌وهی ههمو به‌شه‌گانى حکومت به په‌کتريپه‌وه.

هه‌ندیک له سووډمکانی نهم شېوازه‌ی کارگېرى شکاندى به‌رپه‌ستی کاتو شوینو پېشکوتنیکي خزمه‌تگوزارپه‌کي تايېه‌ت به هاولاتیان، نه‌وېش به به‌ستنه‌وهی هۆکارمکانی گه‌ياندى سهرده‌م به چالاکیو به‌رېرسپارېتو واری کارگېرى حکومت‌ه‌وه. هه‌رومها (نجم) پېناسی دمکات به‌وهی کارگېرى نه‌لکترونی بریتپه له، نه‌و سهرچاوه زانيارپه‌کي که پشت ده‌بیتپه به نېنټرنېټو تۆره‌گانى گه‌ياندى زانيارپه‌گان، هه‌رومها پېشکوتنیکي باشتېرو خېراترین خزمه‌تگوزاری له هاولاتیان به خېراترین کاتو که‌مترین تیچوون. (۱)

۲-۱ کارگېرى نه‌لکترونی (E Government).

کارگېرى نه‌لکترونی بریتپه له نه‌نجامدانی پرۆسه‌گانى به شېوېه‌کي نه‌لکترونی، هه‌رومها پېناسه ده‌کرت به‌وهی ههمو شېوازمکانی تمکنه‌لؤژيا به‌کارده‌پننیت

به مېه‌ستی ناسانکړندى کردارمکان له رووی کارگېرىپه‌وه (IEE)، هه‌رومها به‌ستنه‌وهی حکومت به هاولاتیپه‌وه (GIC) واته، (حکومت- هاولاتی) هه‌رومها له رووی کاره‌وه (حکومت - کار).

سهرکوتنی کارگېرى نه‌لکترونی پشت به دوو ته‌ومره ده‌بیتپه نهمانیش: ته‌ومره‌ی په‌که‌م، تا چه‌نده ده‌زگانى حکومت نامادمن له رووی نه‌لکترونیپه‌وه، نه‌وېش به‌دایینکړندى ههمو پېداوېستپه‌گان بۆ دروستکردنی کارگېرىپه‌کي نه‌لکترونی. ته‌ومره‌ی دووه‌م، بلاوکردنه‌وهی هۆشيارى تايېه‌ت به کارگېرى نه‌لکترونی، هه‌رومها چه‌رکړنده‌وهی چه‌مه‌گانى تاووکو بتوانریت به باشتېرو شېوه پراکتیزه بکرت، گۆرپنی کۆمه‌لگا بۆ کۆمه‌لگه‌کي نه‌لکترونی. نامانجه‌گانى:

۱- به‌زکړنده‌وهی کارو چالاکیه‌گان له‌ناو که‌رتی حکومتی (Internal Effectiveness and Efficiencies -IEE)، نه‌وېش له رېگای ناسانکړندى کاره‌گان به که‌مترین کاتو که‌مترین خهرجی، هه‌رومها وردی له راپه‌راندنی کاره‌گان.

۲- که‌مکړنده‌وهی خهرجی حکومت، نه‌وېش له رېگانى به‌رېوېه‌رندى کاره‌گان به شېوېه‌کي نه‌ندازمې، هه‌رومها به‌رېوېه‌جیوونى کاره‌گان به ناسانی بۆ رۆتین.

۳- ناستی رازیبوونى خزمه‌تگوزارپه‌گان له لاهن هاولاتیپه‌وه، نه‌وېش له رېگای ناسان به‌کاره‌يانانی خزمه‌تگوزارپه‌گانى حکومت، هه‌رومها پېشکوتنیکي زانيارپه‌کي وردو خېرا به به‌کاره‌يانه‌ران که له‌گه‌ل پېداوېستپه‌گانیان بگونجیت.

۴-ناسانکړندى نالوگۆرى بازارگانىو نابوورى، هه‌رومها ناسانکړندى نالوگۆرى نیوان ههمو به‌شه‌گانى حکومت.

به شېوېه‌کي گشتی نامانجی کارگېرى نه‌لکترونی گه‌ياندى خزمه‌تگوزارپه‌گان، هه‌رومها ده‌ره‌ياننیتى له جوجرافپه‌کي بچوکه‌وهو گه‌ياندى به زۆرتین که‌س، هه‌رومها ناسانکړندى کاره‌گانو گه‌ياندى به خېراترین کات و که‌مترین تیچوون. (۱)

(Footnotes)

(۱) رازیفی

(TB) مېه‌ست نه‌وهی که نه‌و نه‌وهی که له دوی نیمه دین کاره کانیان ههمووی به نامیره نه‌لکترونیپه‌گان به‌رېوېه‌بهن.

(1) <http://www.hrm-group.comvbshowthread.php?t=14719>
(1) <http://www.arabtron.com/pageprint.php?id=7378>

په يوه ندى گشتى

دمكرت هاو واتاي (روح المعنويه)
گياني كۆمەل به كاربهيتن، ومك نامازميك
بۇ باومرو پالېشتى كۆمەل، بوونى گياني
هاندانو يەكپارچەيى كۆمەل و هەولدان بۇ
تەواوكردى نامانجهكانى.

ئەموى شايانى باسكردنە ئەمويه
لەمەرچاوغرتنى ياساكانى كۆمەل له لايەن
ئەندامانى كۆمەلەوه هەميشە نامازە نيه
بۇ بەرزى گياني ناخ. لەوانميه له ئەنجامى
دياريكردى گشتى هېلى كارو سزاي توندەوه
بېت، تەماشاكە ئەو شوېنى كارەى چرپەي
تيا نابيسترىت، پان ئەو پۇله رېكخراوى
به تەواوى قوتابيهكانى گۆلپراپەلن، پاخود
ئەو كارگهپەي بەرهمهپيتانى له ناستىكى
بالاداپه، مەرج نيه له ئەنجامى رۇحى
مەعنەوى بالاوه بېت گياني ناخى بالا
ئەمويه نەسەپنېرايېت.

دياردەكانى گياني بالا برىتين له:

۱- ئارەزووى ئەندامانى كۆمەل (ئەو
كۆمەلەى له شوېنكى كاركرىندا، پان...
پېكەمون) بۇ يارمەتىو يەكگرتن به ويستى
خۇيان دوور له دەسلەلاتى دەرەكى.

۲- بوونى كەمترين ئەندازەى ناكۆكى
له نېوان كەسەكاندا.

۳- بوونى نامانچ گەلېكى هاوبەش كە
هەمووان له هەولى بەدپەيتانېداپن و
هتد.

رۇلى كەسى پەيەمىندى گشتى:

رۇلى كەسى پەيەمىندى گشتى
كورت نابېتەوه له ناساندنى چالاكويه
جياوازمەكانى دامەزراومكە، بەلكو درېژ
دەبېتەوه بۇ وەرگرتنى زانيارى كە

رېكەوتنەكە بۇ قۇناغيك بېتو دوور بېت
له تېروانين بۇ داهاوو. ستراتيژىمەتى
ئەمچۆرە دانوستاندانە مەلەننېه لەگەل
لايەنى بەرامبەر به مەبەستى تېكشاندىن به
فېرۇدانى تواناكانىو پاشان ناشيرينكردىو
له كۆتايىدا دەستبەسەرگرتنى.

**پەيەمىندى گشتىو گياني ناخ (روح
المعنويه):**

گياني ناخ به نامانجىكى گرنگى
پەيەمىندى گشتى ناو دەبېرېتو به پېويست
دەزانرېت بۇ بەدپەيتاننى نامانجهكانى
رېكخراومكە، كەواتە پېويستە بزانيين
گياني ناخ جېپهوه ئەو ھۆكارانە چين كە
كارگەريپان هەميه بەسەر بەرزېوونەوى
رۇحى مەعنەويەوه.

گياني (مېنوكى) ناخو كارگەرى له
بەردنەوى جەنگو كوشتارەكاندا كارېكە
له دېر زەمانەوه ھەستى پېكراوه له لايەن
سەرگردە سەربازىيەكانەوه. بەلام پياوانى
بازرگانو پېشەسازى گرنگيان بەم لايەنە
نەداوه تا ماومەيكى كەم بەر له ئىستە له
كاتېكدا گرنگى گياني ناخيان زانېوه له
جۆنپىتىو چەنداپەتى بەرهمهپيتاندا، ئەو
كارمەش له بەجېتەشتن و بېزاري كرېكاران
له كارەكانيان گواستەمەويان بۇ شولېكى كە
دەردەكەوېت.

ئاوا پېناسەى گياني ناخ دەكات،
برىتييه له تواناي كۆمەلېك Leighton
ئەلكەندەر لېتون، كەس دەردەكەوېت له
خۇگونجاندىنيان به پېداگرىو لېپراوانە
به مەبەستى تەواوكردى نامانجىكى
هاوبەش.

پەيەمىندى گشتىو ھونەرى دانوستان:

ئەو كەسەى لەگەل پەيەمىندى
گشتىدا سەرقالە، زۆرچار پەنا دەبات بۇ
گرېبەستو دانوستاندن، پان بەشدارە
لەگەل خاومەن بېريارەكان له دامەزراومكەدا
جا لەگەل خەلگاني ناوخو، پان دەرەوى
رېكخراومكەدا بن، پاخود لەگەل دەستەو
دامەزراوه حكومىيەكاندا بېت. يەكەم كار
پېويستە بېزانىت شارەزايى به ھونەرى
دانوستاندن، پېويستە بزانىت چەندىن
جۆر دانوستاندن هەميه:

۱- رېكەوتن له بەرزووندى ھەردوو

لايەندا: لايەنە رېكەوتوومەكان پەنا
دەبەنە بەرپەرزووندى هاوبەش لەم جۆرە
رېكەوتەندا، ھەردوو لايەن يارمەتى يەكتر
دەمدن و شېوازىكى داھىنەرەنە پيادە دەكەن
تا دەگەن بەرپەكەوتنكى ديارېكراو له
بەرزووندى ھەردوو لايەنداپېت، ھەردوو
لايەنى رېكەوتوو ستراتيژىمەتيك بىنياد
دەنېن كە له پاشەپۇژدا بېتە ھۆكارى
قولىوونەوى پەيەمىندىيەكانو پەلپاويشتنى
بۇ بوارەكانى دېكەو قولىوونەوى
پەيەمىندى دوولايەنە.

۲- رېكەوتن له بەرزووندى لايەنلىك

زەمەرى لايەنلىك: ئەم جۆرە رېكەوتنە
كاتېك دروست دەبېت ناھاوسەنكىيەك له
لايەنەكانى رېكەوتوودا ھەست پېبكرېت،
ئەمەش كاتېك روو دەدات كە لايەنلىك له
ھەلپازردنى نامانجهكانى رېكەوتنەكەدا به
باشى مەبەستەكانى ديارېكردبېتو لايەنى
بەرامبەرىش تەواو به پېچەوانەوه. ئەم
رېكەوتنە كاتېك دروست دەبېت نامانجى

تكايه له كاره كمت

بيزار مه به!

عبدالملك عبدالرزاق

بۇ نموونه: (كاتىك پەككەك له سكرتيرى كۇمپانيياكى نەوت له ويلايمتى ئۆكلاھوما كارىكى قورسى له كۇمپانيياكه گرتيووه ئىستۆ، كه پئويست بوو گشت داواكارى چاپكراوكانى گرتيستمكانى كۇمپانيياكه پريكاتەوه، گشت ژمارو ناماركانيش ناماده بكات، كه ئەم كارە ترسو سامىكى زۆرى له ناخيدا دروست كرديوو. بەلام بريارى ئەو كچه جى بوو؟ بريارى دا ئەو كارە بكاتە كارىكى بزوينەرى زۆرخوش، سمرتا كەوتە پگەبرايەمىتى پۇزانە لەگەل پركرنەموى فۇرمو نامادكرنى ناماركانى پۇزانە، له كۆتايى پۇزەكەدا ديمارمن، پۇزى دواتر همولى دەدا ژمارەكه زياتر بكات)..

ناكامى ئەم كارە جى بوو؟ بووه خيراترين نووسمى كۇمپانيياكه، پاداشتى ئەو كچه له بىرامبەر ئەو كارەدا جى بوو؟ ئايا پياھەلدانو ستايشكرن بوو؟ ئايا بىر زكرنەموى ناوئيشانەكى بوو؟ نەخىر هيج كامپيان نمبوو، بەلكو بەختەمرو دلشادى كچهكه بوو، چونكه نامانجى سەرمكى ئەو بەختەمورى بوو، نەك مالو دارايى، كه توانى خەسەلمتى كارەكه بگۇرپت له روانگەى خۇيەوه.

كەواتە ليرەدا گەرتۆش بيزارى له كارەكەت هەموو هيزو توانايەكى خۆت بخەرەگەر بۇ زالبوون بىسەر ئەو بيزاربوونەتدا، ئەگەر جيش لەوانەيه كارەكه له سەرمادا سەختبەيت، بەلام پئويستە لەسەر تۆ بەردەوامبەيت تاكو نامانجەكەت وەكو پئويست بېيكت، هەرچەندە لەوانەيه هەندىكەمان سەركەوتوو نەبىن له چارەسەركردى دروستبوونى بيزاريەكانەمان له كارەكانەمان، بەلام ئەوه ماناى ئەوه نىيە كه بەردەوام بين لەسەر ئەو كارەو خەمبارىو خەمۇكى دامانگرت، بەلكو لەم بارەدا وا پئويست دەكات كه شىوازى كاركرنەكەت بگۇرپت بۇ بواريكى تر، به پئى ئەو حەزى كه له ناخى خۆتدايه، بەلام پئويستە لەسەر دووبارە هەموو تواناكەت بەكاربېنيتو بەردەوام له هەر هەلەيهكه له ئەواوى ژيانەتدا ئەنجامەتداوه له بېرى خۆتى بېيەتەوه، بەلكو وەك پگەبرايەمىتى بەكارى بېنەمو سوودى ليوەرېگر، هەموو پۇزەكان وا هەست بكة كه ئەمەرقۇ يەكەم پۇزى دەست بەكاربوونەت ئەو كارەدا.

هەريەك له نىيە بۇ بەدەستەينانى بېداويستىيەكانى ژيانەمان، كارىكەمان گرتۆتە ئىستۆ، پەنگە زۆرىكە له نىيە به هۆى ئەو ئەركەوه هەست به ماندويتىو نازار بكمين، لەوانەشە هەر خودى كارەكەمان به دل نەبەيت، به بېروى من ئەوه شتىكى ئاساييه، چونكه ئەو ئەركە پۇزىكە دوو پۇزى نىيە، بەلكو پەنگە به كۆتايى هينانى ژيانى كۆتايى بېيەيت، به هەر حال ئەوه راستىيەكهو ئەركىكه لەسەر شانى هەريەك له نىيە كه بېويستە ئەنجامى بدمين، كەواتە ليرەدا گەر كارەكەشت به دل نەبەيت، ياخود نازارت دەكات، تۆ ناچارى جيبەجىي بكميت، واتە ليرەدا بېرەر له دەستى تۆدا نىيە، تاكه پئىگەى تۆ ئەوميه كه شىوازى كاركرنەكەت بگۇرپت به شىويەكه كه حەزى پئى دەكەيت.

به پېچەوانەوهشەوه لەوانەيه هەريەكه له نىيە لەگەل ئەو كارە نە گونجايين كه هەلەمانبىزاردوو، ياخود ناتوانين تواناى خۇمان لەم بوارە تاقىيەكەينەوه، به جۆرىكى تر حەز به بوونى بواريكى تر دكمين، ئەوهش كارىكى ئاساييه، كەواتە گەر بىم شىوازميت، پئويستە لەسەر تۆ ئەو كارەنە ئەنجامبەيت. كاتىك تۆ له هەريەكه له بواردەكانى ژياندا كارەكەيت، گەر هەست به بيزارى دكميت، كه پەنگە هەريەكهمان هەستىكى جياوازامان هەبەيت، بەلام ليرەدا گرنگ نىيە هەستەكان جياوازميت، گرنگ ئەوميه كه نامانجى هەموومان دۆزىنەموى پئىگە چارەيهكه بۇ ئەو كيشەيه، لەوانەشە پئىگەى هەريەكەكان جياواز بېت لەوى ترپان، به هۆى جياوازمى مرقۇفەكان له هەلسووكەوتيانەوه، پان شىوازى ژيانەنەوه، بەلام دووبارە ليرەدا ئەوه گرنگ نىيە، مرقۇف پئويستە لەم كاتانەدا هېمنو نارام بېت بېر له سەرجاوى دروستبوونى بيزاريەكەى بكاتەوه، هەلەيات به هەر شىوازىك بېت كارەكهى لا خۆشەويست بېت، گەرچى كارەكهى قورسش بېت، چونكه دلنيام گەرمقۇف هەستى به نارامى كرد له كارەكهيدا هيج كارىكى بەلاوه قورس نىيە.

پەنگە زۆرىكەش له نىيە باومر بهم راستىيە نەكات، بەلام دلنيام كه دەربارى جى دەدويم، چونكه بەم ئەزمونەدا تىپەرپيوم،

له ميانەى ئەو زانياريانەوه هەولى بەرەوپېشېرىنى دامەزراوكمە دەكات، هاوكات پۇلى زياتر دەرەكەويت له دابىنكرنى ئارەزوو پېداويستىيەكانى خەلگەنى ناوخۆ دروستكرنى وئەنەيهكى ئەرتيانەى پئىخراوكمە له بەرجاوى خەلگەنى دەرەكەيدا.

نامانج گەلەك كەسى پەيومەندى گشتى كارى بۇ دەكات، پئىكەيت له ناساندنى دامەزراوكمەو بەدەستەينانى زانيارىو پەيومەندىو پئىخستىو پلاندانان و هەلسەنگاندن و گونجاندن،

۱- لىكۆلەنەوهو كۆكرنەوهى زانيارى (كۆكرنەوهى زانيارى لەسەر ئەو كۇمپانيياو كپيارو بەرەمانەى كىيەركى دامەزراوكمە).

۲- بوونى پەيومەندى دوولەپەنە له نىوان خەلگەو دامەزراوكمەو دامەزراوكمەو خەلگەيدا. دانانى پلانى پەيومەندى گشتىو جيبەجىكرنى (دانانى پلانى چارەسەرو خۇپارزەمرانە به مەبەستى جوانكرنى شىوهى دامەزراوكمە به دانانى پلانى كورتو ناومەندى دريژ مەودا).

۳- هەلسەنگاندن پياوى پەيومەندى گشتى پئويستە پلانىكانى كاركرنى هەلسەنگەيت به شىوهى قۇناغ، سەرمتا پيش دەسپىكى كارو له كاتى ئيشكرنداو پاش تەواوكردى شول.

۴- دەزگای پەيومەندى گشتى به پئىخەرىك دادمەرىت له نىوان بەرپومبەرايەتيە جياوازمەكانى دامەزراوكمەدا، هاوكات به پئىخەرىك دادمەرىت له نىوان دامەزراوهو لاپەنگەركەيدا.

كارە سەرمەكەيكەكانى كەسى پەيومەندى گشتى:

گەلەك كارى سەرمكى هەيه كەسى پەيومەندى گشتى پئى هەلەستەيت، لەوانە: ۱- دروستكرنى پەيومەندىيەكى ئاسايى لەگەل كۆمەلانى خەلگەدا، جا له ناوهو دەرەوى دامەزراوكمەدا، پان لەگەل خەلگەدا بەشيويمەكى گشتى.

۲- پئيدانى هەوالى دەزگاو پئىخراوكمە به پۇزنامەكان.

۳- دانانى ستراتيژيەتيكى ديارىكارو بۇ پئىخراوكمە.

هەموو ئەم كارەنش بۇ بەرزكرنەوهى پۇخى مەعنەوىو پەكرپىزى كرىكارانە له ناوخۆ پئىخراوكمەداو پيشاندانى وئەنەيهكى گەشى پئىخراوكمەيه له بەردەم كۆمەلانى خەلگەدا له دەرەوى پئىخراوكمە، سەرمپى هەلەدان بۇ بەردەوامى پئىخشستى پئىخراوكمە.

فەوزاي كات لە ژيانى گەنجدا

بە دەستكارىيەو، ناصىخ خالىد

(نرخى كات وەكو نرخى مال
و سامانە، ھەردووکیان نرخەكەیان
لە چاك خەرجكردن، یان باش
بەكارهینانیانە)!

مەبەستى ئەو لە كات (زەمەنى
چۆنییەتى)د، نەك ژماردى چركەو
كاتژمیرەكان، كات ماددى خاوە بە
دەستى مرۆفەو، وەكو (تەختەدار)ى بەر
دەستى دارتاش، وەكو (ئاسنى) ى بەردەستى
ئاسنەگر، ئەو دەتوانیت بیانكات بە
كەلوپەلێكى سوبەخشی مەبەستدار،
دەشتوانیت سەقەمى بىكات!

(بوسیسە)ى فەیلەسوف لە فەلسەفە
(كات بەكارهینان)دا گەشتوو دەلیت:
(ئەو جەند كاتژمیرەى كە بە ناگاو
بیدارین لە قوتابخانە، تەواوى پۇژانى
(بیکارى) ژيانمان لە كۆل دەكاتەو).

جا بۇ ئەوێ ھەر پەكەو لاى خۆمانەو
چارمەك بۇ (فەوزای كات) دابنێین، ئەم
نومەنە وەبیر ھەموو لایەك دەھینەو،
من بێك پارەم لەبەردەستەو كۆمەلێك
پیداویستی، وەكو (خواردن، خواردنەو،
جلوبەرگ، كۆتێب، گەشتكردن، كەرمەستە
جوانكارى)م، پێویستە، ئایا دروستە ھەموو
پارمەكەم لەسەر میزى نانخواردن دابنێم؟
یان ھەمووى بۇ كرىنى جلوبەرگ تەرخان
بكەم؟ یان خۆم لە ھەموو خۆشییەكى
ژيان بێبەش بكەم تەنیا كۆتێب لەسەر
رەفەكانى كۆتێبخانەكەم ریز بكەم؟

ئا لێردا حیکەت لە عەقڵدا، پێمەلێت:
بۇ ھەر پێویستیەك بێك پارە دابنێ.
كەواتە (كات) وەكو پارە وایە،
پیداویستیەكانیش چاومرێ دەكەن!
سەرجاوە/ سائى (البلاغ)

ئەمە وتەى كەسێكە كە بەھای
(كات)ى ناسیو، ھەر بۆیە زۆر جوان لە
بارمەو دەواو، ئەمە وتەى داھینەرى
كارمبا (ئەدیسۆن)ە.

دە وەرە با بەیەكەو ئاماریك بۇ (كاتە
بەھەدەرداوەكان) ئەنجامیدەین، ئەوجا
دەزانین چ غەدرێكمان لە خۆمانو گەلو
تەواوى مرۆفایەتى كردوو.

سەرئین بە ئەو دۆلە ئاوانەى كە
لە بەلوعەمەكى خراپدا دەتکیت، ئایا
دواى تێپەڕینی جەند كاتژمیرو پۇژێك
عەمبارێكى گەورە پێناكات؟

مەخابین چەندانو چەندین كاتژمیرو
پۇژو ھەفتەو مانگەو سال، لە ژيانمان
ھەر لەگەڵ (پا)دا دەروا، یاخود وەكو
شە بێكەلەكان ھەر بە دەستى خۆمان
خستومانەتە ئێو زێلانەو!!

دەزانى پەنگە بێرە كاتێك پامان
(پەرۆمەك)، (كۆتێبێك)، (چارمەسەرى
گرفتێك)، (دۆزینەوێ بېرۆكەمەك)،
(بەرچاوپۆشینیەك بۇ داھاتوو)، (پزگاركردنى
نایدەمەكى ھەرشەلێكرای) لێبەرھەمبێت..
ئەو زانیەى كە جەند كاتێكى
بۇ كاریكى زۆر گرنكى وەكو (ناسینی
میکروبەكان) بەسەربردوو، دەلیت:

(ئەگەر تەنیا پەك خولەك لە
ژيانمدا بەفیرۆبەدەم، وا ھەست دەكەم
كە تاوانێكم لە دژی مرۆفایەتى
ئەنجامداوە)، ئەم ھەناعمەتى (پاستۆر)
لەووە سەرجاوەى گرتوو كە پەنگە ئەم
خولەكە خولەكى پزگاركردنى مرۆفایەتى
بێت بەھۆى داھینكارىیە ژیریەكەى،
لەو لاشەو (ئەحمەد ئەمین)ى نوسەرو
بیریاری میسرى دەلیت:

كاتى بە ھەمدەردا، ھەلێكى بە
ھەمدەردا، (دارایی)، یان (پۆشنبیری) بێت.
ھەندێك لە ئیمە لە بە فیرۆدانى
كاتەكانیدا زاتەر لە بەفیرۆدانى مال و
سامانیدا زیادەپۆی دەكات، لە كاتێكدا كات
خۆى لە خۆیدا سامان و داراییە.

بە دلتیایەو (كات) ھەلە، ھەلێكە
بۇ پەرمەیدانى لایەنى پۇحى، ھەلێكە بۇ
بنیاتنانى كەسایەتى، ھەلێكە بۇ فیرۆون،
ھەلێكە بۇ مەعریفەت، ھەلێكە بۇ
و دەستەتەننى دەستەووتكى پۆشنبیری، یان
ماددى، ھەلێكە بۇ خونداسینو پەكترناسین،
دەى كەواتە ئەم فەوزایە چییە لە
بەرۆمەردنى كاتەكانى ژياندا؟

كاتێكى زۆر بۇ قەسو باسى بێسوود، بۇ
جەنۆی بازاری ئێو گازینۆكان، بۇ دانیشتنى
بێتامى بەردەم ئینتەرنێت، بۇ شەومانەو تا
دەنگانێك بە دیار زنجیرە ھواردەمكراوەكان،
كە ھیچ جۆرە بۆنو بەرامەمەكى (ژيانسازىو
مرۆفدۆستى) پێوینیە، بۇ وەستانى
تاقەت پڕوگینى سەر شۆستەو كۆلانەكان،
بۇ رۆچوون لە یاریە منداڵانە گەورە
فریودەمكەنى (پەلە ستەیشن)، ئەمانەو
سەدان (بۆ)ى تری (كات خۆرە).

نەرى بۆجى؟ چونكە تا ئێستا لە
ناھەنگیكى شایستەدا (كات)مان بە پەنگو
دەنگو بەھاگرانى خۆى نەناسیو، ئەو
تێگەشتە تاعون ناسایەمان بۇ دروستبوو
كە تەنیا (جەزو ئارموزو) بەرۆمەردى گشتى
(كات) بێت، پەقتارمان بۇ نەزەفكردنى
(كات)ەكانمان پەقتارى ئەو كەسەكە
بە دەستێك ئاوى كەللەتەزین فیرە وشكو
بەرینگەكەى بەر مالی دەشوات.

(كات بێ نرخترین شتە لە بووندا، لە
كاتێكدا تاكە شتە كە ناتوانین بیکرین)!!

پلاندانانى فيركارى و پەيوەندىي بە گەشەکردنى ئابورىي و كۆمەلەيەتتە

لە بەرزگەردنەۋى تۈنلەي بەرھەمەتتەنى
كەركار، زىاتىر شارمەزىۋىنى لە كارمەي،
ھەروھە ئامازى بەۋەش كەردۈۋە كە
فەركەردن پلاندانان بۆي زۆر گەنگە، بۆ
سەھامگەربۈۋىنى سەياسى كۆمەلەيەتتە،
بە مەرجەكى پىۋەستى دىزانىت بۆ
گەشەكەردنى ئابورى.

پلاندانانى فەركارى بە تەنھا ئامانجى
ھەنەندى پىداۋىستىيەكانى گەشەكەردنى
ئابورى نىيە، بەلگە ئامانجى ھەنەندى
پىداۋىستىيەكانى گەشەكەردنە بە تەۋاۋى
ماناۋى گەشەكەردنى ئابورى كۆمەلەيەتتە
پۇشنىبىرى، بە سەرجەم لايەنە جىۋاۋىيە
كانىيەۋە كە پەيوەستىن بە پىشكەۋەتنى
ئادەمىزادە گۇرۋانى ھەلۋەستەكانىيەۋە.

بىگۇمان پىشتەر تىرۋانىيىكى كۆن
بۈۋە لەسەر پىرۋەكەنى گەشەسەندىنى
كۆمەلەيەتتە، ۋا زانراۋە كە پىرۋەزى

مىۋىيەدە، ئەمەش دىمەۋەتتە بۈۋەكەنى
پلاندانانى گەشەكەردنى ئابورى
كۆمەلەيەتتەۋە، چۈنكە تىرۋانىن بۆ
فەركەردن ۋەكە فەكتەرىكى بەرھەمەتتەنى،
لايەنەكە لە لايەنەكانى شۈۋىن پىكەي
فەركەردن لە پىرۋەسى ئابورىدە، ھەروھە
بەھاكەي ۋەكە فەكتەرىكى كەرتىكەردن
لەسەر جۈۋەكەنى بە كەربەردن ناستەنگ
بۆ گەشەكەردنى ئابورى دىۋەست دىمەكە.

لە ۋەلەتتەنى سەرمەي، ھەروھە
ۋەلەتتەنى تىرىش، بىرۋەپەيەكى بىلۋە بەھەز
ھەيە، كە فەركەردن دىۋەزەي بىنەپەتتە
گەشەكەردنى ئابورى كۆمەلەيەتتە،
پەيوەندى نىۋانىشىيان زۆر كۆن دىۋەرنە،
دىمەنىن ((ئادەم سەمىت)) كە پەكەكە
لە فەپەلسەۋەكەنى ئابورى لە سەدەي
ھەزەدەمە، دۈۋەتتەنى كەردۈۋەتتەۋە كە
پەھىنان ۋە فەركەردن زۆر گەنگەۋە پەھەدە

بىگۇمان پەيوەندىيەكى تۈۋەندۈتۈل لە
نىۋان پلاندانانى فەركارى گەشەكەردنە
ھەيە، چۈنكە لە رەستىدا ئامىرەكە لە
ئامىرەكەنى، ھەۋەلىكى چالەكە بۆ رەگەرتنى
ئەۋ ئارەستانەي گەشەكەردن كە ئەمەۋ لە
ئارادان، پىنەمەي كەردىيان بۆ بەدەستەيتەنى
ئەۋ ئامانجەي بەرۋەمەندىيە بالەكانى
كۆمەلە بەدى دىمەنىن، ھەرىۋەيە
زۆرەكە لە پەروەشكاران ھەستەۋن بە
پەيوەستەكەردنى پلاندانانى فەركارى بە
گەشەكەردنى ئابورى كۆمەلەيەتتەۋە
ھەمەھەنگى لە نىۋانىيەدە، ئەۋەش لە
پىناۋ پەرمەيدەنى چالەكى تەكە كۆمەلەدە،
سۈۋەدەمەگەرتن لە تۈۋەستە رەخسەۋەكان
تا ئەۋەپەرى تۈۋە.

ئەۋ پەيوەندىيە تەۋەۋەگەرىيە، كەتەك
دىمەكەۋەت كە ۋەدەنەۋەۋە فەركەردن
ۋەمەھەتتەنىكى ئابورىيە لە دەھەتتە

بەکاربردن و راستەوخۆ قازانچیان داھاتی ئابوری بەدستناھیتن، بەلام ئەم تیروانینە گۆرانی بەسەردا ھاتو ئیستاکە بە جۆریک سەیری بەرنامەى گەشەکردن و خزمەتگوزاری کۆمەڵایەتى دەکرێت، کە سوودو قازانجی ئابوری ھەبە، کە بە ھۆى شارەزایی و پەسپۆرییەو بە دەست دێت لە ئەنجامی ڤیرکردنەو، ئەموش کاریگەرە لە سەر بەرھەمھێنان و توانای کارکردن و درێژەدان پێى، لەم سۆنگەیمو دەتوانین بڵێن گەشەسەندنى کۆمەڵایەتى بریتیە لە کۆمەڵێک بەرنامەى ئابوری، و مەھرەئیان تیاپدا، درێژخایەنەو سوودو قازانجەکەشى مسۆگەرە.

زۆر لە مێژە ئابوریناسەکان پێداگری دەکەن لەسەر گرنگی پۆلى ڤیرکردن لە گەشەکردنى ئابوریدا، شێوازەکانى بايەخدان لە نێوان بەرگری گشتى لە ڤیرکردن، بەو مانایەى گەورەترین ھیزە لە پێکھێنانى کۆمەڵگایەکی ئارەزوومەندى پێشکەوتن و پێورمەکانى ئابوری کە پاشماوێ ڤیرکردن و تیکرپایەکانییەتى.

بێگومان دەبێت بڵێن پلاندانانى ڤیرکردن، کاردەکاتە سەر گۆرینی سەقامگیری سیاسى و کۆمەڵایەتى، سازکردنى بارودۆختى گونجاو بۆ گەشەکردنى ئابوری، سەرپرای ئەموش دەرھەتى زیاتر بۆ تاکەکان دەرھەسینێت لە ڤیرکردن، تاوەکو بەھرەو تواناگانیان دەرەکەوێت. لەگەڵ ئەموشدا تاکو ئیستا کەمێک دەربارەى پۆلى پلاندانانى ڤیرکردن دەرئەنەن لە پێشکەوتنى ئابوری کە لە قۇناغەکانى سەرھەتای گەشەسەندندایە، بەلام ھەندێ بەلگەش لە ئارادان لە سەرئەوێ کە لە گرنگترین داخوایەکانى گەشتن بە ئابورییەکی بەھیزە.

چەند بابەتێکی بنەرمەتى لە بابەتى پلاندانان و گەشەکردندا ھەبە، ئەگەر لە بیرو ھۆشمان جێگیر بێت، ئەوا زۆر کۆشش و کاتو دەمەقائیمان بۆ دەستبەر دەکات، ئەو بابەتانەش بەلگە نەویستن، بەلام دەبێت بەباشی بیرمان لێ بکەیتەو، ئەوانەش بریتین لە:

بابەتى یەكەم:

مەبەست لە گەشەکردن لە ھەموو بوارەکاندا -گەشەکردنى گشتگیرە ئەک بە تەنھا گەشەکردنى ئابوری-، لێرەدا

پێوویستە جیاوازی بکەیت لە نێوان (گەشە) و (گەشەپێدان)، گەشەى ئابوری بە تیروانینی توێژەر، ڕێگایەکە ئامانجی بەدبەھتەى وزمە، ئەم وزمە دەبێتە ھۆى زیادبوونی ئابوری لە ماوەیەکی دیاریکراودا، بەلام گەشەپێدانى ئابوری پڕۆسەیکە پێشکەوتن و دواکەوتنى ئابوری نەتەویمی دەخاتەو، بە چەشنێک کاردەکات توانای بەرھەمھێنانى زیاتر بێت، بەمەش بەردەوام بەرھەمى تاک، یان کۆمەڵگا، بەرەو زیادبوون دەچێت.

بۆیە گەشەپێدانى ئابوری گەشەى ئابوری نییە، ئەم بابەتە پێوویستە لە بیروھۆشى پلاندانەرێراندا بێت و بەتایبەتیش پەرورمەشکاران.

بابەتى دووهم:

ئەمەش بابەتێکە پێوویستە پلاندانانى ڤیرکردن لەمەو سەرچاو بەکەیت، ئەویش ئەو پەرورمەدەیکە دەتوانیت کار بکاتە سەر گەشەپێدان لە سەرچەم لایەنەکانییەو ئەک ھەر چەشنێک بێت لە پەرورمەدە، ھەندێ جۆرى پەرورمەدە ھەبە دەبێتە ھۆى پێچەوانەى ئامانجەکانى گەشەپێدان، ئەگەر ئامانجەکانى گەشەپێدان دانەرێت تیاپدا، بۆ ئەمەش بەلگەو نیشانەى زۆر ھەبە کە دیارترینیان بوونی ژمارەیکى زۆر بێکارییە لە ناوچینی پۆشنبیران، بە تایبەتیش بێکاری پۆشنبیران لە ولاتانى تازە گەشەکردو زۆر پەرەى سەندووە، بۆیە ھەر پەرورمەدەیک نابێتە ھۆى گەشەپێدان، پێوویستە ئەو شتە خوازراوانە لەناو پەرورمەدە دابەزێت کە دەبێتە ھۆى گەشەپێدان، کەواتە بێگومان دەبێت پلاندانانى ڤیرکاری ھەبێت، چونکە لە کۆتاییدا ھەر ئەو ڕێکخەرو ھۆکارو ئامێرە، کە ھەول دەدات ئەوێ لە توانایدایە ئەنجامی بدات، وابکات پەرورمەدە بە شێوھەیکى کردارى لە خزمەت گەشەپێدانى گشتگیردا بێت بە ھەموو پەرورمەدەکانییەو، ھەرودھا لە خزمەت پێداویستیەکانى ھیزی کاردا بێت لە لایەکەو، گەشەپێدانى ئابوری و کۆمەڵایەتیش لە لایەکی دیکەو.

بابەتى سێیەم:

ئەمەش پەرورمەدەیکە لە نێوان ڤیرکردن و ھۆکارەکانى تری کۆمەڵایەتى و

ئابوری کە پەرورمەدەیکەى بازەنەبە، زۆریک لە پەرورمەشکاران پێیان وایە پەرورمەدەیکە ھێلییە، نە پەرورمەدە بە تەنھا گرفتى ئەو بارودۆخە ئابوری و کۆمەڵایەتیە، نە ئەو ھۆکارەش گرفتى پەرورمەدە، بەلگە لە نێوانیاندا وەرگرتن و پێدان ھەبە.

پلاندانانى ساغ و تەواو دەرئەنەن ئەم پەرورمەدەیکە لە نێوان وەرگرتن و پێدان و باشترین شێواز لێ دەرئەنەن بۆ ھەلەسانەوێ کۆمەڵگا و تاک ھەلەسانەوێ پێک و پێک، ئەک ھەلەسانەوێ بە مەملان، بۆیە بێگومان پێوویستە پلاندانان بازەنەبە بێت.

بابەتى چوارەم:

گرنگترین شت لە پلاندانان شتە سەرەکی و یەکەمەکانە، مەبەست لە سەرەکیەکان پێشخستنى پەسپۆرییەک، یان قۇناغێکی ڤیرکارییە بەسەر یەکیکی تردا لە خەرچکردن و پشتیوانى کردن و بايەخپێدان، کێشەى شتە سەرەکیەکان پێوویستە لە دوو پەرورمەدەو بۆى بروانین،

پەرورمەندى یەکەم، پەلەى گەشە، یان پێشکەوتن لە قۇناغەکان و چەشنە جیاوازەکان لە ڤیرکردندا.

پەرورمەندى دووهم، مەودای پێوویستى لە فراوانکردن لە قۇناغەکان و چەشنە جیاوازەکان لە ڤیرکردن بۆ ھێنانەدى ئامانجەکانى گەشەپێدانى ئابوری و کۆمەڵایەتى.

ھەر توێژینەوێک لەسەر بنەما سەرەکیەکانى ڤیرکردن، پێوویستە لە چوارچێوەیەکی گشتگیرى نەخشەو پلەنەکانى گەشەپێدانى ئابوری و کۆمەڵایەتیدا بێت و پێداویستیەکانى کەرەتە جیاوازەکان لە بەرجاو بەکەیت، بە شێوھەیکى ئەو تۆ جێبەجێکردنى پلانى ڤیرکاری بێتە ھۆى ھێنانەدى ھاوسەنگیەک لە گەشەپێدانى ئابوری و کۆمەڵایەتى، بۆیە ھەر پلاندانانێک بۆ ڤیرکردن لە سەر بنەمای دروشمى سیاسى دیاریکراو بنیات بنرێت، بێنەوێ مەسەلە ئابورییەکانى لەبەرچاو بەکەیت، یاخود پشت بە شێوازە بابەتیەکان نەبەستێت، بێگومان دەرئەنجامى ئابوری و کۆمەڵایەتى ترسانگى لێ دەکەوێتەو. ئامادەکردنى: محمد علي القضاة.

پێناسە مەلەکانی پێکخراوەیی

واتای مەلەکانی پێکخراوەی:

پێکێک لە تەبەقەکانی مەلەکانی سەددی بیستو پێکەو تارادەییەکی زۆر سەددی رابردوو، مەلەکانی نیوان پێکخراوەکان بوو بە شێوەیەک ھەریەکێکیان دەبوو لەو بواردا پشکی شیری بەرێکەوتو ھەریەک پێکێک شێوازێکی گرتبوو، ئەمەش دۆخیکی ھێناووە ئارادە کە مەلەکانی بگاتە رادەیک، ھەندێکیان لە پێکێک پەگرتنەو چۆک بە رێکەرمەکانیان دادەو بێکیان ھەلەوێشان. لەم نێوەندەدا ھەندێک لە پێکخراوە بەرھەمھێنەکان بە مەبەستی مانەویان لە گۆرمانەکاندا پەنایان بردووە بەر لەبەرگرتنەو کالو شەمەکانی رێکەرمەکانیان، وەک کۆمپانیاکانی وڵاتانی چین، تایوان، تایلەند پەرەیان دەکەو، (لە رووی پاساییەو کارێکی ناپاساییەو یاساغە) لە ناوخی پێکخراوەکانیشدا بە ھەردوو دیویدا (باشو خراب) کارێکەرییەکی ھەست پێدەکەو بە ھۆی جیاوازی لە سروشتی مەلەکان و ئامانجە جۆراوجۆرەکانی پێکخراوەکاندا.

پێناسە مەلەکانی پێکخراوەی:

زۆرانەبازی پێکخراوەی پێناسە دەکەو، بەھۆی جۆریکە لە تێکەڵاوی کۆمەڵەکانی لە کاتی پێکەدانە بەرژوونەکانی تالو کۆمەڵەدا دروست دەبێت، ھەلەوێستێکی کێبەرکێکارانە، ھەموو کێبەرکێکارێک دەزانێت بەرانبەرەکی کێبەرە جی دەکات، ھێج شێوازێک نییە بۆ گونجاندن لە نیوان بەرژوونەکانی بەرژوونەکانی بەرانبەرەکاندا، کێبەرکێکە نیوانیان دەگۆرێت بۆ زۆرانەبازی، ھەلەوێستێک ھەلەوێست بەرانبەرەکی تێکەڵکێشێتو بەسەریدا زالبێت. ھەروەھا پێناسەکراد: کە تێکۆشانیکە لە دەوری بەھاگانی پێکخراوەیی ھەلەوێست بەدەستھێنانی شوێن و ھێز، بێتییە لە تێکۆشانیک بە مەبەستی بە دەستھێنانی سەرچاوە دیاریکراو دەکەو، بە شێوەیەک کێبەرکێکارەکان ھەلەوێست دەستبەسەر دۆزەنگەکانیاندا بکەو.

ناکۆکی پێکخراوەی بە شێوەیەک ئامازە ی دەکەو کە گۆران، پان تێکچوونیکە بەسەر رەوشتی باویدا دێت، دەبێتە ھۆی پەگەوێت، پاخود دەرخواشی ئامرازەکانی بێرەدان. لەبەرئەو ناکۆکی بە ھەرئەو، پان تەواوکارییەک ئامراز دەکەو، کە وێنەو شێوەی جیاوازی ھەلەوێست لە خۆ دەکەو، دەتوانێن بێتییە کە مەلەکان ناکۆکییەکی راستەوێست بە مەبەستی نیوان تاکەکان، پاخود کۆمەڵەکانە لە پێناو ئامانجێکدا بەزاندنی لایەنی رێکەو بە مەرجێکی سەرەکی دادەنێت بۆ گەشتن بەو ئامانجە، لە روانگی پەوێستێکی کارگێرییەو ناکۆکی پێکخراوەی ناستێنراوە بەھۆی بە کوشتن ئامازە بۆ دەکەو لە نیوان دوولایەندا کە پەوێستێکی نیوانیان لەسەر بێنەما پش پێستێن دروست دەبێتو کاتێک دەکەو ئەو باوەری کە سەرچاوەکانیان دیاریکراو ئامانجەکانیان دۆ بە پەگەو ھەلەوێستێک لە کاروباری ئەو دیکە لە کاتی تەواوکردنی ئامانجەکانیدا دەست وەرەدات. ناکۆکی بە واتایەکی پشکەوتووانە مانای کێبەرکێ Competition ناگەشتێت، کێبەرکێ زۆرییە کات تێروانییەکی دۆزەنگارەکانی تیادا بەدەنێت کە زەمان بە گەس، پان لایەنەکانی تر بگەشتێت.

لەبەرئەو کێبەرکێ کارێکی کۆمەڵەبەبە، لە بەرێک نەگەوێت لایەنەکاندا دەردەکەوێت، پاشان بێتییە لە تێکەڵاوییەکی پێکخراو تێکۆشان لە پێناو ئامانجێک، پان ئامانج گەشتێک لە خۆدەکەو، دەگۆشتێت کێبەرکێ بە شێوەی راستەوێست، پان ناستەوێست بێت، پاخود لەسەرئاستی کەسێتی، پان ناکەسێتی بێت بە ھەرحال کێبەرکێ ھەر شێوازێک لە خۆ بکەو، دۆرە لە توندوتیژی بەکارھێنانی ھێز.

گەشتێن ھۆکارەکانی ناکۆکی:

۱- بوونی ناکۆکی و پێکەدان و نەگونجاندن لە سروشتی ئەو جالاکییانە کە تاکەکان بێتییەلەست، کێبەرکێ لەسەر پۆستێک، پاخود سەرچاوەیەکی گەو دیاریکراو دەبێت، ئەمەش

کاتێک رەوێست لایەنە ناکۆکەکان نەتوانن لەسەر ھەرچاوەسەرێک بگەن ئەنجام. ۲- ھەندێجار ناکۆکی دروست دەبێت لەسەر جیاوازی لە سروشتی کەسەکان و ناستی رۆشنایییەو تەمەن و بەھاو باوەرەکان...

۲- ناکۆکی بە ھۆی ناپوونی لە رۆلی کارکردن و دیاری نەکردنی دەستەلاتو بەرپرسیاریتی بە شێوەیەکی ورد، دروست دەبێت، پاخود بە ھۆی سروشتی شەرەنگیزی و نەبوونی گیانی ھاوکاری لای ھەندێک کەسەکان.

مەلەکانی پێکخراوەی کارێکی بەلگە نەوێستەو بە پێکێک لە توخمەکانی لایەنی جولاو لە رەوشتی کۆمەڵەدا دێتە ئەزما، بە مەبەستی ئەو کۆمەڵەکان لایەنێکی تەبەقەکان لە خۆبکەو، پێوێستە ناستی بێتییە لە تێکەڵاوی پەگرتن و مەلەکان و ھەلەوێست... تیاپاندا بە دیکەوێت. دەتوانێن بێتییە کە مەلەکانی پێکخراوەی لایەنی باشو خراب لە خۆدەکەو، کە بێتییە لە: لایەنەبەھاگانی رەنگەدەتەو لە:

۱- مەلەکانی پێکخراوەی یارمەتیدەری تۆوانا ئامادەبەھاگانی کارکەرەکان کە لە کاتی دۆخی ئاساییدا دەرنەگەو.

۲- ھەندێجار مەلەکان، گۆرانکاری بەدوادا دێت، یارمەتیدەری بەرژوونەکان بۆ دۆزەوێستەو پێکێک چارەسەر، بۆ مەلەکانیکە.

۲- مەلەکانی یارمەتیدەری بۆ تێرپوونی دەروونی، بە تەبەقە لای ئەو کەسەکان کە خاوەن ئارزەوێستێکی شەرەنگیزن.

۴- ئەوانەبە مەلەکان بێتییە ھۆی دەستنیشتانکردنی ھەندێ زانیاری و راستی لە دەستنیشتانکردنی ھەندێ ئارەبە راستەوێست لە کەشی کاردا.

۵- دۆزەوێستەو پێکەجاری مەلەکان لە نیوان دوو پەگەو کار، پان زەمان لە پەگەکانی پێکەشتن، ئەوانەبە بێتییە ھۆی دووبارە ھاوکاری و پێکەشتن، زەمان لەوێ کە پێشتر لە نیوانیاندا ھەبوو.

هەركە (سايمۇن كوپەر) لە ساڵى ١٩٧٠،
 پۇستى سەرۆكى كۆمپانىيەى ميوئاخەنەكانى
 (پيتز كارتۇن)ى گرتەدەست، رووبەر ووى
 مەلەلانىيەكى بىوئە بوومو، بە چەشنك
 دىبوو يەككە لە ھىما بەناوبانگە بازىرگانىيەكان
 لە جىھاندا، بە ئاستىكى نوڤى ناوازمى
 بگەيەنيت، چونكە كۆمپانىياكە سەرگەوتوو
 بوو، كارمەندەكانى بەختە وورو كرپارو
 بەشداربووكانى پەزماندنو خاستيتيش
 ھەمەلەينمىە. ئىدى دەبىت ئەم كۆمپانىيايە،
 جى بۆ (كوپەر) ھىشتبىتەو، تا بىخاتە سەر
 خەرمانى دەسكەوتە باشەكانى، ھەبىت لە
 پاش ئەوى چىگەى (ھۆرست شۆلتەرز)ى
 گرتەو، كە بۆ بىست سالى پەبق، ناوى
 كۆمپانىياكەى بە لووتكە گەباند.

[illegible]

(کوپەر) دەستی بە تۆزینەوی خواستی
میوانەکانی کرد، سەرنجی دا، ئەوی میوانەکان
دەیانەووت، بریتییە لە: ژووری دڵگیر،
خواردنی بەچێژ، کافیتیای ئەندروست،
بەلام لە گاتیگدا دەتوانن ئەم خواستەیان
لە جێگەیەک دیکەدا، بە نیوەی ئەو نرخە
دەست بکەوێت، دەی بۆچی بە هەمیشە میوانی
میوانخانەکانی (رێتزر کارلتۆن) دەمێننەوە؟

(كوپەر) لىمىچامى تۇۋىنەمەكانى پوخت
قىردەمە بەم ئاكامە گەيشت گە، لە ۹۰%
ۋاپاسلىقى كىرىمەكان بە كۆمىيانىكامە، بۇ
لەينى سۆز دىلارگىن دىگەرەتەمە، تەمنا
۹۰% بۇ لەينى پارەمەپول دىگەرەتەمە.

۱- له‌وانه‌یه لایم‌نیک له لایمه ناگۆڤه‌گان، زیاده‌م‌ه‌وی بکات له به‌رم‌م‌وندیه‌م‌کانیدا له‌سەر حسابی به‌رم‌م‌وندی هه‌موو ږخ‌خسته‌که.

۲- له‌وانه‌یه بپیته ه‌وی ه‌ریودانی کاتو کۆش‌شو دراو، له‌ کۆتاییدا ه‌وکاری لاوازی ناستی کاراو ه‌وم‌وندی به‌مشبکات (له‌ کاتو کۆش‌شو تیچ‌وون)، لێبک‌م‌وت‌ه‌وه.

۳- له‌ مملانی‌دا نه‌مانی با‌وه‌ له‌ نێوان کرێکاران و به‌ر‌پ‌وه‌رایه‌تی‌دا دروست‌ده‌بێت و هه‌ندێ له‌ کرێکاران پ‌ه‌نا ده‌ب‌ه‌نه به‌رکاری دو‌م‌نکارانه‌ی وه‌ک په‌ک‌خستنی نام‌پ‌رو نام‌پ‌زم‌گان و شار‌نه‌وه‌ی زانیاری و ها‌و‌کاری‌نه‌کردنی به‌ر‌پ‌وه‌رایه‌تی‌و بلا‌و‌کردنه‌وه‌ی زانیاری چه‌وا‌ش‌م‌کارانه له‌ باره‌ی به‌ر‌پ‌وه‌رم‌ه‌ر‌گانیا‌نه‌وه، له‌ وانه‌یه مملانی‌که بگ‌ۆرێت له‌ بازنه‌ی ږخ‌خسته‌وه‌ بۆ زۆرانیازی که‌م‌پ‌یتی و به‌ش‌پ‌وه‌یه‌کی خراب کاریگه‌ری به‌ سه‌ر سه‌روشتی هه‌له‌سوکه‌تم‌وه‌ جی‌به‌جێ‌ئێت له‌ ده‌اته‌و‌دا.

له‌ توانای به‌ر‌پ‌وه‌رایه‌تیدا‌یه ده‌ست به‌سه‌ر مملانی‌که‌دا بگ‌رێت، یان چاره‌سه‌ری بکات، یاخود که‌می بکاته‌وه به‌گ‌رتنه‌به‌ری هه‌م ڤ‌گاو شێوازه‌.

۴- روونکردنه‌وی نامانجه گشتیه‌کانی
 ږځېخړاوکه، پټوښته هم‌وو بشو بازنه‌یک
 له ناوړځځښته‌که‌دا نامانجه گشتیه‌کان
 له‌بهرای نامانجه‌کانی پټ کاتیک له‌گډل
 نامانجه لاره‌کیه‌کاندا پټکا دمدن.

۵- ديارىكرنى پۇل ۋاجاسىزى بىرر سيارىتى
ھىموو گارىك بە شىۋىيەكى ئاشىكرو ديار،
دۇزىنەمى جۇرىك لى تەواوكارى پىكىستىن
لە پىگى دروسىكرنى لىژنە پىكىستىن بە
شىۋىيەك ھىموو لاپىنە بىرۋىنىدىارمىكان ئىركە
پىكىداھومىكان بىگىتە خۇ.

٦- دهست تپووردانی راسته و خوځو
خوځراگرانه ی بهر پویمیر له گاتی پرووادی
مملاندیادو گوتایه پنهان به ناکوکیه گان،
په یوستگرنی گریکاران به فرمانه گانی
بهر پویمیر و ریزگرتی به یارو پنهامیه گانی و
جپه جپه گریان له ژیر سزا گه لیکدا، هر وها
له توانای بهر پویمیر دایه سهر پچیکاران و
گهسانی شهرهنگیز سزایدات، بهر اگرتن،
یاخود دواختنی زیادهی سالانه یان، تمنامت
گواستنه و دهر گریان به په کجاری.

له گۆتاییدا ئهگەر مەملەتێکە پەيووست
بوو بە بەشەکان و بەرژومەر پەتیەکانەو،
دەتوانرێت پەنا ببریێت بۆ لایەنی پەيووندار بە
هێوی چارەسەری گێشەکەو ناگاردار کەرنەوێ
لایەنە ناکۆکەکان لە بەردەوامی
دوو بەرپوونەوێ ئارێشەکەو گەشتیان بە
چارەسەر (چارەسەریکی مامناوندی پەنا،) ئەم
دۆخەدا هەر لایەنێکی ناکۆک سوودی خۆی
تیادا دەبینێتەو وە لەوانەمێ ئەو چارەسەرە
کە مەترین دەستکەوتی ئەو لایەنە بێت کە
هەولی بە دەستکەوتانی داو.

کهواته سه‌رباری گرانای زۆر له نرخدا،
نهموی وای له میوانخانهکان کردووه، دیسانهوه
بۆ میوانخانهکانی کۆمپانیاکه بگهرێنهوه، نهو
به‌دهمه‌وه‌چووون گرنگیدانه‌ی کارمنده‌كانه،
كه پێشكesh به میوانخانه‌كانی ده‌کهن!
(کوپەر) لهریدا، دستیکرد به‌وه‌ی
کاربگیری له‌سه‌ر کارمنده‌كانی دروست بکاتو
هانیا ن بباتو دلیان له‌سه‌ر نه‌وه دايمه‌زړینیت
كه نه‌گهر له ههر جارێکدا به خۆشه‌ويستو
کارزانو زیره‌کییه‌وه، نه‌جواوینه‌وه به
ناکاری جوانیان، گیان به به‌ر هیماي کۆمپانیا‌دا
نه‌کهنه‌وه، نه‌وا هیماي کۆمپانیا، نیشانه‌يه‌گی
پێهسته‌خواسته!

ههلبست (کوپەر) له کارمهنهکانی
نهدهرسی، میوانهکان، دهیانووت جی بکرن؟
بهانگو پرسیکی ناباوی ئه دهرسین، پیم بلین..
ئو شتهی میوانهکان بۆیان ناکردریت جیهه؟
هر خۆی ولامهکهی بهم چهشنه ددهانهوه:
میوانهکان.. خزمتهکردن له کانگی دلهوه،
بهری سهرلیو، خۆشهویستی، دستو دلباکیان،
بۆ ناکردریت، پاشان دهیگوت، ئهممهش ئهو
شتهیه که دهلبیت خۆتانی هه بهخهملاینو
بنهخشین، تا به درێژیی ژنیان، بین به
همیشهمیوانی میوانخانهکانی گۆمیانیا!

(کوپەر) سەرئىچىڭ سەبارەت بە ئەزمۇنە
سەرگەرتوۋەتكەي خۇي لە بەرپۆمېردنى
كۆمپانىياگە دەداۋ دەلتى؛ (گەر لە مېوانىڭ
بېرسىن؛ پەنگى پاخەرى ئەو ژورمى تېيىدا
ماۋىتەۋ، جى بوۋ؟ ئەۋا بەلايىنى زۆرەۋ،
لە يادىدا ئەۋاۋ.. بېس پاشى ئەۋى لە
مېۋانخانەگەدا ۋاقتەۋ، ئەمگەر سەبارەت بەۋ
بادگارىيەي ھەرگىز لە يادى دىرناچىتە، لى
بېرسىن.. ئەۋا يەكسەر لە ۋەلامدا دەلتى؛ ئەۋ
بايەخدان ۋ دىراگرتە دروستەي كارمەندەكان،
لە بەرامبەر مېۋانەكان، ئەنجاميان داۋە..
ھەرگىز ئەباد دىرناچىتە!)

سفر جاوہ / خلاصات: ۳۸۹

بەرزان ئەبۇبەكر

ھەستىكردن بە بەرپر سيارىتى!

بەدەستىيەتتىن، ئاسوودىيى ويزدانو نارامى رۇخ، زۆرگەورمىترە لە خەلاتە مادىيەكان، بېگومان نەم خەلاتەش بە يارمەتيدان و ھاوگارىو گرنگيدان بە چارەسەرکردنى خەمەكانى دەوروبەرو دۇستانو ئەزىزانت بە دەست دىت.

زۆرچار دەبىستىن ھاولاتيان، بە تايپەت ئەوانەي لە ھەندەران دەگەپنەو، باس لە پاكوخواينىو جوانى شەقامەكانى ولاتانى پېشكەوتوو دەكەن، ئەوئى چىگەي ھەلۋىستە لەسەرگىرنە ئەومىيە كە پاكراگرتنى شەقامو كووجەو كۆلانەكان دەبىت لە ئەستۆي كى بىت؟

ئايا بە تەنھا حكومت لەو كارە بەرپرسيارە؟

بېگومان نەخىرا ئىمە دەمانەوئى شەقامەكانمان پاكوخواين بىن، بەلام نامادە نىن بەردىك، كاغەزەك،... لەسەر شەقام ھەلگىرنەو، سەپىرتەر لەوش ئەومىيە لە جامى ئۆتۆمبىلە ناخىر مۆدىلەكانەو ھوتوى ساردىو بىلى ئاوو... ھىد، ھىد، ھىد! دەردىتە سەر شەقامەكان!!

گەر ھەمووان گىرەتو كىشەكانى كۆمەلگەكەمان بە گىرەتسى سەرمكى خۆمان بزانين و پىكەو ھەولە لابرەنى بەرپەستەكان بىدىن. ئەو كاتە دەبىنە كەسكى بە ويزدانو بەسوود بۇ خۆمانو كۆمەلگەكەمان! شەقامو كۆلانەكانى ئىمەش وەكو شەقامەكانى ولاتان پاكوخواين و جوانو رازاوە دەبن!!

دەنگانىك پياويك بەدەركەوت، كاتىك گەبىشتە ئاستى بەردەكە، كەمىك لە بەردەكە راماو سەپىرتكى ئەملاو لای خۆي كىد، كەسى بەدى نەكرد، چونكە كات دەمەو ئىوارمەكى زۆر دەنگ بوو، پاشان قولى ھەلمالىو بە ھەموو ھىزى پالى نا بە بەردەكەو، لەگەل ئەومەشدا كە بەردەكە زۆر قورس بوو، بەلام ھەر كۆلى نەدا، بەردەوام بوو تا سەرمەنجام تىوانى بەردەكە لەسەر شەقام دەور بختەوومو رېگەكە بە تەواوى پكاتەووم.

دەوى ماندوو بوونىكى زۆر، پىشتى بەرز كىردەووم ھەناسەپەكى ھەلگىشا، سەپىرتكى ئەو شۆنەكى كىد كە بەردەكە لى بوو، لە ناكاو زۆر سەرى سورما، دەزانن بۇ؟ چونكە لە ژىر بەردەكەدا چاللىكى بچووك ھەلگەنرابوو، پارچەپەك زىرى گرانىمەھاو نامەپەكى تىدا بوو، كاتىك پارچە زىرەكەو نامەكە ھەلگىرت، بىنى لە نامەكەدا نووسراو، ئەم پارچە زىرە دىبارى جەنابى پاشاي ولاتە، بۇ ئەو كەسەي ئەم بەردە لا دەبات.

لېرەو ھىرەمىن كە ھەستىكردن بە بەرپرسيارىتىو گرنگيدان بە خەمى خەلكو لابرەنى ئاستەنگەكانى سەرم رېگەيان، تەنھا خەلكى سوودمەند ناپىن، بەلگى سوودمەندى پەكەم كەسەكە خۆپەتى، مەرج نىيە ھەموو كات لە لابرەنى بەرپەستى سەرم رېگەكانو دەستگىرۋى ھەزارانو بىنەوايان، قازانجى ماددى

چارىكەيان پادشاي ولاتىك ھەرمانى بە پاسەوانەكانى كىد، بەردىكى تا ئەندازمەك گەورەو قورس لەسەر شەقامى سەرمكى شار دابىنن، پاشان ھەرمانى بە دووان لە پاسەوانەكان كىد، لە دەورەو چاودىرى بەردەكە بىكەن، بۆنەوئى بزانن تا چەند ھاولاتيان ھەست بە بەرپرسيارىتى دەكەنو گىرەتو بەرپەستەكانى شارەكەيان بە گىرەتى خۆيان دەزانن، تا بزانن كى نامادىيە تەنھا كەمىك لە كاتى خۆي دەگىرت، بۇ لابرەنى ئەو بەردەكى كە بوومەتە دروستكردنى ناپەخەتى بۇ خەلكى شارەكە...

بەردەكە دانراو پاسەوانەكانىش لە دەورەو چاودىريان دەكرد، ھەر كەس لەوئە تىدەپەرى، خۆي لادەداو نامادە نەبوو بەردەكە لەسەر رېگەكە لابیات، كات لە نىومەزى نىك بوومەو، بەلام بەردەكە ھەر لە شۆپىنى خۆي بوو، تەنانتە ھىچ كەس بەردەكە تاقى نەكردەو، ناخۆ دەتوانىت بەردەكە لەسەر رېگەكە لابیات، يان نا؟

كەس بە گىرەتسى سەرمكى خۆي نەدەزانى، ھەر كە دەگەپىشتە ئاستى بەردەكە، پىرەوى خۆيان دەگۆرىو بە لايدا تىدەپەرىن، ھىچ كەس نامادەنەبوو كەمىك لە كاتى خۆي بگىرتو بەردەكە لەسەر شەقامى سەرمكى لابیات، چاودىرى بەم شۆمەپە بەردەوام بوو، زۆرى نەمابوو خۆر مالتاوايى پكات، كات دەنگ بوو، بەردەكەش ھەر لەسەر شەقام بوو.

كىي زىرەكتەرە: ئېمە، يان ھكۈمەت؟

بۇ ھكۈمەتتان ئاردوۋە. ۋا ديارە ئەم سىسە بېسە نەگىرسە، تا پشوو مان لەبەر نەپرېت، لە كۆلمان ناپېتەۋە.

لەم كاتەدا ئەۋمەندى تر سەرسام بوۋ، لەبەرئەۋە لە دىلى خۇيدا بېرپارىدا، تا بە تەۋاۋەتسى ھۇشۇگۇشى لە دەست نەداۋە، ئەم گۈندە چەمەكە بەجى بېئىلت. لېرەدا پارېزەرەكە بە نەسپاى بە گۈنى ھاورپىيەكەيدا جېاندا: لە نەپىيەكەى ئاگادارت دەكەمەۋە، لەرەستىدا لە رېگەى ئەۋ ئەزمۇنەندەى لەگەل ھكۈمەتدا ھەمان، بۇمان دەرەكەتوۋە: كاتىك ئەۋان كارمەندىكى چاكان بۇ دىنېرنو پىنى دىلخۇشىن، يەكسەر دەست بە گۈرپىنى دەكەن، نەگەر كارمەندىكى خرابىش بىنېرن، گەپىۋ گازىندەۋ رېۋى قىنى خەلگى ئاۋاپىش لە دىۋى زۆر دەپىتو ئەۋانىش دەپىلنەۋە. سا لەبەرئەۋە ھەمۇمان ھەرۈك برا، كۆلۈ تەبا، لەسەر ئەۋە رېككەۋتوۋىن كە ناشىرېنترىن تەۋسۈ تەشەرى لى بىدېين، تا بۇ ماۋەپەكى دوۋرودىرېز، لەگەلماندا بېنېتەۋە.

دەسا ئەگەر چاكە لە دەرگى داپت، كەمتەرەخمى مەنۋىنە، ھەل بە دەرەفت بىزانەۋ بەگارى بېنە. ھەرۈك خەلگى ئەۋ ئاۋاپىيە، بە زىنگىۋ زېرەكى لە پېناۋىدا بېجەنگە. نەھىلېت پۈۋەكەشى شتەكان، لە خىشتەت بېەن. ھەۋل بىدە بۇ خۇت ھۇلايى راسەقىنە بېيۋىت. چۈنكە چەندان ناشىرىن ھەن، لە ژىر بەرگەكەپاندا رەزاشىرىنىۋ ئاكارچوۋانىيان ھەشارداۋە، گوردېش دەلېت: راستە كە مېۋر رەشە، بەلام خۇ تامى خۇشە.

سەرچاۋە/ علاقەت: ۵۲

خۇبەۋە گۈتى: ئاى چەندە كەسكى چاكۋ پاكە!

كاتىك پىادەپەك، ئەمەى لەم گەشتىارە ئاناشناپە بېست، مۇرەى لېكرەۋ چاۋى لى زەق كىردەۋ، ھەردەتگۈت لە بەرامبەر ئەۋ قەمەى گۈتۈۋىمەتى، دېمەۋىت مەستەكۆلەمەكى لى بىدات. لېرەدا شىتى لەسەرى كابراندا ھاتەكۈلۈ بەرەۋ لى ھاورپىيەكى مىلى رېى گىرەبەر، كە دانېشتۈۋى گۈندەكە بوۋ، كارى دادگاۋ پارېزەرى بۇ خەلگەكەى دەرەد. لى پىرسى: ئاىا ئەۋ كارمەندەى لەم گۈندە بەرپەرسە، دىۋى دىكەت؟ ھاورپىيە پارېزەرەكەى گۈتى: ھەرگىز رېى تى ناچىت، چۈنكە لە خىزانە ھەرە دەرەمەندەكانە.

دىسان لى پىرسى: ئاخۇبەرەۋەندىيەكانتەن، بە ھۋى ئەۋەد، بەمكىان كەۋتوۋە؟ گۈتى: بېشتر بەمكىان كەۋتوۋە، بەلام لەۋ كاتەۋە كە ئەۋ پېنى ناۋەتە ناۋ ئەم گۈندەۋە، ھەر ھەمۋى چاك بوۋە ھاتۈنەتە سەر راستەرى.

چامى توۋرەپىيى كابران، سەرپىزى كىردو گۈتى: مەن ھىچ سەر لە ئىۋە دەرەناكەم. چۈنكە ئەۋ ۋەھا دەرەكەۋىت، پىۋىكى چاكۋ پاك بېتو تۈش دەلېت، كارۋبارەكانتەن چاك رادەپەپىنېتو دىرېغى ناكات. كەچى ئىۋە رەقتان لېيەتى، گىرەتەكە چىيە؟ دىۋى ئەگەر ئىۋە خۇشتان ناۋىت، بۇچى بەردەم دادگاى لېناگىرنو گازىندەى لېناكەنو لە كۈنجى بىندىخانەدا تۈندى ناكەن؟

پارېزەرەكە دۋىسىيەپەكى گەۋرەى لە جانناكەمىدا دەرەپىناۋ گۈتى: تەماشىا بىكە، ئەمە ئەۋ ھەزاران گازىندە بېسۈۋەدە، كە

كابرانەك، بۇ گەشتىك پۈۋى لە گۈندىكى دوۋرەدەست كىرد، لەۋ گۈندەدا خانۋەپەكى چۈۋانو رازاۋەى لېيۋو، -خەلگى ئاۋاپەپان لە بەردەمىدا بەستېۋو- سەرنجى كابران راکىشا. ئىدى بە سەرسامىيەۋە پىرسى: ئەم خانۋە زۆر خۇشە، ھى كىيە؟

ئەۋ شۇفېرەى لەگەلېدا پىۋو، خەلگى ئەۋ گۈندە پىۋو، بە بۆلەبۆلەكەۋە گۈتى: بەناۋەپاننى ئاگرى رې، لە دەرەدا ھەلدەست، ئەمە ھى ئەۋ (سىسە، پىسە، نەگىرسەپە)، كە ھكۈمەت بۇ سەربەرەشتىكىردى كارۋبارى گۈندەكە، پەۋانەى كىردوۋە.

كابران، بەم ۋەلامە ھەپەسا. ھەر كەسكى لە خەلگى ئاۋاپى دەپىنى، ھەمان پىرسارى لى دەرەدەۋە، ئەۋىش ھەر ھەمان ۋەلامى «سىسى پىسى نەگىرسە» لى دەپىستىۋو كەسكى نەۋوۋ دىنى خېرى پېدەپىت.

پارۋى گەشتىار، بېرپارى دا، سەردانى مالى ئەم رەزاتالە بىكات، تا لە نىكەۋە بىزانىت چى دىكەت، كاتىك چۈۋە ناۋ مال، چۈۋتارىكى زامدارى بىنى، لە بەردەم خاۋەنەمالدا راۋەستاۋە تىمارى دىكەتو زامەكانى دەپىچىتەۋە. بەسەرسۈرمانەۋە لى پىرسى: ئاخۇ تۆ پىزىكىت؟ لە ۋەلامدا گۈتى: نەخىر. پاشتر چۈۋتارىكى دىكە ھات، سەبارەت بە چاندنى زەۋەپەكەى، پىرسۋاپىزى پىكرە. ئەۋىش بە تىرۋەسەلى بۇ پۈۋ كىردەۋ، پاشان چۈۋە لى يەككى دىكەۋ بىرەك پەرەى پېدا.

كابران گەشتىارى مېۋان، لەۋ گۈندە ھىچ كەسكى نەدېۋو، بە ئەندازەى ئەۋ پىۋاۋە، دەرەۋ تىگەپىشتۈۋىر بېت، دۋاتر مالىۋاپى لىكرەۋ پاش ئەۋەى لە مال ھاتە دەر، لەبەر

پېشكە وتتەكان بە ئازارن!

پۇشتىبىرى گىشتى بىن، بۇ بەرمىنگاربوونەۋەى نەخوزاروۋەكان، تا پېشكەوتتەكان لە دەرئەنجامدا ھەموو مەۋقەكان بەرمە كەنارى خۇشەختىۋ گامەرانى بەرئىت.

بەللام بەداخوۋە ئەۋ وئە تراۋىدىيەى كە كارىگەرى لەسەر ھەستەم كەرد، ئەۋ داپكە مېھرىمانەى بۇ نەۋەكانى خۇرى مالمەكەى بوۋ، سەرجاۋەى ئارامىۋ گامەرانى خېزانەكەى بوۋ، لەبەرمىنجامى بە سانائى پوانىن بۇ پېشكەوتتەكانو ھەستەكەردن بە لاپەنە باشەكانىۋ ھەستە نەكەردن بە زىانەكانى، ھىۋاش ھىۋاش پېشكەوتتەكان بوۋە دوۋمىنۋ جەستەى ئەۋ داپكە مېھرىمانەى تەنىۋ بەرمە كەنارى مەرگ پەۋانەى كەردا

لە كاتىكەدا ئەم داپكە مېھرىمانە بۇخاۋىنكەردنەۋەى ناۋمالەكەى، پاكزكەرمەۋەى كاشىۋ ئاۋمەۋەكانى بەكاردەھىنا، لە ئەنجامى زۇر بەكارەھىنانى ئەۋ ماددانە بوۋە ھۋى زىانەكانىنن بە تەندروستى ئەۋ داپكە مېھرىمانە، چونكە ھەندىۋ لە ماددەى كېمىۋاى ترسانكى تىادا بوۋ كە زىانى گەيانە بە كۆنەندامى ھەناسەى.

دوۋمىنكى ئەۋەندە زۇرزان بەبىئەۋەى ھەستە بىكات بوۋە مۆتەكەۋ لاشەى ئەۋ داپكە مېھرىمانەى تەنىۋ كەردى بە ھاۋرىۋى خاك، نەۋەنەكان زۇرەن كە دەرھاۋىشتەى

باۋەشە گەرمەكانى داپكەىان بوۋە، بەرمە دۋا مەنزىلى ھەمىشەىى بەرپىيان دەكەرد، گرىانو ھاۋارى پۇلەكانى ئەۋەندە كارىگەرىبوۋەن ناخى مەۋقەكانى دەرەۋەندە، دەرەۋەكانى نەرم دەكەرد، بىن زامەنەكانى دەرەۋەنەى گۆ، چونكە داپكەىك لە پېناۋ داپىنكەردنى زىنكەمەىكى دروست بۇ مەنەلەكانى لەگەل دەرەۋەتنى پۇۋىكى نۆى تا خۇر ئاۋابوۋەن ھەۋلۋ كۆشى دەكەرد، زىنكەمەىكى بۇ ھەراھەم كەردىبوۋەن لىۋان لىۋ بوۋ لە خاۋىنىۋ زىانەىكى دروست بۇ بەخشىنى نەۋەمەىك بە مەۋقەمەىكى كە بىنە خاۋەن بېرۋ ھەزىكى دروست.

ئەۋ زىنكەمەىش لەگەل پېشكەوتتەكاندا بەرمە پېشچوۋنى پىۋە دىارەۋە، چونكە بمانەۋىت، پان نا، پېشكەۋەتن لە گىتەيدا بەردەۋامە، سات لەدۋاى سات چەركە لە دۋاى چەركە ئەم پېشكەوتتەكانە دەرەۋەى مېۋانى ھەموو كۈچەۋ كۆلەنەكانى نىشتەمانەن، مالمەكانى مەۋ ئىۋە ئەۋ داپكە ئازىزە لەۋ پېشكەوتتەكانە بەدەر نىنۋ ناپن، لەم ساتەشدا مەۋقەكان زۇر بە سادەۋ سانائى پېشۋاى دەكەن لەم پېشكەوتتەكانە، بەبىئەۋەى ھەۋلۋ تەقەلەكان بەخەنە گەل لە پېناۋ سوۋەۋ مەرگەرتن لە لاپەنە باشەكانى ئەۋ پېشكەوتتەكانە، پۇگىرى كەردن لە زىانەكانى.

گرنەكە مەۋقەكان خاۋەن بەرنامەۋە پلانۋ

دەلىيام بە پەۋانەىن بۇ ناۋنىشانى سەرسۋەپمان دەبىتە مېۋانى زەپەمان، ئەۋەى ھۆكارىبوۋ تا ئەم بابەتە بەخەمە سەرم بەرمەكانى ئەم گۆۋارە ئازىزە، ناخەم بوۋ كە تراۋىدىيەىكى زۇر بە ئىش ئازارى دەدا، دەلىياۋوۋم ئىۋەى دۆستانەم ھاۋكارەم دەبن بۇ كەمەكەندەۋەى ئەم ئازارە بەسۋىيە.

پۇۋىك تىپەر دەبىۋوۋم بە پەگەك لە كۆلەنەكانى شاردە، بەشۋەمەىك مەۋقەكان سەرقەلى كارۋەرمەنى پۇۋانەىان بوۋوۋ پېشۋاىيان لە زىان دەكەرد، مەنەلەكان لەگەل ئاۋابوۋنى خۇردا مەلئەۋاىيان لە پەكەى دەكەردۋ باۋكە شەكەتەكان دەبىۋەنەۋە مېۋانى مالمەكانىيان، تا بە ئاسۋەدەىۋ بە خەتەۋەرى لەگەل خانەۋادەكەىان زىان بەرپەى بىكەن، لە چەركەساتىكەدا ھاۋارى مەۋقەكان شادىيان گۆرى بۇ شىنۋ زەردەخەنەكان گۆران بۇ گرىان، لەگەل خۇرناۋابوۋنى شاردە خۇرى خانەۋادەمەىك كۆتەپى ھات، ئەۋ خۇردەى سات بە سات لەگەل لای لاپەۋ زەردەخەنەكانى كۆرپەكانى پەرومەردە دەكەرد، بەۋ ئامانجەى لە داھاتوۋدا نەۋەمەىك پېشكەش بە مەۋقەمەىكى بىكات، مەۋقەمەىكى بەرمە كەنارى ئاسۋەدەىۋ گامەرانى بەرئىت.

لەگەل گەپشەنەم بۇ ناۋ ئەۋ كارەساتە تراۋىدىيەى پەۋقەتى داپكەىكى ئازىزەم بېنى كە كۆرپەكانى چاۋمەۋەنى لای لاپەۋ بەرەۋ

با دلۆپە ئاۋ يېنى، ئەمەك بەردا

ۋ. ئەمەك بەردا

پېشكەۋتەنەكان، ئەمەك جارىيان ماددە
پاكىز كەرمەكان لە مالى ئەمەك داپكە مېھرىبانەدا
بەكار دەھات تا ئەمەكەنى لە ئېنگەيەكى
خاۋىندا خۇشەخت بىزىن، ئېانى بۇ ئەمەكەنى
ھەلبۇزارد، بەلامەردىنى بۇ خۇي ھەلبۇزارد لە
دەرئەنجامى ھەلمۇزىنى ماددە كېمىيائىيەكانى
ناۋ ماددە پاكىز كەرمەكان، ئەمەك داپكەي بەردو
مالى ھەتا ھەتاي پەوانە كەرد، جى لە مالىك
بەكرىت پاكىز خاۋىن بېت، بەلامەردەفەكان نا
تەندروست ئېانى تيا بگوزەرتىن.

لەم سەردەمەدا ئەركى سەرشانى
بەرپەرساۋو مېلپاكانو ھەموو تاكىكى رۇشنىيە
پېنمايى ھۆشيار كەردنەۋە بېخەش بە ھەموو
خۇشەۋىستانو دۇستانيان تا بە شىۋەيەك
مامەلە بىكەن پېگىرى لە زىانەكانى پېشكەۋتەنەكان
بىكەن، ئېمەش ھەزەمان كراۋە بېت بۇ ۋەزگەرتى
زانپارى گشتى، ۋەك دانايەك دەلېت.

ئەمەكەسى ماسىيەكەم پېشكەش دەكات
بۇ ئەمەكە بېخۇم، ماناي ۋاپە خواردىنى
رۇزىكى پېندام، بەلامە ئەمەكەسى فېرم
دەكات چۈن راي ماسى بىكەم، ئەمەك
بەردىزايى ئېانىم ماسىم پېشكەش دەكات.

ئەگەر خاۋىنى زانپارىيەكى كەمىشەين لە
پېناۋى ئەمەكە ئاسوۋەدەين با پەيامى داسۇزى
مەۋقۇدۇستى چاكەخۇزى ھاۋكارى بەخەشىنى
زانپارى ھەلگەين، تا مەۋقەكان ئاسوۋە بىزىن،
بەختەمەر بېمىن، ئازىزانمە ھەسەنى كورى
عەلى (مەزاي خۋاي لېيىت) دەلېت، خەللى
فېرى زانست بىكە، زانستىش لە خەللىيەۋە
فېرىيە، بەمە شىۋەيە تۇ زانست تەۋاۋەكەردوۋە،
فېرى ئەۋەش دەپت كە نەتەزانيۋە.

پېغەمبەرمەن موحەممەد (دروۋى
خۋاي لى بېت) ھەموۋەيتى، (ئەمەكەسى
پېگەيەك بەگىتەمەر، بۇ ئەمەكە زانستىك فېر
بېت، خۋا دەخاتە سەر پېگەيەك لە پېگەكانى
بەھەشت)، بۇيە لەمە پوانگەيەۋە با ھەۋل
بەمەين بۇ رۇشنىيەكەرىنى تاكەكان.

ئازىزانمە، مەرج نېيە ھەموو مەۋقە
خۇتەندەۋارەكان رۇشنىيە بىن، ھەموو مەۋقە
نەخۇتەندەۋارەكان نازۇشنىيە بىن، واتە
دەتۋانەين مەۋقە رۇشنىيەكان نازۇشنىيە بىكەين،
كە گشتەگىرەنە دەۋانە بۇ ئېانى، ھەۋل دەمەن
لە گشت بۋارەكانى ئېانىدا رۇشنىيە ھەيىت،
با ھەۋل بەرېت لە ھەر داھىنراۋىكى نۆى،
ئېمەكە تاك زانپارىيەكى گشتى دەربارە
بىزانىن تا زۆرترەين سوۋد ۋەزگەين، ھەلۋەستە
بىكەين لە كاتى گەيشتەن بە زىانەكانى لە
كاتى ئەگەرى ھەرەلەيەك پەندەۋەزگەين
ھەموو ئەمەكە پەندەنە بىكەين بە ئەزمەۋىن
لە داھاتوۋا سودى لېۋەزگەين.

لە كۇتايىدا ھىۋادارم ھەمىشە ھەۋل
بەمەين زانپارى فېرىيە، زانپارىش بېخەشىن
تا ھەموۋەمەن پېكەۋە لە ھەۋارەكى ئاسوۋە
تەندروستە بىزىن.

بەلامە بابىزانىن ئەگەر ئاۋ بىكەۋىتە
ۋەھا بارودۇخىكەۋە جى بەسەردىت؟

۱- سەرمەتا ھەۋلەدەت بەرەستەكە
لەگەل خۇي بەرېت.

۲- ئەگەر نەپتۋانى، ئەمەكە كات بەيى
سەرنىشە بەدۋاي كەمەرتەين بۋارى
دەربازىۋەندا دەگەرت.

۳- دېسان ئەگەر نەپتۋانى چاۋەروان
دەپت، تاۋەكو بە تېپەپېۋىنى كات خۇي
بەھىزەر دەكات، ئەمەكە يان بەسەرىدا
تېدەپەرت، يان تېكى دەشكىنەيتو درېزە
بە گەشتەكەي دەمەت.

ئېستا تۇ بېرپارىدە، كاميان بەھىزەرە
تۋاناي خۇگۈنجاننى زىاتەرە ئاۋ، يان بەردە؟
ئاۋ لەگەل ئەمەكە نەرمى ناسكىيەي
خۇيدا بە بەراۋەد لەگەل بەردە كەجى زۆر
سەرسەختەرە بەھىزەرە، چۈنكە بەردە لە
بەردەم بەرەستى بەھىزەدا دەستەۋسان
دەپتو تۋاناي جۈلەي نامىنەيت، بەلامە ئاۋ
بە ھەر شىۋەيەك بېت پېگەيەك خۇي بەردە
دەريا دەۋۇزىتەۋە.

ماۋتەۋە بىلەين، لەمە پەندەنەي لەم
بەراۋەدەۋە ۋەزگەيت ئەۋەيە واتاكانى
سەرسەختى سورىۋەن بە دىنەرمى
لېۋەزگەين خۇگۈنجاننى بەرجەستە
بىكەين، واتە با ئەمەكە بەرەستەنەي كە
بەزۇرى ھىزە بە پەقۇ تۋىدەۋىزى بۇمان
تېكناشكىنەيت، بە نەرمى خۇمانيان لەگەلدا
بگۈنچىنەن بەسەرياندا سەرىكەۋىن.

بابىۋەنە دوۋەلۋە ئاۋ، گەرەكەۋە پال
بەكو بەرىكە بىكەن، چىان بەسەردىت؟

ئەمەكە ۋەنەي پەكتەر لە ئاۋ خۇياندا
دەپتەين، يەكەدەگەرنەۋە دۋەلۋە ئاۋىكى
گەۋەرتەر پېكەدەين، بەلامە ئەگەر دوۋ
بەردە لە پەكتەر نىزىك بىكەۋەمە ھىچ كات
يەكەنارگەن، بەلكو لەگەل بەرىكەۋەتەيناندا
يەكتەر دەشكىنەين.

ھەرچەندە پەقتەرە سەختەرىين،
تېگەشتەۋە قەنەتەيمان بەشتەكانى
دەمەۋە كەمەرت دەپتەۋە بەمەش ئەگەرى
گەۋەرە بۋەنەمان زۆر كەم دەپت، بۇيە
(نەرمەۋەنەي، لېۋەزگەين، خۇگۈنجاننى)
لەمە بەھەرانەن يارمەتەيمان دەمەن كە
كەسكى گەۋەردە كۆمەلەپەتەي بىن بەسەر
ئاستەنگەكاندا سەرىكەۋىن.

ئېستاش با لە پوانگەيەكى تەمەۋە
سەرى بىكەتەكە بىكەين،

ۋايدەپتەين بەردەكە لە پۋەيەكى
لېۋەۋە بەردە خۋارەۋە بەرپەيتەۋە بەر
بەرىستىك بىكەۋەت، جى ۋەۋەدەت؟

۱- ئەگەر بەرىستەكە بىكەۋەك بېت،
بەسەرىدا تېپەر دەپت.

۲- ئەگەر مامەۋەندە بېت، بەردەكە
تېكى دەشكىنەيت.

۳- بەلامە ئەگەر بەرىستەكە بەھىزە
گەۋەرە تەۋە، ئەمەكە ئەگەر بەردەكە
تېكەشكىنەيت لانى كەم دەپتە ھۇي
ۋەستاندەۋە دەستەۋسان كەردى.

چۇن

جىيەن

بە سەۋزى دەپىنىت؟

ئەسكەندەر رەھىم

بە رەنگى سەۋز بگۇردرايە، سابەلگو ئىشى چاۋى بىنىشەتەۋە.

پاش ماۋىيەك بۇ سوپاسكردىنى داناكە، بانگەشتى كردو ميوانداریيەكى بۇ سازاند. داناكەش بە بەرگىكى پرتەقالییهۋە بەردو مالى ملیۆنەرەكە بەرپەكەۋت، كاتىك ھاتە ژوورەۋە، ھەستىكرد دەپىت پۇشاكەكە بگۇرپتو پۇشاكى سەۋز بېۋىشەت. ھەر بۇيە داۋاى پۇشاكىكى سەۋزى كرد، پاشان پۇشاكە سەۋزەكە پۇشو چوۋە لای ملیۆنەرى چاۋنىشاۋو، لى پىرسى، نازارى چاۋت چاك بوۋتەۋە؟ دەۋلەمەند سوپاسى كردو گوتى، بەل، بەلام گرانترین دەرمان بوۋە، كە تا ئىستە بە كارم ھىنا بېت.

داناكە بە سەرسورمانەۋە گوتى؛ بە پېچەۋانەۋە، ئەمە ھەرزانتىن دەرمانە، كە تا ئىستە نوۋسىۋمە، بۇ چارە نازارى چاۋتان، ھەر چاۋىلكەيەكى شوشە سەۋزت بگۇرپايە، ئەم ھەموو خەرچىيە نەدەۋىست. تۇ بەم كارت ناتوانىت تەۋاۋى دنيا بگۇرپت، بەلگو بە گۇرپنى جۇرى پوانىنت، دەۋانیت بە نارمىۋوۋى خۇت بېنىت!

دەگىرنەۋە لە ۋلاتى پاباندا ملیۆنەرەك ھەبوو، بە دەست چاۋنىشەۋە گىرەتار بېۋو، بە تەۋاۋى خەۋ لە چاۋى تۇرا بوو. بۇ دەرمانى دەردى چاۋى، چەندان دەرمانى خواردېۋو، چەندان دەرزى لە خۇى دابوۋ، بەلام ھىچ ئەنجامىكى باشى نەبوو.

ئەم پاش ئەۋەدى ھەموو راۋېژو سەردانە پزىشكىيە زۆرەكانى، دادى نەداۋ كەلگىكى ۋەھای نەبوو، كە جىلى باس بېت، سەردانى داناپەكى كرد. ئەۋىش پاش تەماشاكردىنى چاۋى كابىرا، پىي گوت، دەپىت بۇ ماۋىيەك جگە لە رەنگى سەۋز تەماشای ھىچ رەنگىكى دېكە نەكەپت. كابىراى نەخۇش پاش ئەۋەدى داناكەى بەجىيەشتو بەردو مال گەراپەۋە. فەرمانى بە ھەموو خەزمەتكارەكانى خۇى كرد، كە تەۋاۋى خانوۋەكەى، سەۋزپۇش بگەن، ھەروەھا ھەموو كەلوپەلى خانوۋەكە، بە كەلوپەلى رەنگ سەۋز بگۇرپن.

پاش ماۋىيەكى دېكە فەرمانى دا بە گۇرپنى چلوپەرگى ئەندامەكانى خىزانەكەيىو خەزمەتكارەكانى بە رەنگى سەۋزو پاشان رەنگى ئۆتۈمبىلەكەشى. ئىدى ھەرشىكى بەرچاۋ دەكەۋت، دەبوو

لامان دەمانەۋە، بەتايىبەتى خىزانەكەى منى زۇرخۇشەۋىست، لەگەلەم دادەنىشتو ھەربە ئىشارەت قەسمان بۇ بەك دەكرد، ھەر چەند لە ھەموو شىك حالى نەدەۋىۋىن، بەلام ھەردەم بەرامبەرم زەردەخەنەى دەكردو پىدەكەنى، مەنىش لە ناخى خۇم دەمگوت خۇشى لە خۇت ناگات لە حالى دلۇ زوبانى من نىيە.

سەردانىان بۇلامان بەردەۋام بوو، تا رۇژىك خىزانەكەى ھات پىي ۋتەۋو حالى كردم كە قوتابخانەپەك كراۋتەۋە بۇ كەرولاۋنو منى لەگەل خۇى بىرد ناۋى نوۋسىۋو ۋەرگىرام، مەنىش زۇر دلخۇشبوۋم، بەلام نەمەدەۋانى چۇن سوپاسى بگەم.

لەۋساتەۋە چوۋم بۇ ئەۋ قوتابخانەپە لەۋى خۇندىم، پاش ماندوۋوبوۋنىكى زۇرو سالانىك لەگەل قوتابىيە ھاۋشىۋمگانەۋو مامۇستا دلۋراۋانو نازىزەكان، ھىرى خۇندىنو نوۋسىن بوۋم، ئىستا دەۋوانم ھەموو شىك بىۋوسىم، دەۋوانم بىۋوسىم؛ داپە، بابە، چەند خۇشەۋىن، ئەۋانىش دەۋوان بۇم بىۋوسىۋەۋە ۋەلام بەدەۋە.

ئىستا دەۋوانم سوپاسگوزارى ئەگەر بە زوۋبانىش دەرنەپىر، بەلام بە نوۋسىن ھەلپىزە سەرسىنەى پەرە بىگەردەكانو كەمىك خەم بە بابدەۋو بارى دلە سوک بگەم، ئىستا زۇو زۇو سوپاسو خۇشچالى خۇم بۇ ئەۋ كەسە دەنپىر كە دەستى گىرەم بەردو ئەۋ نىعمەتە گەۋرەپە، چۈنكە دەۋوانم كارەكانى خۇم جىيەجى بگەم ۋەنەت لە نىۋ مۇبايلەكەشم زۇر ۋتەى بە سوۋودو نوكتەى خۇش خۇشى تىاداپە كە لە بۇنەكانا، پان لە بەسەركردنەۋىيان بە نامەى مۇبايلى بۇيان دەنپىر.

دوۋبارە دەلیم زۇر سوپاس بۇ تۇ خوداپە، دەرگاى ئەۋ نىعمەتەم لىكردەۋە، لە بەرامبەر نىعمەتلىكى تر، ئەگەر گوتۇ زامان گارى خۇيان ناكەن، بەلام چاۋمگانم ساغن دەپىنم، دەستەكانم، پىيەكانم، ئەندامەكانى ترم ساغو تەندروستىن، ئەى چۇن دەپىت ئىۋەش سوپاسگوزارى خودا نەكەن؟! كە ھەموو ئەندامەكانتان سەلامەتە، پان ھىشتا ھەدرى ئەۋ نىعمەتەۋە حالى پەرىشانى ۋەك ئىمەتان نەزانیۋە؟

چەند

زېرپىن

وېنەيمەك لە وتەي

ئۇ. م. مەھمەد مۇلا مەھمۇد

دەجىت بۇ ناو ئىنگەو شوپىنىك كە پىشتەر ئاشناي نەبوويت، بۇ پياوۋەكەت بىبە بە زەمى، ئەمەش بۇت دەپىت بە ئاسمان، بۇى بىبە بە كەنىزەك، ئەمە بۇت دەپىت بە كۆپلە، پا داواكارىيەكانت زۆرۈ لە پادەمبەدر نەبىن، با پەي لىت نەبىت. زۆر لىى دوور مەكەمەرمەو، با لە بىرت نەكات، ئەگەر بەرمە پروت ھات لىى نىك بىەرمەو، ئەگەر لىت دوور دەكەوتەو تۇش لىى دوور بىكەمەرمەو، ئاگادارى گۈچىكەمە لوتو چاوەكانى بەمە بىانپارزە بۇى، با بەردەوام بۇنى خۇشت لى بىكات، با وشەى جۈانت لى بىپىستىت، با ھەمىشە بە جۈانىو رازاۋەپىيەو بەتپىت.

۱۲. ۱۱. ۱۰. ۹. ۸. ۷. ۶. ۵. ۴. ۳. ۲. ۱. ۰. ۱۱. ۱۲. ۱۳. ۱۴. ۱۵. ۱۶. ۱۷. ۱۸. ۱۹. ۲۰. ۲۱. ۲۲. ۲۳. ۲۴. ۲۵. ۲۶. ۲۷. ۲۸. ۲۹. ۳۰. ۳۱. ۳۲. ۳۳. ۳۴. ۳۵. ۳۶. ۳۷. ۳۸. ۳۹. ۴۰. ۴۱. ۴۲. ۴۳. ۴۴. ۴۵. ۴۶. ۴۷. ۴۸. ۴۹. ۵۰. ۵۱. ۵۲. ۵۳. ۵۴. ۵۵. ۵۶. ۵۷. ۵۸. ۵۹. ۶۰. ۶۱. ۶۲. ۶۳. ۶۴. ۶۵. ۶۶. ۶۷. ۶۸. ۶۹. ۷۰. ۷۱. ۷۲. ۷۳. ۷۴. ۷۵. ۷۶. ۷۷. ۷۸. ۷۹. ۸۰. ۸۱. ۸۲. ۸۳. ۸۴. ۸۵. ۸۶. ۸۷. ۸۸. ۸۹. ۹۰. ۹۱. ۹۲. ۹۳. ۹۴. ۹۵. ۹۶. ۹۷. ۹۸. ۹۹. ۱۰۰.

۱. (عبدالرحمانى كورى مەھدى) دەلئىت: لە لاى تەرمىكا بووین (عبدالله) كورى ھەسەن-ئىشمان تىدەبوو، كە لەو كاتەدا (قازى) بوو، كاتىك تەرمەكە دانرا (قازى عبدالله) لە لاى تەرمەكەدا دانىشتو خەلگەكەش بە دەورى (قازىدا) دانىشتن، لەو كاتەدا پەرسىيارىكەم كەرد لە (قازى عبدالله)، بەلام ۋەلامەكەى راست نەپىكا، منىش وتەم: خوا چاكىتەكەتەن نەمەيست ئاۋا ھەلە ۋەلامەكەى، بەلگە من وىستەم لە ئىستات گەورەترت بىكەم لە ناو خەلگەدا ناۋوناۋانگەت زىاتەر بەرز بىكەمەو، قازىش ماۋمەكە سەرى داخست، پاشان وتى: ئەمە من پاشگەز بوومەو لە ۋەلامەكەم، من ئەگەر كەلگە ھەقىكەم خۇشەوېستەر بەلامەو لەمەو كە سەرى باتلر ناھەقىكەم.

۱۷. ۱۶. ۱۵. ۱۴. ۱۳. ۱۲. ۱۱. ۱۰. ۹. ۸. ۷. ۶. ۵. ۴. ۳. ۲. ۱. ۰. ۱۱. ۱۲. ۱۳. ۱۴. ۱۵. ۱۶. ۱۷. ۱۸. ۱۹. ۲۰. ۲۱. ۲۲. ۲۳. ۲۴. ۲۵. ۲۶. ۲۷. ۲۸. ۲۹. ۳۰. ۳۱. ۳۲. ۳۳. ۳۴. ۳۵. ۳۶. ۳۷. ۳۸. ۳۹. ۴۰. ۴۱. ۴۲. ۴۳. ۴۴. ۴۵. ۴۶. ۴۷. ۴۸. ۴۹. ۵۰. ۵۱. ۵۲. ۵۳. ۵۴. ۵۵. ۵۶. ۵۷. ۵۸. ۵۹. ۶۰. ۶۱. ۶۲. ۶۳. ۶۴. ۶۵. ۶۶. ۶۷. ۶۸. ۶۹. ۷۰. ۷۱. ۷۲. ۷۳. ۷۴. ۷۵. ۷۶. ۷۷. ۷۸. ۷۹. ۸۰. ۸۱. ۸۲. ۸۳. ۸۴. ۸۵. ۸۶. ۸۷. ۸۸. ۸۹. ۹۰. ۹۱. ۹۲. ۹۳. ۹۴. ۹۵. ۹۶. ۹۷. ۹۸. ۹۹. ۱۰۰.

نەمەشدا نارامگروخۇراگرى، مەۋفى نارامگروسوپاسگوزارىش ھەردوۋىكىان لە بەمەشتەن، كەۋاتە مەنى سوپاسگوزارو تۇى خۇراگر، ھەردوۋىكىان لە بەمەشتەن.

۱۲. ۱۱. ۱۰. ۹. ۸. ۷. ۶. ۵. ۴. ۳. ۲. ۱. ۰. ۱۱. ۱۲. ۱۳. ۱۴. ۱۵. ۱۶. ۱۷. ۱۸. ۱۹. ۲۰. ۲۱. ۲۲. ۲۳. ۲۴. ۲۵. ۲۶. ۲۷. ۲۸. ۲۹. ۳۰. ۳۱. ۳۲. ۳۳. ۳۴. ۳۵. ۳۶. ۳۷. ۳۸. ۳۹. ۴۰. ۴۱. ۴۲. ۴۳. ۴۴. ۴۵. ۴۶. ۴۷. ۴۸. ۴۹. ۵۰. ۵۱. ۵۲. ۵۳. ۵۴. ۵۵. ۵۶. ۵۷. ۵۸. ۵۹. ۶۰. ۶۱. ۶۲. ۶۳. ۶۴. ۶۵. ۶۶. ۶۷. ۶۸. ۶۹. ۷۰. ۷۱. ۷۲. ۷۳. ۷۴. ۷۵. ۷۶. ۷۷. ۷۸. ۷۹. ۸۰. ۸۱. ۸۲. ۸۳. ۸۴. ۸۵. ۸۶. ۸۷. ۸۸. ۸۹. ۹۰. ۹۱. ۹۲. ۹۳. ۹۴. ۹۵. ۹۶. ۹۷. ۹۸. ۹۹. ۱۰۰.

۲. (نوحى كورى مەرىمە) قازى شارى (مەرو) بوو، كچىكى ھەبوو وىستى بىدات بە شوو، دراۋىستىەكى (مەجوسى) ئاگرپەرسىشى ھەبوو، بۇ ئەم مەبەستە چوو بۇ لاى دراۋىستىەكى پەرسوۋاۋىزى پىكرد، سەبارتە بە بەشۋدانى كچەكەى، كابرارى ئاگر پەرسىتىش لە ۋەلامەدا وتى، پاكو پىگەردى بۇ خوا، خەلگى بۇ لاى تۇ دىن بۇ پەرسىيارگەردو پەرسو ۋاۋىز، كەچى تۇ ئىستا ھاتۋىت پەرسىيار لە مەن دەكەپت؟

(نوح) عىش وتى: ھەر دەپىت بۇچوۋى خۇتەم پى بلىت سەبارتە بەمە كارە، كابرار وتى: (كىسرا) پادشاى (فارس) لە دونىادا مالو سامانى ھەلدەبۇارد، (قەيسەر) پادشاى (پۇم) عىش جۈانى ھەلدەبۇارد، سەركەدەكانى (عەرب) عىش بىنەمالەيان ھەلدەبۇارد، بەلام پىشەۋاكەى تۇ (مەمەد) (سەلامى خۋاى لىبىت) ئاينى ھەلدەبۇارد، ئىتر تۇ خۇت سەرىشكە بىزانە كام لەمانە دەكەپت بە پىشەنگى خۇت لەم كارەدا.

۱۲. ۱۱. ۱۰. ۹. ۸. ۷. ۶. ۵. ۴. ۳. ۲. ۱. ۰. ۱۱. ۱۲. ۱۳. ۱۴. ۱۵. ۱۶. ۱۷. ۱۸. ۱۹. ۲۰. ۲۱. ۲۲. ۲۳. ۲۴. ۲۵. ۲۶. ۲۷. ۲۸. ۲۹. ۳۰. ۳۱. ۳۲. ۳۳. ۳۴. ۳۵. ۳۶. ۳۷. ۳۸. ۳۹. ۴۰. ۴۱. ۴۲. ۴۳. ۴۴. ۴۵. ۴۶. ۴۷. ۴۸. ۴۹. ۵۰. ۵۱. ۵۲. ۵۳. ۵۴. ۵۵. ۵۶. ۵۷. ۵۸. ۵۹. ۶۰. ۶۱. ۶۲. ۶۳. ۶۴. ۶۵. ۶۶. ۶۷. ۶۸. ۶۹. ۷۰. ۷۱. ۷۲. ۷۳. ۷۴. ۷۵. ۷۶. ۷۷. ۷۸. ۷۹. ۸۰. ۸۱. ۸۲. ۸۳. ۸۴. ۸۵. ۸۶. ۸۷. ۸۸. ۸۹. ۹۰. ۹۱. ۹۲. ۹۳. ۹۴. ۹۵. ۹۶. ۹۷. ۹۸. ۹۹. ۱۰۰.

۳. دايكىكى دىلۋۇز، ئامۇزگارى كچە خۇشەۋىستەكەى دەكرد كە تازە ھاۋسەرگىرى كەردىبوو، چەند وتەپەكى زىرپىنى پىشكەش كەردو پىى وت: كچە خۇشەۋىستەكەم تۇ لە ژيانى ناو ئىمەو

ئاشكەرىيە زەمان پۇلى سەرمەكى دەپىنىت لە بەرجەستەكەردى ناستى پۇشنىبىرى كەسەپەتى مەۋفەدا، بۇيە دەپىت ھەمەۋمان بە وريايىيەۋە مەمەلە لەگەل ئەم ئەندامەى جەستەماندا بىكەم، بە شىۋازىك بىيەنىنە دۈندەن كە لە پەزەمەندى خۇداۋ پاشانىش بە سوۋدى خەلگەنى دەمروپەرمەن بىت، بۇنەۋەى خۇمان ئاسۋودە بىنو تا پادەپەكەش بىتۈنەن ئاسۋودە بەخشىن بۇ كۆمەلگە. بۇيە لىردە چەند نەۋەنەمەك لە وتەى جۈان دەكەپەنە دىارى خۇنەرانى بەرپىز، بەمە ئومەيدى ئىمەش لە كەسانى بە ئەزمۈنەۋە ئەزمۈنەك مەرىگەردى بىتۈنەن ئەۋان ئاسا بىدۋىن، دىناۋ دۈۋرۋەمان بە خۇشىۋ خۇشەۋىستىۋ ئاسۋەپى بىنەخشىن.

۱. (عەمرانى كورى ھەتىم) بە پروخسار پياۋىكى زۆر ئاشىرپىن بوو، لەگەل نەۋەشدا جۈانتەرىن ئۇنى ھۆزەكەى خۇى ھىناۋو، پۇۋىك (عەمران) ھەستى بەمەكەرد كە ھاۋسەرەكەى لىى بىزارەو دوورە بەرپەزە لىى، ئەمەش وىستى ئارامو ئاشتى بىكاتەو، پىى گوت: مەن بىرم كەردوۋەتەۋە لە ژيانى خۇم تۇ، دىناۋىبوۋم لەمەى كە ھەردوۋىكىان لە ئەھلى بەھەشتىن، خىزانەكەشى وتى: چۈن؟ (عەمران) وتى: چۈنكە مەن بەمە ئاشىرپىنەۋە تۇم بەمە ھەمەۋە جۈانىيەۋە پىيەخسارەۋ، سوپاسگوزارى خۋاى لەسەر دەكەم، تۇش مەن بەمە ئاشىرپىنەۋە بە نىسەب بوۋە، لەگەل

پيۈەرەكانى تاك

شاخەوان جەبار

كاتىك دەينىن گە پىغەمبەرىكى وەك
نوح ماۋەپەكى زۆرى تەمەنى بە كارى
بانگەوازموە سەرقالە، بەلام خىزانو
كورمەكى باۋمىپان پىيى.

ئىبراھىم كە باۋكى باۋمىپى بە پەيامى
ئىبراھىم نىيە، ئەگەرچىش بە ھەموو
شېۋمىك بانگى دىكات تا رىگەى راست
ۋەرگىت.

ئاساى خىزانى فىرەمون كە باۋمىپارە،
فىرەمونىش خۇى بە خوداى سەرۋوۋى
زەۋى دىزانتى. ئاپا دىكرىت ھەلەى بىپاۋمىپى
ھەرىكە لىمانە بىكەنە پەختەپەك لە كارى
بانگەۋازى پىغەمبەراندا؟ پان دىتوانىن
ئەۋ ماڧە بە خۇمان بىدىن كە بە ھۆى
پىغەمبەراپەتى ھەلەى ئەمانە ھىچ نىيە لە
كاتىكدا كە داۋاى نوح بۇ كورمەكىى نزاى
ئىبراھىم بۇ باۋكى ھىچ لىپورنىكىى خوداى
بۇ ھەرىكە لىۋانە نەھىناپە بوون. ئەك ھەر
لەم دىناپەدا، بەلكو لەۋاپۇزىشدا، بە ھەموو
پىۋەرمەكان جىۋاۋازى تەۋاۋ لە لىپرسىنەۋەياندا
دىكات. لىردا بۇمان دىرمەكەۋىت كە خۋاى
گەۋرە لە ۋەلامى داۋاى ئەۋ پىغەمبەرانەدا
پاساۋ بەلگەى پىۋەرمەكانى تاكى بەكارھىنا،
نەك پىۋەرى كۆ.

بەراۋرد لەگەل پەتارمەكانى ھەمان تاكى
ھەلەكارى خىزانەكەدا، كەچى ئىمە تەرو
ۋىك پىكەۋە دىسوتىنن، واتە ئىدى بە
چاۋىلكەى پەشەۋە سەپىرى سەرچەم ۋتەو
كارى ھەموو تاكەكانى ئەۋ خىزانە دىكەن.
بە پىچەۋانەشەۋە بۇ كارى ھەمان تاك
دىسان بە ھەمان چەشەن بىرپار دىدىن؟

ئەمچۆرە پىۋەرە كۆپە ھەلەپە بە
تاپىت لەم سەردەمە جىپەنكىرىپەدا كە
تاكەكانى خىزان زۇرجار ۋاپوۋدىت كە
ئايدۇلۇزىۋا ۋتەو كىردارىان دۇ بە پەكو
ئەستوون، بەلام ئەۋەشمان لە بىر
نەچىت چۆنىتى پىگەمبەرانى تاكەكانى
خىزان، ئەركى سەرشانى دوۋجەمسەرەكەى
خىزانە، واتە داپكو باۋك، كە بەۋ جۆرەى
پىۋىستە پەرومردەى بىكەن، بەلام كاتىك
كە ئەۋ تاكە ھەلەپەك دىكات ئەمە ماناى
ئەۋە نىيە داپكو باۋك ھەلەكارىن، بەلكو
ئەۋ تاكانە ئەۋ كارمەيان لە دىرمەۋى
چاۋدىرى خىزانو كەسە نىزىكەكانىتى،
بۇيە ئەۋ جۆرە بىپارەنە ھەلەن بە تاپىت
كاتىك ھەلۋىستەپەك لە زىاننامەى
پىغەمبەران (علیه الصلاه وسلام) دىكەن،
دىرمەچامى ئەۋ راستىيانە پەدى دىكەن،

لە پەرومەۋى ئەۋ زىانەدا زۇرجار
ئىمە ئەۋ كۆتۈپەندە نەرىتانەى كە
چەقەستو بەدن بىرپارى بەچىمان لە
بارەى خۆپىندەۋەى كەسىتى تاكىكەۋە
بە ھەلدىرا ئەپەنو كە زۇرجار ئەۋ
ھەلەسەنگەندە بىپارەمان نە لەگەل
ناخى ئاپنو نە لەگەل ئاڧلۋ مەنتىقدا
پىك ناپەتەۋە. ئەگەر بىتۋ ئاپنو
پاسامەنتىقىيەكان بىكەنە پىۋەرىك بۇ
ئەۋ جۆرە بىپارەمان ئەۋە دىستەجى
دىكەن بەراستى ئەۋەى كە تاجەندىك
راستىن، پان ھەلەپە؟

چا پەككە ئەۋ نەرىتانەى كە بىرپارى
ھەلەمان پى دىكات ئەۋەپە كە ئىمە زۇرجار
بۇ ھەلەسەنگەندەى كارى باشۋ خراپى
تاكىك لە برى ئەۋەى كە پىۋەرمەكانى
تاكى بۇ بەكارپىنن، پىۋەرمەكانى كۆى
بۇ بەكارمەينن، واتە كاتىك تاكىك
ھەلەپەك دىكات، ئەۋە دىستەجى بىرپارى
ئەۋە دىدىن كە خىزانەكەى خىزىبو
دارۋدىستەكەى ھەلەكارەۋە بىر ھەمان
ھەلۋىستو بىرپارى ناپەجىلى ئىمە دىكەۋىت،
بە پىچەۋانەشەۋە، ئەگەرچىش ۋتەو كىردارى
تاكەكانى ھەمان خىزان ئەستوون بىت بە

مرۇفۇ بەھرەگانی

زاھیر زانا

بۇنەھى ئىمان رامكاتو زەمى ئاۋەدانو
رەنگىن بىكات، بۇ ئەم كارەش ھەممو شىكى
پىداۋىن، ھەر مرۇفۇك چەندىن بەھرە
بەسودو بى ۋەنە ھەيە، بەلام خۇمان
ھەرامۇشمان كىردوون، ھەندىجار لە گاتى
بىيىنى نىگارىكى ھونەرى، پىشېركىيەكى
ۋەرزىشى، پا دروستكىدى ئامېرىكى تازە،
پان كارىكى ناۋزە لە لايەن كەسانى
تەرە سەرسام دەمىن بىشېكى ئەستەم
مەھال دەمىنە قەلەم، لە كاتىكىدا
ئەۋەش مرۇفۇنىكىن ۋەك ئىمەم تەنھا
بەھرە تۈنەكەنى خۇمان بەكارھىناۋە
ھەۋلىناۋە تاقىانكردونەتەۋە بە
بلىكانەكەنى سەركەۋەتە ھەلگەپراۋو
لە شكىست ئەتسەۋەن مەنەپان بە
بەھرەكەنى خۇمان ھەبۋە، تا دۈجار
گەشتۈۋەتە ئامانچو تۈنۈپانە لەۋ
بەھرەيە پىيان دراۋە بەھرەۋەرىن.

با بىرپەردەن، بەھرەكەنى خۇمان
بىناسىن بىزانىن لە چ بۈرۈكىدا
بەھرەمەندىن، تا بۈتۈن خۇمان سەرقالى
ئەۋ لايەنە بىكەن، چۈنكە بەھرەمەن
باشىر دەمىتو دەتۈنەن داھىنانى تىا
بىكەن كارەگانىشمان ئاسانتر ئەنجام
دەدۈن كەنى بەھرەكەنمان دەتەقەن
دەۋنەۋە رۇز بە رۇز تۈنەي بەھرە

مىشكىدا بە يەكەۋە داينان تا ھەلەتەنە ئەم
بەچكە ھەلەۋەش ۋەك جۈچكەكەنى مىشكى
گەۋرەۋو، ۋەك ئەۋەش ھەلەۋەكەۋى
دەكردو ھىۋەتە ئەۋەۋو خۈا بە ھەلەۋ
دروستى بىكرەيە، لەمەنەۋە بەھىزو
بە تۈنەيە دەچىتە ھۈلەي ئاسمانو سەر
لۈتەكى چىكان!!! بى ئاگا لەۋە خۇ
ھەلەۋە، بەلام بەھرە ھەلەۋەۋى خۇ
لە بىرەدوۋو خۇ ئەۋزەۋەتەۋە).

دەمىت چەندىجار خۇمان لى ۋە بۈيەت،
چەندىجار ۋەلى شىكى بۈۋەين، بەلام
لە راستىدا خۇمان خاۋەنى بۈۋەيتىن
نەمان زانىيەت، پان راست چەندىجار
خۇزگەمان بە ھەلەۋەۋو خۈاستىت لە
كاتىكىدا خۇمان (باز) بۈۋەين، كە سەردارى
بالدارەكەنى ئاسمانە! بۈيە پۈۋەستە
ئىمەش بىرى خۇمانى بېيەنەۋە كە
دەتۈنەن ئەۋ بەھرەنە بەكاربەيەن كە
خۈا پىشى بەخىشۈۋەن بىكەنە ئاۋاتو
مەبەستەكەنمان، بە دىنەپەۋە ھەممو
ئەۋەش كە خۇزگە بە ھەبۈۋەن
دەخۈزەن خەۋەن پىۋە دەمىن بە
زىادەۋە خاۋەنەنەن ئەۋ كانگا زەرى بە
داۋىدا دەگەپەن ۋا لە ناۋ ناخەندەپە.

مرۇفۇ جىنىشىنى خۈا بە سەر زەمى،
ھەرخۇش ھەممو شىكى پى بەخىشەۋە

ئىمە مرۇفۇ بەھرە تۈنەي جۇراۋ
جۇرو ھەمەچەشەن گەنەمان پى دراۋە،
بە جۇرەك ئەگەر بۈتۈن بىاندۇزىنەۋە
گەشەپان پى بەمىن بەكارەن بېيەن
بەشۈۋەزى دروستو رۇك تەندروست،
دەمە ھۇكارى سودو كەلەك بۇ خۇمانو
دەۋرەۋە خەلەك.

كاتىكى مرۇفۇ بەھرەكەنى خۇ ناسى
خۇ دۇزىيەۋە كە لە چ بۈرۈكىدا بەھرەمەندو
لەتۈۋە ئەۋ بەخىشە خۈاۋەيە بەكارەتە،
دەتۈنەت پىشكەۋەن لە رەۋى سەركەۋەنى
خۇدا بەدى بېيەتو بەھرەكەنى بېنە
چرايەكى پۈۋەك پىشەندەۋە زىانى پى
پۈۋەك بىكاتەۋە رۈۋە ھىۋا ئامانچەكەنى
نەزىكى بىكاتەۋە.

ھەركەس لە ئىمە رەنگە چەندىن
بەھرە بە سودو ناپابو ناۋزەمان
ھەبىت، بەلام ھەرامۇشمان كىردوون
لەپان بىناگەن خۇزگەش بە كەسانىكى
تە دەخۈزەن كە ھەر ۋەك ئىمەن تەنھا
بەھرەكەن خىستۈتە گەرو تۈنەكەن
بەكارەنەۋە گەشتۈۋەتە ئەۋ ھىۋا
ئاۋاتەنى ھەپەۋە زۇرەك ھەن ۋەك
ئەم چىرۈكە پەند ئامىزەپان لەتۈۋە
كە دەلەت: (جارىك جۈتارىك ھىلەكى
ھەلەۋەكى دۇزىيەۋە لەگەل ھىلەكەنى

دالگران و ئاتومىد مەنبە!

بىنپان ناسكىكى چوڭ ھاجى شكاوۋو ناتوانىت بىرواتو خۇي رزگار بىكات، توانپان بىگىرنو بىكەنە خۇراكى ئەو ژەمەيان، ئەو پىاۋەى كە ناتوانىت بىروات مارتىكى بىنى خەرىك بوۋونىك دىمبۈۋە لە ھاورىكەى، بەردىكى پىاكىشا ماركە تۆپى، ھەر بۆيە تۈۋشى دوۋدىلى بوو، وتى ھاورىكەم جاۋى نىيە باشتر واپە بە تەنھا ناسكەكە بخۇم، ئەم مارەش بۇ ھاورىكەم بىرژىنەم! بۆيە نىيەتى خۇي جىيەجىكرە. ماركەى بىرژاند داي بە ھاورى ناپىناكەى، خۇشى گۇشتى ناسكەكەى خوارە، پىاۋە ناپىناكە تىرى خوارە، تەنھا جەۋرى ماركە بەدەستىيەۋە مابوۋ ھىناى بەدەمجاۋىدا جاۋەكانى چاك بوۋەۋە، بە رۇنى ماركە!! ھاورىكەى زۇر سەرسام بوو، باۋەرى نەدەكرە جاۋى چاك بۆتەۋە، كابرا ناپىناكە كاتىك بىنى كلىكى ماركەۋ جەرمەكە بەدەستىيەۋە ماۋە، سەرى ماركەكەش لە تەنەستىيەۋەمەتى، سەرى ھاورىكەى كىرد كە ئەو كارەى لەگەل كىردوۋە زۇر تورمىۋو، وتى، ئەمە كۆتايى ھاورىيەتىمانە، وىستت بىكوۋى؟! لە تورمىۋو دالگرانى خۇيدا لىقى دارىكى بىرپىيەۋە بەتۈندى كىشاي بە ھاجى ھاورىكەمىدا، ئەۋىش لە ترسا كەۋتە رۇيشتن! ھەردوۋ ھاورىكە چاكبوۋنەۋە بە ناتەۋاۋى رۇيشتن، بەلام بەسەلامەتى گەرانەۋە! زۇر راستە وتراۋە ((ضار عاجل، نضا اجل)). لەم چىرۆكەۋە بۇمان دەردەكەۋىت، كە لە دۋاى ئەو نازەجەتىۋو كەمەندامىانەۋە، ھەرىكەيان بەشتىك خودا شىقايى پىيەخشىن. بىگومان گەر مرۇف لە كاتى روۋدانى ھەر كىشەپەكدا پىشت بەخودا بىسەتت، كارى ناسان دەبىت.

ئەم بابەتە پەيامىكە بۇ ئەو كەسانەى كە ئاتومىدىۋ بىزارى بۆتە ھاورىپان، پاشان بە ھۆى دالگرانىيەۋە لە ژيان بىزارنو وادەزانن ھىچ كات ژيان ناسودىمى پىنەبەخشىۋن! بە داخەۋە زۇرمان تانىستا واتاى ئاتومىدىۋ ھۆكارەكانمان نەبىستوۋە، ئاتومىدىۋ كەلەپچەكەى بەھىزە خاۋەنەكەى لە ھەموو جوۋلەۋو تۈنەيەك دەخات، مرۇفى ئاتومىد خۇشىيەكانى دىنيا بە ناخۇشىۋو بىزارى دېتە پىش جاۋى، كەسكى رەشپىنە، بەلام كەسكى بىيەۋىت بە رىڭكانى ژياندا بىروات، بىگومان دەبىت جۆرەكانى ژيانىش بىزانىت، ھەروەك وتراۋە، ژيان رىڭكەيەكى دوۋرەنرە دەبىت جاۋەروانى خۇشىۋو ناخۇشىيەكانى بىت، واتە، ھەست بە سەركەۋتن ناكەبەت ھەتا شكىست نەھىنىت، ھەست بە پىشوو ناكەبەت، ھەتا ماندوۋىتى نەجىزىت، ھەست بە خۇشەختى ناكەبەت ھەتا تالى نەجىزىت.

دەلەن دوۋپىاۋ ھاورىپى يەكتر دەمىن، پىكەۋە دەزىان، يەككىيان ناپىنايەۋ ئەۋى ترىان نەخۇشى ئىسكە نەرمەى لەگەلدايەۋو ناتوانىت بىروات، لەسەر ئەۋ بارودۇخە گوزەريان دەكرە، رۇزىكەيان بىرسىتى زۇرى بۇ ھىنان، بەلام ھىچ لايەكىان تۈۋاناي نامادەكرەننى خوارەدىيان نەبوۋ، پىاۋە ناپىناكە بىرپارى دا بچىت بۇ راۋ، بەلكو نىچىرىكى دەستىكەۋىت، بەلام كە بىرى كىردەۋە، وتى، چۇن بچەم مەن ناپىناۋ بە ھاورىكەى گوت، ۋەرە ئەتخەمە سەر كۆلم، تۇ ناتوانىت بىروىت مەنىش ناپىناۋ، تەنھا تۇ ناگاندارم بىكەۋە لە راستە چەپ، تاشتىك راۋبەكەين.

بۆيە لە كاتى گەرانىان بۇ نىچىرىك

پىشچوۋنو گەشەكرەنمان باشتر دەبىت، بە پىچەۋانەشەۋە بە بەكارنەھىتانپان كۆپر دەمبەۋەۋ دىمبۈكەنەۋە، لە ناۋدەچنو دەتۈنەۋە، بە نەزانىنو نەناسىنى بەھەرەكانمان دەستخەرۋو رەنجەرۋ دەبىن، ھەروەك دەگىرنەۋە، (لە يەككىك لە ۋلاتە نەفرىقىيە ھەزارو نەدارەكاندا كەسكى ھەبوۋ زەۋىيەكى فراۋانى ھەبوۋ، بەلام ئەۋ زەۋىيە ھىچ سوۋىكى بۇ ئەۋ نەبوۋ، چۈنكە زەۋىيەكەى وشكو بى خىرو رەقو تەقبوۋ، رۇز بە رۇز ھەزارترو نەدارتر دەبوۋ، بە شىۋەيەك نىزىكوۋ لە بىرسىتىدا دەمرد، رۇزگار ھاتو رۇيشت ئەم ھاورى ھەزارە نەفرىقىيەمان سوۋىكى لە زەۋىيەكەى ۋەرنەگرت، رۇزىك لە زەۋىيەكەيدا ۋەستابوۋ كەسكى سى پىستى نەۋروپايى لى دەركەۋت، دۋاى گىتوگۇ كابراى نەۋروپى وىستى زەۋىيەكەى لى بىكرىت، خاۋەن زەۋى ھەزارىش كە بىرواى ۋابوۋ زەۋىيەكەى بى سودەۋ بەردەلەنە بە مامەلەكە پازىبوۋ، تەنھا بە چەند دۆلارىكى زۇر كەم زەۋىيەكەى فرۇشتە سى پىستە نەۋروپايەكە، بەلام چى روۋىدا؟! ئەۋ زەۋىيەى كە خاۋەنەكەى بىرواى ۋابوۋ بى خىرەۋ بەردەلەنە (كانى) ئەلەماس بوۋ، بەلام خاۋەنەكەى ئەم نەھىنىيەى نەزانىبوۋ، ھەربۆيە ھەراچ فرۇشى كىرد، لە كۆتايىدا ئەم زەۋىيە بۇخاۋەنە نۆپىەكەى بوۋ بە خىرو بەرمەكت، ئەمەش تەنھا لەبەرئەۋەبوۋ كە خاۋەنە كۆنەكەى ئەۋ زەۋىيەى خۇي نەناسىبوۋ!

دەبىت چەند كەس لە ئىمە لە ناخماندا بەھەرى مەزنى ۋەك كانى ئەلەماسى ھەبىتو پەيمان بى نەبىردىۋو پىشتگوۋىمان خىستىت! چ كارەساتىكە ئەۋ كانە بەسودانەى خوا پىلى داۋىن ھەرامۇشى بىكەين، جىلى خۇيەتى لە دۋاى ئەۋ چىرۆكەى سەۋەۋە بەلەن بىدەين بۇ بەھەرەكانى خۇمان بگەپىن لە ناۋ خۇمانداۋ بەكارىانەپىننىۋو رىگە نەدەين كە بىرسىۋ لانەۋاز بىن لە كاتىكدا كانى ئەلەماسمان ھەيە.

تۇ مرۇفىت، مرۇف خاۋەنى بەھەرەۋ تۈۋانايە، دەستت كراۋەتەۋە بۆنەۋەى بىناد بىنىت، بۆنەۋەى بىدۆزىتەۋەۋ بەدەستى بېنىت، رامەۋەستە سود لە بەھەرەۋ تۈۋانكانت ۋەربىگەر، زەۋى بگۆرە بۇ بەھەشتو ژيانت بگەپەنەرە جاۋىدانىۋو بەختەۋەرى، بىگومان بە بەكارەھىنانى بەھەرەۋ تۈۋانۋو ھوانو ناپايو بى ۋىنەكانت.

چۈن تەركىزىت بەھىز دەكەيتى؟

تەركىزىتىش
يەك

ئارام سىتار پادىلى

۲-خوپىندىنەۋەي سەرمەتايى: واتا
ۋەرگىرتىنى زانىيارىيە سەرمەتايەكان لە
بارەى ئەو بابەتەى گە دەيخوئىتەۋە،
بۇئەۋەي بىزانىت ئايا ئەم بابەتە باسى
چى دەكات؟

۲-پەرسىيەركەردن: واتا بىرتان بىت
پىش خوپىندىنەۋەي بابەتەگە يەك، يان
دوۋ پەرسىيەركەردن لە مېشكى خۇتاندە بىكەن
بەردەۋامى پەرسىيەركەردن لە خۇتاندە بىكەن،
چونكە پەرسىيەركەردن لە خۇتاندە بىكەن
بەسۋەدە بۇ دروستكەردنى تەركىزىتىش
كارىگەر.

۴-نۇوسىنى بابەتەگە: واتا ھەموو
كاتىك پىۋىستە مەۋە پىۋىستە پىۋىستە
تۆمەركەردىن ئەو شتەنەي كەمىيانخوپىتەۋە،
يان بۇ باسەركەردن، چونكە يادگە(زاگىرە)
ھاندەمەتە دەيىزۋىتە بۇ بە بىرھاتەۋە
تىگەپىشتەن لە بابەتەگە لاپەردىنى گومانى
مېشك.

۵-بىرھەتەنەۋەي نۇوسىنەكان: واتا
كاتىك سەمىرى نۇوسىنەكانى خۇتاندە
ھەموو شتەكتەن بەيىرەپتەۋە.

بە ھۇ ئەم پىگاپانەۋە، ھەم
كاتەكانتەن لە بەھىزۋەۋە دەپارزىت،
سات بەساتىش بە ھەزۋەتەركىزىتىش
باشتە دەخوپىن، لە ئاكامدا دورەمىن لە
پەتەى لە بىرچوۋەۋە سكالەكەردن لە بى
تەركىزىتىش.

كلىپىك ماۋىيەك بەكارنەھىتىن ۋەنگ
دەگىرت، بەلام بە ھۇ بەكارنەھىتىن پۇز
لە ھۇ پۇز ھۈنەر دەپىت، تۈۋانكانى
ئىمەش ۋەك ئەم كلىپەۋانە دەپىت بە
كارىان بىتىن، ئەگەرنا ۋەنگ ھەلەپىن،
بۇ نەۋە ئەنجامدانى رەھىتەنەك بۇ
ماۋىيەك لە يەك كاتى دىپارىكراۋا بىر
لە بابەتەك بەگەردەۋە ھەۋە بەدەن ھەموو
بىرۋەتەركىزىتەن بەم لاۋلادە نەۋەت، لەۋانەپە
سەرمەتايى بىرتان پەرسىيەركەردن، بەلام
دۋاتە پىچەۋانە دەپىتەۋە، بە تىپەپەۋە
كاتە بەردەۋامىۋەن لەسەر رەھىتەنەك،
بەلام دەپىت ھەزۋەنەۋەۋە لەگەلدە بىت،
چونكە ھەزى زۆرتە تەركىزىتىش زۆرتە
بىرھەتەنەۋەي زەمىنى باشتە لەبەركەردنى
باشتە بىرھەتەنەۋەي خىراتە.

چونكە ۋەك دەزانىن بىرۋەتە شتەك
نەپە جگە لە خۈستى زاتى مېشك بۇ
جالاۋى ھالۋەۋە، ئەم پىگاپانە تەركىزىتىش
زىادەمەك،

۱-خىرا خوپىندىنەۋە: واتا كاتىك
مەۋە بە ھىۋاشى بابەتەك دەخوپىتەۋە،
سەرمەتايى مېشك لە پىدەنگى مەندوۋ
دەپىت، بۇپە بىر لە يەك دەترازىتە بۇ
لاپەكى تە دەرۋەت، بەلام ئەگەر كەمەك
بەخىراتىن ئەك زۆرىش ئەۋا ھىچ بۈۋەك
بۇ بىرۋەتە نامىنەتەۋە تىگەپىشتەن
زەمىن ھەۋەش كەمەتە دەپىت.

تەركىزىتە واتا تەنەيا بە ئاگاپى
سەرمەتايى تەۋەۋەتە لەمەش شتەك بە
بىر پەۋەتەن بىرۋەتە، كاتىك گەنگى بەم
شتە دەمەن خۇپىستەن ئەۋ سەرمەتايى
ۋەپەيە بەدەستەنەن. شتەك نەپە بە
ناۋى ۋەپە ئاگادەنەۋە، ئەۋ كەسەى
باپە بە تەۋەۋە بەدەستەنەن ئەۋ
كارە نەمەتە كە ھەۋەۋەۋە ۋەپەى لە
دەستەۋە، لە شتەك دىكەدە بەكارنەۋە
گەنگى بەشتە كارەكە دەمەتە كە ھىچ
پەۋەتەنەكى بە كارەكەۋە نەپە،
دەنەيا بە كارەكەدە سەرمەتايى نەپە
ئەگەر ھاتوۋ ئەۋ كارە نەۋەتەن گەنگەيدەن
سەرمەتايى بۇ خۇ كىشەكتە.

(جىستەدەلەت: «بىگومەن ئەۋە
نەپەنەۋەكى تەپەتەۋەتەۋە سەرمەتايى
كە دەتەۋەن ۋەپەى سەرمەتايى تەركىزىتىش
بۇ بابەتەكى دىپارىكراۋا بەھىز بەگەن»،
ۋەتە تەركىزىتە بە مانا كەمەكەنەۋە ھۇكارەكانى
بىرۋەتە دىت، بە دەپەپەۋە تە ئەۋ
تۈۋانەپە كە دەگەنەتە بىرۋەتە خۈۋە
بەھىتەنەۋە كارۋەۋەكان، گەنگەۋەكى زۆرى
ھەپە، چونكە ھەموو تۈۋانە ھۇكارەكانى
مەۋە دەتەۋەتە بىرۋەتەۋە پەۋەردە
بىرۋەتە بەگەنەتە لۈكە.

كەۋەتە ھەموو مەۋەك دەتەۋەتە
تەركىزىتىش بىر لە خۇپە پەۋەردە بىكەتە
كەشەپەن بىر بەدەت، بۇ نەۋە ئەگەر

ئاستى كەسپىيەتلىك نىشانەكانى لە نىۋان مرۇقەكاندا...

ھەلۋىستەكاندا.

- ۴- گەشپىنى بۇيرى لە ئەنجامدانى كاردى.
- ۵- پاراستنى دان بە خۇداگرتىو داننان بە خود، لە ھەلۋىستە ناپەخىيەكاندا.
- ۶- پىكەتەتە جەستەمى.
- ۷- دىياردى دەرموۋە كە پەيۋەندى بە شۈپۈن ۋىنگە دەوربەرىيەۋە ھەپە.
- ۸- تۋانى دىنلەپىكرن.
- ۹- ھىزى دەستپىشخەرى ئازاپەتلىو رووبەروبوۋنەۋە.
- ۱۰- پاكىشانى خود، پاكىشانى زانستى كە تۋانى بەسەر چارسەركىنى كىشەكاندا ھەپە.
- تۋانى ھىزىكرنى ھەپە بە شۈپەيەكى سادە.
- چى بىكەپىن تا سەرنجى بەرامبەر بۇ خۇمان پاكىشپىن؟**
- ئەمەش بە ئەنجامدانى چەند كارىكى باش لە كاتى مامەلەكرن لەگەل كەسانى دەوربەردا.
- ۱- سلاۋكرن.
- ۲- تەۋقەكرن.
- ۳- ناۋەپان لە كاتى پەكتىر بىپىندا.
- ۴- گۈپىكرن بۇدەنگ بوون لە ئاستى قەسەكرنى بەرامبەر.
- ۵- گرنگىدان بەو وتانەى كە دەپلىت.
- ۶- سوۋدگىپاندىن پە بەرامبەر ھاۋاكىركىنى بە لاپردى خەم ئازارەكانى ھاۋخەم ھاۋخۇشى بەرامبەر بىت.
- ۸- وتەى سوپاسكرن نرخاندىن لە بەرامبەر ھەلۋىستە كارمەكاندا.
- ۹- پۇزىش ھىنانەۋە لە ھەر ھەلۋە قەسەك لە بەرامبەر كەسانى تردا.

- ۵- بۋارى ۋىنگە، ۋەك ھۇكارە سروشتىيەكانو كۆمەلەپەتتەكان، ۋەك خىزانو كۆمەلگاۋ ھۇتابخانە.
- تەنگو جەلەمەكانى كەسپەتتەكان:**
- ۱- نامۇپى رېگەى بېرگىرەمەۋى لە خودى خۇي ۋەلەكدا سەپارت بەو روۋداۋانەى لە دەوربەرى روۋ دەند، لە رېگەى چارسەركىنى رووبەروبوۋنەۋە لەگەل روۋداۋەكاندا.
- ۲- پەيۋەست نەبوون بە ھەستو سۆزى تەنگىمى كەمۇ زىاد دەكات.
- ۳- دەرۋاۋكىۋ زانەبوون بەسەر خودداۋ تېگەپىشتى پۈيۋىستىيەكانى ۋەكەكانى لە بەرامبەر بە پۈيۋىستىيەكانى ئەۋانى تردا.
- ۴- دەرۋاۋكىۋ لە مامەلەكرن لەگەل دەوربەرىدا، لە بىپىنى نىشانەكانى كەسپەتتەكان ۋەك گومانى زۇر، پەشپىنى زۇر، نەخۇشى جەسەسەت. ھتە.
- تۋانكانى مرۇق:**
- ھەمۇو مرۇقەكان تۋانپان بەسەر دوو شتدا ھەپە:
- ۱- تۋانى گۇرپانى خود.
- ۲- تۋانى گۇرپانى بەرامبەر.
- نىشانەى كەسپەتتە سەركەۋتوۋ بەم تاپەتتەكاندا دەنارسىتەۋە:**
- ۱- كاركرن بۇ چەند كاتىمىرېكى دىژو بەردەۋام.
- ۲- پاراستنى كاتى مەۋەيد، بە وردى تۋانى جىيەپەكرىنى ھەپىت بەسەرىدا.
- ۳- تەمانە بە خۇبوون لە ھەمۇو ھەنگاۋ

- كەسپەتتە كۆمەلە سىفەتلىكى جەستەمىو دەروۋنىو كىرەمىيە، بەشۋەپەكى بۇ ماۋەيىو بەدەستەپىنراۋ لەگەل خۇنەمىتو لاسايىو سۆزى كارىگەرەۋە لە لايمەن كەسپەتتەكانەۋە دەردەكەۋەت. زانست ئەۋەى سەلمەندۋە كە ھەر مرۇقەك ئاستى كەسپەتتە لە ۸۰% بە ھەۋلۇ كۆششى خۇي دەتۋانپت بە دەستى بېپىت، ئەۋ بىستەى تىرىشى بە شۈپەيەكى بۇماۋەيى لە نىۋان مرۇقەكاندا دەمىنپتەۋە. كەسپەتتە لە ئەنجامى مامەلەكرن لە نىۋان كەسەكاندا لە ۋىانى كۆمەلەپەتتە دەردەكەۋەت. ئەمەش چەند بەشۋەكى ھەپە لەۋانە:
 - ۱- روۋداۋەكان دروست دەكاتو دەپچۈنپت.
 - ۲- سەپرى روۋداۋەكان دەكاتو قەسى لەسەر دەكات.
 - ۳- بەسەر سۈرۈمانەۋە پەرسىيار دەكات كە چى روۋى داۋە.
 - كەسپەتتە لە چى پىكەتتە؟**
 - ئەمەش چەند بۋارى لاپەنەك دەگىرتەۋە كە ئەمانە:
 - ۱- بۋارى جەستەمى: ئەمەش پىكەتەى جەستە دەگىرتەۋە لە بۋارى چۈنپەتتە لاشەۋ دەمارو ئەندامەكانو نەخۇشكەۋەت.
 - ۲- بۋارى زىرى: ئەمەش لاپەنى ھەستكرن زانپىو بېرگىرەمەۋە نەپىشكرن دەگىرتەۋە.
 - ۳- بۋارى نارەزوۋ: لاپەنى خۇشەۋىستىو سۆزۋ ھەستو جۇشخۋاردن دەگىرتەۋە.
 - ۴- بۋارى پەتارو ھەلسۈكەۋەتكرن: خۇنەمىتو چۈنپەتتە ھەلسۈكەۋەتكرن كە بە دەستى دەپىنپت.

یہ کہم
بہر دی بناغہی
کوشکہ گورہکان
کئی دایدہ نییت؟

مأموستای تهناندودو هموو جیهانی لهگه‌ل
خویدا همزاند.

(شیخ عبدالقادر گیلانی)، پیشوا
(شافعی) کہ ہر لہ مندیاموہ بہ اوارو
پارممتی دایکیان، نمو ہموو سہرکہوتنہ
مہزنانہیان توامار کردوہ.

هموو ئهم نهمتره بهناوبانگانه که
سهريازی نهناسراوانو به نهینی پۆل دهگیرن،
همههويان پهک دوردمينزو پهک ناويشيان
همهه، ئهويش ناوی دایکه.

رهنګه پوله‌کانی تر له ژياندا کسنيک،
يان دامو دزگانان بتوان بييين، به‌لام روئي
دايک هيچ هاوتايه‌کی نييه، هيچ کسنيکي
ناتوانيت بييينيت، جگه له دايک، بزيه دايکي
خوشه‌ويست پيت دهلين:

۱- همیشه هیواو ناواتی گهوره له مندا له که تدا بچینه، به بهردوامی له که لیدا دووباره ی بکه روه.

۲- بۇ كارى بېھووكو سىنوردار مىندال مەخەرمود، با بە ھىۋاى چارەسىر كىرىنى كىشىو غىرەتەگەمورمىكانى ژيان، سەركەوتنە مەزىنەكانمەد لە دايك بى.

٢- له خزمەتی پەرەزگاردا زۆر
بەپارێزروه، بە دڵسۆزێهوه داواو نییهت
هاکی خۆت دهرخه، ئهو نزایه‌ی که به
زمانی پێغه‌مه‌رانهوه هاتوون بۆ ئه‌موکانیان،
چۆنیتی داواکردیان له هورنادا هه‌مه‌ له
په‌ریان که‌وه به‌ په‌ردوامی دووباتی بکه‌روه.

۴- زور نارام بگره له کاتی په ورومړه کړننید،
هیچ کات یې هیوا مهبه، بهر دموام به له ناشتنی
وشه ی سهر که وټن له ناخیدا.

دایکی نازیز، هیچ کس ناناوئیت نهم
پۆلەي تو بگيریت، بۆه دایکایهتی گهورهترین
مه دایای شانازیه، دهوانیت بیخهیه گهر بۆ
هر مه بهستك خوت بهووت!

هیزی دایکیک چۆن ئاسمان دینیتته ولامو به
بانتایی زهویدا بلاودمبیتتهوه؟

دیاره خەمی پووناکردنەوی ھەموو جیھان لە دلی دایکی ئەدیسنۆندا داگیرساو، بۆیە جاوی نارامی گەشبینی دەبرێتە کورەکەی کە بەرای مامۆستاکانی کورەکەی قوتابییهکی تەمەملە، بەلام هێزی پوونای دلی ئەم دایکە لە ھەموو مامۆستاکانی ئەدیسنۆن گەورتر، ئەم هیزمە دێتە ناو ژیری منداڵەکییو لەوێوە لەسەر دەستەکانی ئەدیسنۆن یەکەم گۆپ بۆ ھەموو جیھان دادەگیرسێنێت.

د مځپړنه وه که دایکې (محمد محمد فاتح)
همه مو وژنیک کوره کوره کې د مېاته سمر
کناری د مریاو له وټه شاری (هوسنتننیه) ی
پېشان د مواتو د مېرېنې به گوځی کور مکه مېدا
پېنې ده لیت: کورم د مېت تۆ ښو شاره پژگار
بکه مېدا ښم بانگه شه شورشگر پیه ورده ورده
له گمل گه ورمبوونی کور مکه مېدا به وټنه ی
چیاگان له ناخیدا د مېسېن، دواتر گری
نمکوژاوی د مروونی دایکې د ټټه میدان،
سمرنجام (محمد محمد فاتح) له تهمینی
بیست سالیډا ښو شاره له دوستی خاچه گان
زگار د موات.

ههستی ناسکو خۆشه‌ویستی بێ مهرگی
 دایکێک و له ئەدی بێ بەناوبانگی ئینگیز
 (شکسپر) دهکات گه رۆمانی بەناوبانگی
 جیهانی (دایک) بنووسیت، به راشکاوانه به
 هه‌موو جیهان بایت: هێزی خۆشه‌ویستی و
 خۆه‌ختکردن له دایکدا هیچ وێنای نییه.

زاناو بیریری گهوره (سید هوتب) دۆلی
دایکی بهم جۆره دمنرخنیت، دهلث؛ دایکم
ببو توانی هر له مندالییهوه من وهک بیاوه
گهورکان گهوره بکات، همیشه هانی دحام له
گۆزی بیاوه گهورکاندا دابنیشم؛ دلی گهورمی
نهم دایکه بوو بیروبوچونه گهورکانی

گمر لاهرمکائی میژوو هه‌لدینه‌وه به
نیستاشه‌وه له ههموو دونیادا به یه جیاوازی
له نێو کۆمه‌لگاکاندا ههموویان به یه‌ک ده‌نگ
پاستیه‌ک ده‌لێنه‌وه‌و رۆژێک دمه‌رخێن، به‌گه‌م
وه‌ستای تیکرای کۆشکو شارستانییه‌ گه‌وره‌کان،
بیرورباوهری ناپه‌نیه‌کان، سه‌ره‌کوته‌نی ههموو
بیرو ئا‌به‌و‌لۆزیاکان ده‌اری ده‌که‌ن، تۆ بایه‌ی ئه‌و
که‌سه‌ کێ به‌یت؟ ناوی چی به‌یت؟

کام لهد پیاوئنه‌ی میژوو شانازی بهو
 ووستا کارامه‌وه ناگاته؟ نهو راستیه دوپات
 ناگاته‌وه که نهو کهسه ناوی دایکه، نهوه
 دایکی‌تی که به‌کده تۆوی نهو سمرکه‌وته‌ی
 تیا چاندووه!

دايك وەك مامۇستا، وەك خەمخۇرى
نومىمىت، وەك شۆرشگىز، وەك بزوئەلىرى
پايوونو ئايدۇلۇزپاكان، وەك دابىنەمۇي پووناك
گىرنەۋى ھەموو زىيان ھاتتۇتە مەيدان، نازانم
پۇلى ئەم ھورنەرمەننە گەۋرە جۇن بىرخىيىن
ئە كۆپۈە دەست بى بىكەن؟!

بەلگەگان زۆرۈن بۆسەلماندن، واقعیش
رۇۋانە شايەتى ئەم راستىيە دەدات!

خەمى دايىكى (خاتوو مريمە) بۆگەلەمكى
كە لە زەلکاۋى دوۋدلىۋ نەزانيا دىھتالنامە،
نەم دايكە ئارامى لى ھەلەدگىرەت، نەم خەمە
گەورمىيە دىھباتە خەلۋەنگەۋە، لەۋىدا لەگەن
پەرووردگار پەيمانىك مۆردەكاتو نەۋەيەكى
لى داۋەدەكات گە بە يارمەتى پەرووردگارى
نەم نەۋە پەرووردە بىكاتو كىشەي گەلەمكى
چارەسەر بىكات، بە قەدەر گەۋرەي خەم،
ئىرادەي خودا ۋەلامى دىھتەۋە لە جىياتى
نەۋەيەك دوۋانى پەن دىھت (مريمە ۋە عيسى)،
نەك تەمنا رەزگار پەيان بۆگەلەمكەن ھىنا، بەلگە
پەشكى شىرەيشيان بەردەكەۋەت لە رەزگار كەردنى
نومەتەكەي (پەيغەمبەر محەممەد) (صلی اللہ
عليه وسلم)، لە پاشەر ۋەدا دىھىنى ئىرادە

سوودەكانى

شىلك

جۇرى كەتيرەى جاۋە، ھەموو ئەم شتانه تېكەل دىمىرتىتو دىمىرتىتە سەر پارچە ھوماشىكى لۆكە، پاشان ئەم گىراۋىيە بۇ ماۋەى پەك كاتىمىر لەسەر دەمۇچاۋ دادىنرىت، دۋاى ئەۋە لادىمىرتىتو بە ناۋىكى شەلتىن دەمۇچاۋت دەشۇرىت

سوۋدى دىكەى شىلك:

بۇ سوۋتانهۋەى خۇر بەگاردەھىنرىت، كە بە زۇرى لە ۋەرزى ھاۋىندا دوۋچارى ئافرىتان دىمىت، جا ئەۋ سوۋتانهۋەى لە روۋخساردا بىت، يا لە سەر شاندا، پارچە ھوماشىكى لۆكە لە شەرىبەتى شىلك ھەلدەكىشىتو لەسەر شوپنى سوۋتانهۋەى دادىنرىت، كارىگەرىيەكى بەھىزى ھەيە بۇ گىرانەۋەى گەشىۋ جۋانى روۋخسار.

شىلكو ددان:

ئەۋ كەسانەى بە دەست زەردى ددانەكانەۋەدەئالپىن، پىسپۇران نامۇزگارپىان دەكەن بە خۋاردنەۋەى شەرىبەتى شىلك، بە شىۋەيەكى بەردەۋام، ئەمەش دىمىتە ھۋى جۋانكرىدو سىپىكرىدەۋەى ددانەكان بە شىۋەيەكى سەرنىچاگىش.

شىلكو جۋانكارى:

ھەروەكو لە سەرەتادا ئامازدەمان بۇ كرىد، شىلك رۇلىكى بەرچاۋى ھەيە لە پاكىرنەۋەۋە لاپرىنى چىرچولۇچى دەمۇچاۋدا، ھەروەھا بۇ چارەسەركرىدنى روۋخسارى چەر بەگاردەھىنرىت، جگە لەۋەش ۋەكو ماددىيەكى پاۋكەرەۋەۋ جۋانكرىدنى روۋخسار بەگاردەھىنرىت.

۶- يارمەتى گىردارى ھەرسىكرىد دەمات.

۷- ئازارى سورى مانگانە كەم دەكاتەۋە.

۸- ددان سېۋ جۋان دەكات.

۹- شەرىبەتى شىلك مىزىكرىد ئاسان دەكات، گەدە چالاك دەكات.

۱۰- شەرىبەتى شىلك، خۋىن پاك دەكاتەۋە، بەگاردەھىنرىت بۇ خۋىن بەرىۋونو پاكىرنەۋەۋە روۋخسار.

جگە لەۋانەش مىۋەيەكى بە تامەۋ پىرپەھى خۇراكىيە.

تەنانت گەلەى ئەم مىۋەيەش سوۋدى خۋى ھەيە، گەلەكانى سوۋدىكى زۇرىان ھەيە، گەلەى ئەم روۋەكە لەگەل تۋوى شىلكدا دىمىرتىت، بۇ چارەسەرى رەۋانى بەگاردەھىنرىت، ھەروەھا بۇ نەخۇشىيەكانى جگەرو مىزەلەۋو گورچىلەش بەگاردەھىنرىت.

سەرەپى ھەموو ئەمانەش شىلك بۇ جۋانكارى روۋخسارىش بەگاردەھىنرىت، چەند دانەيەك لە شىلك لە پىش نوۋستىدا دەمۇچاۋى پىن چەر دىمىرت، پاش لە خەۋ ھەلسان بە ناۋى مەدەنۋوس دەشۇردىت، ئەمەش دىمىتە ھۋى چالاكىكرىدو بەھىزىكرىدنى پىستو لاپرىنى چىرچولۇچى دەمۇچاۋ، ھەروەھا بە رىگەيەكى دىكەش بۇ پاكىرنەۋەۋە جۋانكرىدنى روۋخسار بەگاردەھىنرىت، ئەۋىش پالغەتى شەرىبەتى پىنچ دىمىك شىلك لەگەل زەردىنەى ھىلكەۋ پىنچ دۇلۇپ لە ناۋى گولۇ دە دۇلۇپ لە

شىلك روۋەكىكى باۋو ناسراۋەۋ لە خىزانى گولە، لە دېر زەمانەۋە پىزىشىكى ئىغرىقى (تىۋفراۋوس) سوۋدو بەھاۋ نىرخى شىلكى ئاشكرا كرىدوۋە.

شىلك دوۋ جۋە، شىرىنو تىرش. بىكەتەى شىلك، شىلك دىۋەلەمەندە بە خۋى كالسىۋم، ئاسن، پىزەى شەكرى سىروشتى، ھەروەھا ئەمچۇرە فىتامىنەشەى لە خۇگرتوۋە: فىتامىن (B)، (C)، (K).

سوۋدى شىلك:

مىۋەيەكى بە تامو بەسوۋدە، بۇ دروستىكرىدنى شىرىنو شەرىبەتو گەلەك شىتى دى بەگاردەھىنرىت، خاۋەنى بەھايەكى خۇراكىۋ دەرمانى زۇر بەرزە، ھەرسىكرىدنى ئاسانە، تەنانت خۋاردنى بۇ ئەۋ كەسانەش گونجاۋە كە نەخۇشى گەدە (مەدە)پان ھەيە.

دىارتىن سوۋدەكانى شىلك بۇ مەۋف:

۱- شىلك بە سوۋدە بۇ چارەسەركرىدنى كەمخۋىتى.

۲- مەۋف لە نەخۇشى شىرپەنچە دەپارىزىت.

۳- دىمىتە ھۋى چالاكىكرىدو بەھىز بۋونى مەۋف.

۴- شىلك بەسوۋدە بۇ نەخۇشىيەكانى كۆنەندامى ھەناسەدان، ۋەكو رەبۇۋ نەخۇشىيەكانى سى.

۵- شىلك بە سوۋدە بۇ ئەۋ كەسانەى دوۋچارى نەخۇشى سىلو ھەۋكرىدنى جۋمگەكان بۋون.

خىزانو پشووۋى ھاۋىن

خىزانو
بىخەتەر

ژيان بەسەربىيەن، ئايا چ داھاتوۋىيەك
چاۋمروۋى خىزانو كۆمەلگا دەكات؟
بە تايىبەتى كۆيۈنەۋەدى چەندەھا
گەنج لە كوچەو كۆلەنەكاندا چ سوۋىكى
دەيت؟

چونكى پىخەمبەرى نازىزمان
دەفەرمۇيت؛ (ھاۋىنى باش، ۋەكو گولۇ
فرۇش ۋايە، يا گولۇ پىرۇنت دەكات، يا
گولۇ لى دەكرىت، ھاۋىنى خراپىش ۋەكو
ئاسىنگەر، يا جلوبەرگەكانت دەسوتىنىت،
پان بۆنىكى ناخۇشى لىۋە دەكەيت)،
كچانىش بۇ بەسەربىردى كاتەكانيان ۋەك
باسمان لىۋەكرىد، ئايا ئەۋ فىلەو بەرنامە
بى بەھايانە چ بە كچان دەبەخىن جگە لە
زىانو ئاسوۋدىمى بۇ ژيانى رۇزانەيان؟
لەم ژامرىمەدا بە كورتى باسى ئەۋ
بەرنامانە دەكەين كە پىۋىستە لە سەر
خىزانەكان دايىرپۇن بۇ نەۋەكانيان، پاشان
ئەۋ ئامانجانە كە نەپانتۋانىۋە لە كاتى
خوۋىندىدا جىبەجىيى بىكەن، ھەۋلەدەن لەم
پشووۋدا ئەنجام بەردىت؛

لىرەدا ئامانجەكان دەكرىن بەسى

بەشەۋە؛

يەكەم: ئامانجى ناپىنى ئاكارى؛

ئەمەش دەكرىت بە چەند خالىكەۋە؛

- ئەۋ ئامانجانە كە دەتۋانرىت لەم

نرخى ئەۋ دوو بەھرىيە نازانىت.
مىندال بە شىۋىيەكى گشتى تا تەمەنى
(۱۰) سالى زۇركات بۇشايى خۇى بە
پارىكردن، يا دانىشتى زۇر بەرامبەر
تەلەزىۋن بۇ تەماشاكردنى فىلەم كارتۇنى
ترىنالى بىسۋود بەسەر دەيات، ئەمەى
دوۋەمىيان لە پروۋى دەروۋىيەۋە كارىگەرى
خراپى ھەيە.

پشووۋى ھاۋىنى بىئامانچو بەرنامە
كۇتايى دىت، بىئەۋەى نەۋەكانمان ھىچ
سوۋىكىيان ۋەمرگرتىت، لەبەرئەۋە
پىۋىستە دايەك ۋاۋكى يارمەتى نەۋەكانيان
بەدەن كاتەكانيان بۇ دابەش بىكەن بەسەر
بەرنامەى باشدا، ئەگەر خۇيان نەپانتۋانى
ھەلسەن بەم كارد، بەلام بە پىچەۋانەۋە
بايەخەندەن پىيان كىشەۋ دىلەۋۋى
گرفت بۇ خىزان دەنىتەۋە، ھەروەك
دەبىنىن كورپان لە دۋاى تەۋاۋىۋىنى
خوۋىندىگا سەرشەقام ماركىتەكان بۇتە
پىشەيان، كچانىش سەپىركردنى فىلەمە
دۇبلازگراۋەكان بۇتە كارى شەۋو رۇزىيان،
ئەمەش ئەنجامىكى خراپى لىدەكەۋىتەۋە
كارىگەرى خراپى ھەيە بۇ سەر خىزانو
پاشان كۆمەلگا بەشىۋىيەكى گشتى،
كورپان چەندەھا كاتىزىر دوور لە بەر
پرسىارىتىو دوورلە ئادابو نەرىتى خىزان

دۋاى تەۋاۋىۋىۋو بەسەربىردى
رۇزانو مانگەكانى خوۋىندىو سەرقالبوون
بە تاقىكردنەۋە سەيگىردن پاش
ماندوۋىۋىۋىكى تەۋاۋ، مانگەكانى بىكارىو
پشوو لە لى ھوتابىانو خوۋىندىكاران دەست
پىدەكات، ھاۋكات ئەركى خىزانىش
دەستپىدەكات چ دايەك ۋاۋك، يا خوشكو
بىراى گەۋرە، ھەركەس لە گەۋرەى
خىزانەكە بەرپرسىارە لە پىكردنەۋەى
ئەۋ بىكارىو بۇشايىيە كە ھوتابى لەم
پشووۋدا پروۋىرۋى دەپىتەۋە.

بۇئەۋەى مىندال خۇى خەرىك نەكات
بە شتى لاۋەكىو بىسۋودەۋە، پىۋىستە
لەسەر ئەندامانى خىزان ڧىرى پىزگرتى
كانيان بىكەن بۇ بەسەربىردى كاتەكانيان
بەرنامەپىزىيان بۇ بىكەن، چونكى كات
بەھرىيەكە مەۋفەكان زۇر چار لىي بىئانگانو
كاتىك ۋەبىريان دىتەۋە لە دەستيان چوۋەو
چارىكى ترناگەرتەۋە، ھەروەك پىخەمبەرى
نازىز (سەلامى خۋاى لىيىت) دەفەرمۇيت؛
(نعمتان من نعم الله مغبون فيهما كثير
من الناس؛ الصحة والفراغ)).

ۋاتە: (دوۋىيەھرە لە بە ھەركانى خودا
زۇرىك لە خەلگى لىي بىئانگان؛ لەشساغىو
بىكارى)، ھەريۋىيە كاتىك مەۋف لەشساغە،
يا بىكارە، بۇشايىيەك ھەيە لە ژيانىدا

زىيان فىزى كىرد

زىيان فىزى كىرد: لە ېرى گوڤتارى زۆر، كىردەۋى زۆر ئەنجام بىدەم، چۈنكى ئەو كەسەى گوڤتارى زۆرە، كىردارى كەمە.

زىيان فىزى كىرد: دىلم نەبەخشم بەو كەسەى خۇشەم دەۋىت، بەلگە بىبەخشم بەو كەسەى خۇشى دەۋىم!

زىيان فىزى كىرد: ۈمكە ئەستىرە ۋابىم، كە ھەمىشە بىدارە بۇئەۋەى، ئاسۋى كەسانى تىر ۋوناك بىكاتەۋەو زىيان ۋىگوزمىرانيان ۋازاۋە بىكات، بەيئەۋەى چاۋمىر بىكات، كە كى بۋى دەۋانئەت، ياخود كەسەىك پىئى بلىت، سوپاس!

زىيان فىزى كىرد: سەرەتا بە دۋاى خۇمدا بىگەرپەم لە خۇم تىبىگەم، پاشان بە دۋاى كەسانى دىدا بىگەرپەم لىيان تى بىگەم.

زىيان فىزى كىرد: مەرۋف چەندە جوانە، كاتىك ئازارى دەگاتە قسە ناكات، دەگرى ھاۋار ناكات، مەرج نىيە ھەمۋو ئەو مەرۋفانەى لىو بە خەندەن، بەختەۋەرو شادمان بىن، چۈنكى لە پىشت ھەمۋو زەردخەنەبەكەۋە، ئازارىكى بەھىزو جەرگىر ھەيە!

زىيان فىزى كىرد: جۋار شت ھەرگىز ناگەرپەنەۋە،

ئەو بەردەى ھىرى ئەدەمىت ناگەرپەنەۋە، ئەو ھەسەيە دىكەيت، ناگەرپەنەۋە، ئەو ھەلەى لە دەستت دەچىت ناگەرپەنەۋە، ھەرگىز لاۋىتى ئەو كاتەى بەسەرت بىردۋە، ناگەرپەنەۋە!

زىيان فىزى كىرد: ھاۋرپەمىتى ۈمكە پەرتۈك ۋابە، تەنھا پىۋىستى بە چەند چىرگەمەك ھەيە بۇ سوتاندىن، بەلام پىۋىستى بە چەند سالىك ھەيە بۇ نوۋىنەۋەى!

زىيان فىزى كىرد: ھاۋرپەى كۈنەكانت ۈمكە ئالتوون ۋان، ھاۋرپەى تازەكانىش ۈمكە ئەلماس، ئەگەر ئەلماسەت بە دەستەننا، ئالتوونت لە بىر نەچىت، چۈنكى تەننەت ھەلگرتى پارچەمەك ئەلماسىش، پىۋىستى بە بىناغەيەكى ئالتوون ھەيە..

كتىبى بە سوۋدى تىادا دەفرۇشەت، تا ئەمەندالە بە ۋىستى خۇى كىتەبۈ شتى بەسوود ھەلېزىرت.

- ھىركىردىنى كۆمپىتەر، ئاردىنى بۇ خولى ھىركىردىن بە تاپەتەى دىلنابىن لەۋەى ئاپا بەرنامەۋە ۋىرگىرامى ئەم خۈولە چىيە.

بايەخەدان بە ئارمىزو تۋانائى مەندال، زۆرىك لە مەندالان ھىز بە ۋىنەكەشەن، يا كارى دەست، يا لە نوۋىستى شىەرۋ پەخشان ۋىرۋىك دەكەن، پىۋىستە لەسەر خىزان ئەم تۋانائى ئارمىزوۋى زىاتىر پەردە پىدات لەم پىشۋەدا.

سىيەم: ئامانجى تەندىرۋىستى: ئەمچۆرە ۈك نەخۇشەك مامەلەى لەگەلدا دەكرىت، لەۋانەيە بە ھۇى خۈندىن سەرۋالىۋون بە تەيىكىرەنەۋە تۋوشى جۆرىك لە مەندۋىۋون ۋىزىزى بۋىۋىت، پىۋىستە لەم پىشۋى ھاۋىنەدا ۈك شىۋازىكى تەندىرۋىستىيەنە مامەلەى لەگەلدا بىكرىت، ئەمچۆرە نەخۇشەيە، يا دۋاى ۋىرگرتى ئەنجامى تەيىكىرەنەۋەكان لە لاي مەندال ۋوتابىيان دروست دەبىت، يا ئەم ۋوتابىيەنە بەردەۋام نەخۇشەن، يا مەندۋون چ لە ۋىۋى جەستەمى، يادەروۋىيەۋە، پىۋىستىيان بە چارەسەر كىردەن ھەيە، ئەۋىش بە دانائى بەرنامەيەك بۇ ھىزو ئارمىزوۋەكانىيان، سەرەتا ئامانجى دىنىۋ لاشەيى تىادا جىبەجىيىكرىت، پاشان سەردانى كەسان ۋاۋرپەيىنى پىبىكرىت تا ئەم ۋىزىزىيەى لە ناخىدايە نەمىنئەت، ئەگەر دەزانەت بە ھۇى نەمەكانەۋە تۋوشى ئەم ھالەتە بۋە كەسانى خۋار خۇى بۇ باس بىكەو تانائۋمىدىۋ دۋەدى لە بىرۋىچۈۋىنىدا نەمىنئەت.

لە كۆتايىدا داۋاكارىن لە ھەمۋو سەنتەرە ۋىرخۋازىيەكان لە كاتى كىردەۋەى ھەر خۈلىكىدا پەپەمۋى ئەم خالانە بىكەن،

* بەرنامەۋە ۋىرگىرامىكى جۋان ۋىسۋانە بىبەخەن بە ۋوتابىيان، نەك تەنھا پازە ۋىرگرتى!

* نىرخىك دابىرەت بۇ خۈلى ۋىرگىردەن لەگەل ئاستى ھەمۋاندا بىگۈنچەت.

* بايەخەدان بە ۋىشەنپىرى كوردىۋ كەلتۋرى بەھا ئاپىنىۋ كۆمەلەيەتتەيە خۇمالىيەكان، نەك ۋىشەنپىرى بىيانى.

داۋاكارىم لە خۈدى مەزن ھەمۋىخىزانەكان سەركەۋتۋ بىكات، بۇ بەسەر بىردىنى پىشۋەيەكى خۇش.

پىشۋەدا جىبەجى بىكرىت، سەرەتا ھەۋل بىرەت مەندال ۋىرى نۋىز بىكرىتۋ كۋران ھان بىردىن بە كۆمەل نۋىز بىكەن لە مەزگەۋتۋ كچانىش لە مەۋە سەپەرەشتى بىكرىن.

- ۋورئان خۈندىن لەبەرگىردىنى، پىۋىستە لەسەر داپكان ۋاۋكان تەننەت ئەگەر ۋۆزانە دۋو ئاپەتەش بىت، يا زىاتىر مەلەكەيان بە ۋورئان ئاۋەدان بىكەنەۋە، ھەروەك پىغەمبەر (سەلامى خۋاى لىبىت)، ((ان الذى لىس فى جوفه شىء من القرآن كالبىت الخرب))، بەرپاستى مالىك دۋور بىت لە ۋورئان ۋادى خۋا بىگۈمان دەشت خىرو بەرەكەت ۋىۋى تىنەكەت، لە ھەمان كاتدا پىۋىستە ۋۆكارى ھاندان بەكاربەنرەت، ۈك دىارى كىپىن، يا بەشدارىكىردىنى لە كارىك، يا شۋىنەك ئارمىزوۋى لىيەتى، ئەمەش كارىكى كەۋرەيە بۇ نەۋەكانەمان كە دەتۋانين بە ھۆيەۋە لە كارى ھەلەۋ ھاۋرپەى خىراپ دۋورىان بىخەنەۋە پاشان كاتەكانىيان لە كارى باشەدا بەسەر بىيەن.

- ھەمۋەدە لەبەرگىردىن، ياخىركىردىن، يا چاكە كىردەن لەگەل ئەندامانى خىزانەكەدا، يا كەسانى دەۋرۋىر، مەندال پىۋىستە ھەر لەسەرەتائى زىيانىيەۋە ۋىرى ئادەبۋ ۋتەم كىردەمەكانى پىغەمبەر (سلاۋى خۋاى لىبىت) بىكرىت، سەرەتا بە ھەمۋەدە ئاسان ۋورتەكان دەسپىبىكرىت، پاشان ھاندانى لەسەر خىركىردىن، مەندال ۋىرى پىزگرتى ئەم نىيەمەتەنە دەكات كە پىي بەخىشراۋە، چ پازە بىت، يا جىۋبەرگ، كاتىك بە دەستى خۇى دىبەخەشتى بە كەسانى ھەۋار سۆۋو بەزىيە لەلا دروست دەبىت بەرامبەر ئەم كەسانەۋە سادەيى لە رەۋشەتدا دروست دەبىت، چاكەكىردەن ئاۋاتى ھەمۋو داپكە ۋاۋكىكە كە مەندالەكەى چاكە خۋازىبىت، كەۋاتە كارى چاكە بىكە ھەتا ۋىرى چاكە بىيەت، ۋىزى سەردانى خىزمەكەس بە تاپەت ۋاۋەگەۋەدە داپە گەۋرە.

دۋەم: ئامانجى كەشەپەندانى ھۆشيارى ۋىشەنپىرى: كە دەتۋانرەت لەم پىشۋەدا جىبەجىيىكرىتۋ بەرنامەى بۇ داپزەت، كە ئەمەش ئامانجىكى لاشەيىۋ دەروۋىيە، بۇ دەرخەستى تۋانائى زىرەكى مەندال ۋىزىكىردىن زانستۋ ۋىشەنپىرى لە ۋاۋەجىۋاۋەكاندا، پاشان بەسەر بىردىنى كاتىكى بەسوود، ھەۋل بىدە بەرنامە بۇ ئەم كارانە دابىن:

- بەشدارىكىردىنى لەم شۋىنەنەى كە

دۆڭى كارى خۇدا مەنبە!

پېسى گوتى دلى لانه له جاران زياتر لى دىدا، نەپەزاسى له بهرانېر نەو بېرياره كامياري هاوسەرى چى بكت، هرچەندە پېسى دىگوت نەمە بەخشى خۇدايە، بەلام كاميار هر پېداگرى دىگوت كە منداكە لىبار بىرېت، ناسا نەمە چ تاوانىكى گەورەيە، جەرگى خۇت بە دىستى خۇت بىكۇيت!

زۆڭ له خەلگان هەن تەواوى سامانى دونىاي خۇيان خەرج دىگەن بۇ دروستىوونى منداكە، بەلام خىواى گەورە پېسى نەدان، فرمېسى جاوگانىيان شەوانە بە بېدەگى باراند بۇ له باوشىگرتنى جىگەرگۆشەيەكى هەناوى خۇيان، بەلام مندايان نەبوو، نەى نەو چ كەسكە منداى خۇى بە پارەيەكى زۆر لىبار دىبات؟

ئىدى كاميار گوتى، من پارەم هەيەو بىرۇ لىبارى بېە، بە چەند بېت كېشە نېيە، نېمە منداى تىرمان ناوېت، لانه بەجاوى تېزى پىر له حەسەرتەووە بە دلى دىروخاوو جەستەى لىمىزۇگەو، بىرەو مالى نەو پېرەزەنە چو كە كارى لىبارىردىنى منداى بوو، دوى نەوى بە پارەيەكى زۆر بە نازارېكى زۆرەو، منداكە جاوگەشەكەى له هەناوى لانه دەرھىنا، لانهش وەك تەرمېكى بېگيان لىسەر دۆشەكەكە پاكشاپوو، كاتزىمىر سىي دوى نېومىرۇ بوو، هېشتا زەنگيان بۇ كاميارى هاوسەرى لانه لېنەدابوو، بۆنەوى بېت بە دوى هاوسەرە داماوگەيەدا، كاتېك لانه كەمېك هاتەو سەرخۇى زەنگيان بۇ كاميار لىدا، دووهمجار

بىسكوتەكان بوو، دوايى لانهش بانگى كردن بۇ ناخواردن، بەلام خۇى چووسەرگار، بىمىيانووى نەوى پېشتر نانى خواردوو، شەوانە هەمىشە كاميار بە لانهى دىگوت دىبېت نايىندەى خۇمان ديارى بىكەين و زىانمان تەرخان بىكەين بۇ پېگەياندىنى نەم دوو منداكەمان، هەردەم زىان بە كۆرۈ كچىكەو خۇشە، نېمە منداى تىرمان ناوېت، نەو هەمىشە پېداگرى دىگوت لىسەر نەوى دىبېت لانه دەرمانى دۇە سىكېرى بەكاربېنېت، بۇ نەوى نەبادا منداى دىكەى بېيت.

كاميار جگە لەوى كارمەندى مىرى بوو له هەمان كاتىشدا كارى بازىرگانىشى دىگوت، وانا بۇزىوى زىانمان باش بوو، ئىدى نەو نەخۇشەيەى لانه درېزەى كېشا، تا رۆڭك كاميار گوتى، دىبېت سەردانى بېزىشك بىكەين، كاتېك كاغەزى پىشكىن دىگەرېنەو لاي بېزىشكى پىسېر، لانه دلى خىراتر لېدەدا، كاتېك بېزىشكە دەم دىكەتەو، لانه جاوگانى دىنوقىنېت، چونكە دىمىزنى هاوسەرەكەى كە قەيەكى كرد دىبېت بېگەيەنېتەجى، لەگەل وشەى پېرۆزە، فرمېسك لىجاوگەكانى لانه زىنجىرەى بىست، ئىدى لانه بە نېگەرانى لەگەل هاوسەرەكەى دىگەرېتەو مالمەو.

هەرچەندە كاميار لى دىمېرستى كە بېزىشكەكە جى پىگوت، بەلام نەو ناوېرېت راستى مەسەلەكەى بۇ باس بكت، بەلام دوى چەند رۆڭك راستى بابەتەكە بەكاميار دىلېت، بەلام نەوى لانه جاوگەيەى نەمدىگوت كاميار

هەمىشە رازى نەبوون بە كارى خۇدا، ناخۇشى بەدوادا دېتو دواترېش پىشيمانى هېچ دادېكى نېيە، بەكېك لەو دياردەنەش كە تاك بەرامبەر بە كارى خۇدا پېسى رازى نېيە له بارىردىنى منداكە، نەمەش جگە لەوى له روى نايىنى پېرۆزى نېسلامەو كارىكى حەرامەو بە كوشتن دادەنرېت، له هەمانكاتىشدا كوشتنى مرۆڭىكى ناسايەو له روى مرۆڭايەتېيەو كارىكى قېزەونو نامرۆڭايە!

نەم ديارەمە زەنگىكى مەترسىدارە له نېو هەموو كۆمەلگەكانى جېيان، نەم ديارەمە نېستا له كوردستانىشدا روى له زىادىوونە، هەرىمەكېشيان بە ھۆكارى جىاجيا بەمكارە هەلدەستو منداكەكان بە بەرەمەى جەرگيانە لىبارەمەن.

كاتېك كاميار لىسەر كارەكەى گەپايەو، بە دلىكى شادەو نۆتۆمبېلەكەى لېدەخوړى، لىسەرى كوچەى مالاكەكان وەك پېشەى هەمىشەى نۆتۆمبېلەكەى راکرتو دوو چىسو چەند بىسكوتېكى بۇ ديارو زېلەى منداكە جاوگەشەكانى بىردەو مالمەو، بەلام لەگەل گەيشتنى بۇ بىردەم دەرگى مالمەويان گوتى له دىنگى پىشانەووى هاوسەرەكەى دىبېت، راستەوخۇ گەيشتە سەرسەرى هاوسەرەكەىو پېيگوت، "لەنگيان چېتە سەلامەتى؟" نەوېش بە هېدېيەو جاوگانى لېكەن، وەك نامازەدان بە چاكېوونى بارى تەندروستى.

دوى نەوى چوونەو زوورەو، كاميار لەگەل منداكەكانى خەرىكى خواردىنى چىسو

كانتزمير

۲۵

دەرەخشان بەھادىن

تايىمەت بىكرىن، بە جۇرئى كە ئەمۇ دىلەرۈكىۈ
بىر كىرەنمە نىگەتپانە بوونمە كارو نەركىكى
بەردەمۇم كە دەپىت پۇژانە بى ئەم لاۋ ئەمۇلا
كانتىكى تايىمەتپان بۇ تەرەخان بىكەين. بەلام
ئىمە ھەممۇ دەتوانىن بە شىۋازو پىكايەكى
سادە ئاسان لە دەست ئەمۇ بىر كىرەنمە
نەخۋازراۋ بىزارانە پىزگارمان بىتە كانتىكى
زىاتىر بۇ ئارامو خۇشى خۇمانو ئازىزانمان
بە لاۋە بىنەين.

ئەم شىۋازە سادە زىرپە تەرەخان كىرەنى
كانتىكى جىياپە لە دەرمەۋى ۲۴ كاتزمىرى پۇژو
شەمۇ، تايىمەت بە ھەستو بىر كىرەنمە نەركىكى
ناخۇشەكان. ئەم كارە زۇر ئاسانە.

كانتىك نەمانەۋىت كارىك ئەنجام بىدىن
چى دىكەين؟ ئاشكاراپ، پىشگۈي دەخەينو
بە بەكارھىنانى وشە زانراۋ ئەفسۇنۋاۋى
"دۈاى" ئەنجامدانى ئەم كارە ھەلدەگىرەن بۇ
داھاتۈۋىكى نەزانراۋ نادىار.

ئىمە كانتىك بە كارھىنانى وشە "دۈاى"
تا ئەندازى پىسۋىرى دەزانىن، ئىتر بۇچى بە
كەك ۋەرگىرەن لىي نىگەرمانى دلە خورپەكانى
پۇژانەمان بۇ كانتىكى ۋەك كاتزمىر ۲۵
ھەلەگىرەن دۈنەخەين؟

كاتزمىرىك كە تا ئەمۇ كاتە شەۋپۇژ
بىستۈچۈر كاتزمىر بىت، ھەرگىز نايمەتو
لەگەلدا رۈۋبىرۈۋ ناينەمە، بەجۇرۇ
ھاۋشىۋە كەسانى سەركەتۈۋ، بە تايىمەت
بەرتۈۋەبەرنى سەركەتۈۋ كە كانتىك لە ژيانو
كاتى ئەوان ورد دەينەمە سەرنج دەمەين،
ئەۋانىش ۋەك مەنۇ تۇ بەشىان لە شەۋو
پۇژىكدا ۲۴ كاتزمىر زىاتىر نىيە، بەلام بە
شىۋمەكى زۇر سەير بۇ تەۋاۋى كارەكانىان
ۋەختى تەۋاۋىان دەپىتو لە ھەممۇ گىرگىر
ئەۋمە كە زۇرتىرەن كاتى دىارو گۈنجاۋىش
لەگەل خىزانو مەندالەكانىان بە سەر دەيمەن.

رازو نەپنى سەركەتۈنى ئەمۇ كەسانە ھەر
ئەمۇ كاتزمىر ۲۵ بە كە تەۋاۋى بىرۈخەمالە
بىزارو ھەستەناخۇشەكانى خۇيان بۇ ئەمۇ كاتە
ھەلدەگىر. كاتزمىرىك كە ھەممۇ كات بىرپارە
دۈاتىر بىت، ھىچ كات ھەلى ھاتن پەيدا ناكات،
ئىۋەش پەكجار كاتزمىر ۲۵ تاقى بىكەنمە،
ھىزى سەرسۈرپەنەرى سەرسامتان دەكات.

لە ژياندا ۋا راھاتۈۋىن، يان ژيان ئىمە
ۋا راھىناۋە، كە بۇ ھەر كارىك كانتىكى تايىمەت
دەپىتىن، كانتىك بۇ كارىكەن، كانتىكى دىارىكارو
بۇ پىشۋودان گەشتو ھەسانەمە، كانتىكى
تريش بۇ كىرىنى پىداۋىستىۋو كانتىكىش بۇ
نوۋستىن.

ئىمە لەمۇ كاتەمەۋى بوۋىن بە كات ناسو
نرخو نەرزى كاتمان بۇ دەرگەتۈۋە، گۇپراۋىن
بۇ پىسۋىرىكى داپەشكرەنى كات. لەمۇ پۇژۈۋە تا
شەۋ جاۋمان لە كاتزمىرە، تا ئەمۇ ھەل
كاتى گۈنجاۋمان لە دەست بىجىت.

لە راستىدا ئىمە بۇ شتاتىك كە دەمانەۋىتو
گىرگە بۇمان كات تەرەخان دىكەين، بۇ ئەمۇ
شتو كارەنەكى كە لامان پەسەند نىيەۋ جىنى
بايەخ پىدان نىن، كات داناننن، جوان سەرنج
بىدن "ئەگەر شىتەك لە ژياندا گىرگە نەپىتو
نەمانەۋىت كاتى بۇ تەرەخان ناكەين".

ئەمە ئەمۇ بىنەما گىرگەمە كە مەۋقەكان
بە چاكى لىي ئاگادارن، كەۋاتە ئەگەر
مەندالەمەت بە پارانەۋە داۋات لىدىمەكات تا
كانتىكى زۇر لەگەلدا بىمىنەۋەۋە يارى بىكەن،
ئىۋە بە پىتاقەتۈۋ بىزارىيەۋە دەست دەين
بە رۈۋىيەۋە دەلن: كاتمان نىيە، لە راستىدا
ئەمۇ بەيامە بۇ دەنپىرەتۈۋ پىلى دەللىت، كە
ئەمۇ گىرگىيەكى ۋەھى لاتان نىيە!

ھەروەھا ئەگەر ھاۋسەركەتان داۋا دەكات
كە كانتىكى زىاتىر لاي بىمىنەۋە، تۇ بەردەۋام
چاۋت بىرۈۋەتە كاتزمىر دەللىت: تەۋاۋى
كاتەكانم گىراۋە ئىشەم ھەيە، زۇر بە رۈۋىنى
ئەمۇ بەيامە بى دەدەت كە بەشىك لە كاتى
خۇتان بۇ ئەمۇ تەرەخان نەكەردۈۋە، كۆمەلىك
كارو شتى تر بە گىرگى ئەمۇ دىگۇرپەتەۋ! بەلام
ئەمە رۈۋالەتى كارەكەمەۋە لە راستىدا بەشىكى
زۇرى كاتە گىرگەكانمان تايىمەت كىرەۋە بە
فكرۈ خەمالە پەرشو بىلاۋ نىگەرەننەيە
جۇراۋچۇرەكان كە نە ھەستىكى باشمان بى
دەمەن بۇ دىگۇزەنمە، نە سوۋىتپان ھەيە.

بەلام ۋەك ئەمۇ كە ھىزىكى نادىارو
نەناسراۋ ھەپىت كە ئىمە ناچار بىكات بۇ
ئەمۇ ئەمۇ كاتە بە سوۋەدى خۇمان كە
دەكرىت بۇ ھاۋسەرو مەندالو ئازىزانمان بىن،
بۇ ئەمۇ بىر كىرەنمەۋە نىگەرەننەيە بى سوۋانە

زىنگەكەيان دۈۋبارە كىرەۋە، سىز چار، چوار،
پىنج، بەلام ۋەلامىك نىيە!
"توخۇ ئەمە پىاۋە، زىنگى ھاۋسەرو
داماۋەكى ھەلەگىرەت، بە تايىبەتى كە لەم
خالەداپە" ئەمە ۋەتى پىرۋىزەكەۋ نافرەتەكانى
دەۋرۈبەرى بوۋ.

پىرۋىزەكە بە مەنگە مەنگەۋە ھەلەپىمە
گۈتى، "داخۇ ئەمۇ قۇرپەسەرش چۇن بوۋىتە
بارگىرانى بىسەر ئەمۇ پىاۋە، نانا داخۇ ئىستە
لە كۈي بىتە" لائە لە تاۋ نازارى دامىن ھەناۋى
خۇ لە زىرەداۋو، ھەممۇ لەشى دەلەرزى، ۋەك
شەنگىنى ناۋناۋ، لەگەل بىستىنى ئەمۇ بۇلە بۇلەش
زىدەتەر نازارى دىگەپىشت، بەلام دۈا ئەمۇ بۇ
چارىكى تر زىنگىان بۇ كامىيار لىدەپەۋەۋە داپانە
دەستى لائە، لەگەل بىستىنى ۋەلامەكى كامىيار،
لائە پىش چاۋەكانى تارىكۈۋون لە ھۇش خۇ
چو، ھەممۇيان ھەپەسان، دۈا ئەمۇ چاۋەكانى
ھەلەپىن باشى دۈو كازىر لەسەر ھەمەۋىلەكە
نەخۇشەخانە شارەكەيان خۇ بىنى، ۋاپەزەنى
ئەمۇ پىش ئەمۇ كات گۈبىستى بىۋو خەنە، ئىستا
دلىنام خۋازىارن بزانن كە رۈۋادەكە جىيە، ئەمۇ
كەس بىرى لىناكەتەۋە ئەۋىۋو كە دىارى كۈرە
چاۋسالەكە لائە بە رۈۋادى ئۆتۈمىل خەلتانى
خۋىن بىۋو، كانتىك لەگەل مەنەلكانى گەمەك لە
پىش مالى داپەرى يارى دىگەردا بەلام بۇدۈجار
چاۋەكانى لىكەن ۋا ئاۋاۋى لە ژيان كىرە.

كامىيار بە چاۋى پىرۋىزەكەۋە ھاۋارى دىگەردو
دەپىگوت، "بەدەستى خۇم كۈرە چاۋگەشەكەم
كۈشت، مەن بوۋم كە مەلەكە خۇم ۋىران كىرە، مەن
تاۋانىبار، مەن، مەن" دۈا تەۋاۋىۋونى پەرسەكەيان
لە مەلە چۆلەۋاننەكەياندا دىرۋىمان بە ژيانىان
داپەۋە، لە پىر پۇژىك ئىلە چاۋگەشەش توۋشى
نەخۇشى دەپىتو بە تاۋەتۈۋ دەپىگەمەنە لاي
پىزىكى پىسۋىرى مەندالان، دۈا پىشكىن بۇيان
دەرگەۋە كە ئىلە توۋشى نەخۇشىيەكى كۈشندە
بوۋە كە چارەسەرەكە لە دەرمەۋى ۋەلاتە، ۋەلى
ئەم ھەلەشىان بۇ نەمەخسا تاكو بىبەنە دەرمەۋى
ۋەلات، بۇيە ئەۋىش گىيانى سىپاردو كامىيارو لائە
بە خەۋو ئارتشە سىپارد.

ئىدى لە باربىرنى مەنداللىكى بىتاۋان بوۋە
ھۇكارگەلى ئەمۇ ئەمۇ تىروسكايە لە چاۋەكانى
دىارو ئىلە كە بە مەلەكەيانى بەخىشپىۋو، بوۋە
مۇركىك لەسەر دىليان، چاكبۈۋەۋە مەخالبوۋ،
ژيانىك كە ھىۋامەكى تىدەۋو، بوۋە تارىكەستانى
ناۋمىدى، مالىك كە چاۋگەشەشنى تىدەۋو
بىۋو بە كەلاۋەمەكى بەتال. ئەمۇ ناخۇشتر
لەمۇ نازارەنى بىسەر ئەمۇ مەلەدا ھاتو پىۋىستە
بىزانن ئەۋمە ئىستا ئەۋان پىزىكى پىسۋىر نەماۋە
سەردانى نەكەن، بۇ ئەمۇ مەنداللىكى چاۋگەش
بەرمەپىنن، بەلام بۇيان مەپسەر نايتە!

ئىدى با ھەممۇ ئەم چىرۋەكە بىكىنە پەند
بۇ ژيانمان ھەدى ئەم دىارپانە بزانن لە لاپەن
خوداۋە پىمان دىبەخىشەت، نەۋەك گىرگىيان
پىنەدەين خۇمان بە گەۋرە بزانن بەرامبەريان،
بە تايىبەتى بوۋىنى مەندال لە ژيانى ھاۋسەرىدا.

نوسىنى: Mary Lavordt
ۋ، ئىمان تاسىخ

گۈلدانى سىرۋەرسەكان

"لە تەمەنى ۹ سالىدا بووم، ئەو رۇژەم لە يادە كە بۇ نەشتەرگەرى رۇبىشتىن بۇ نەخشەخانە، چەندە دىتەرسام ئاى دايە گيان تۇ لەو كاتەدا ھاۋرېم بوۋىت؟"

"لە دواى پېگەيانىنى ۶ مىندال بېر لەو ئارامىۋ شىرېنىيەت دىگەمەۋە كە چەندە خۇراگىبوۋىت؟"

"بېرەم دىت كە بېرەك پارەم كۆكردەۋە تا بەلەمەك بېرەم، بەلام پارەكەم كەم بوو، تۇ پارەى تىرت پېداۋو بەلەمەكەت بۇ كېرەم، دايەك مېھرىبانەكەم؟"

لە دواى خۇندىنەۋەى چەندىن يادەۋەرى، دايەك سەرى ھەلېرى، سەرمەتا زەردەخەنەمەكى كەردو پاشان دەستى كەرد بە گريان؟

"رۇلەى شىرىنەم، ئىستاش ۋا خەرىكى يادگارېيەكەم بۇ دروست دىگەپەت كە ھېچ كات لە بېرى ناكەم، ھەمەۋو كات بېرى رۇژى دايەكانى ئەم سال دىگەمەۋە، ھېچ كات لە يادەم ناچېت؟"

بە وتىنى ئەو ھىسانەى دايەك بېرەم كەردەۋە كە ھىشتا كات ماۋە بۇ دروستكەردىنى يادگارېى يەنرختەر، لەو كاتەدا ھەۋايەكى پېر خۇشىۋو خۇشەۋىستى بالى بەسەر دايەكەمەن ۋە تەۋاۋى پارچە كاغەزى بېرەۋەرىيەكان كېشا بوو.

گۈلدانەكەم رۇبۇش كەرد، پاشان ۱۰۰ پارچە كاغەزى بېچوۋەكەم ھىناۋ لەسەر ھەرىكەتلىكەن بېرەۋەرىيەكەم لەسەر نوۋىۋو ھەمەۋىم كەردە گۈلدانەكەۋە تا پېر بوو، پاشان گۈلدانەكەم بېردو لەسەر مېزى ژوۋەركەى دايەكەم دامنا، كاتىك دايەكەم ھاتە ژوۋەردەۋە دىارېيەكەى بىنى لە ئامىزى كەرت..

نوۋىسىنى سەر گۈلدانەكە سەرنەجى راكېشا بوو، بەلام لە ھېچ تېنەدەگەپەشت، چاۋەكانى بەرز كەردەۋە سەرى كەرد.. پېم كوت، سەرى گۈلدانەكە بېكەردەۋە پارچە كاغەزەك دەرېنەۋە بېخۇنەردەۋە.. كاتىك يەكەم پارچە كاغەزۋە يەكەم يادەۋەرى خۇندەۋە، چاۋەكانى پېر بوۋەن لە ھەرمەسك..

تيايدا نوسرا بوو، "ھېچ كات ئەو رۇژە لە ياد ناكەم كە يەكەم پاسكىل بۇ كېرەم، چەندە رەنگىكى جۋانى ھەبەۋو، پېك ئەۋە بوو كە ھەزم لىى بوو، نازانم چۇن سوپاست يەكەم دايە گيان؟"

دايەك دەستى بېرد تا دوۋەم پارچە كاغەز دەرېكات. لەو كاتەدا پېم كوت، چاۋەرېى بە، ھەر رۇژەك دەپەت تەنھا يەك دانە بېخۇنەتەۋە.

بەلام ئەو كوتى لېنەكەرتەۋ دەستى كەرد بە خۇندەۋەى دانە دانەى پارچە كاغەزەكان؛

رۇژى دايەكان نەزىك بېۋەۋە، بېرەم دىگەردەۋە دەمەگوت، ئاخۇ دايەكەم جى بېخۇش بېت بۇى بېرەم؟ پۇشاكۋو بابەتەكانى تەرم لە سالانى رابەردوۋەدا چەندجار بۇ كېرەۋو.

ھەر دىارېيەك دەھات بە مېشكەدا بېرەم دىگەردەۋە كە دوۋبارە، ھەزم دىگەرد دىارېيەكى تايەتتى بۇ بېرەم، كە دوۋبارە نەپەت.. دواى ھەندەك لە بېر كەردەۋە بېرەۋەكەى نۇۋە مېشكەدا ھات، ئەۋشەى كە بەرەستى دايەك دەپەۋەت خۇشەۋىستىۋو ھەستى كچەكەپەتتى بەرامبەرى.. ئەۋ تەۋاۋى تەمەنى گەنجى خۇى بۇ مەنۋ لە پېناۋى خۇشەۋەختى مىندا بەسەر بېرەۋو، مەندەۋەتتى زۇرى چەشتەۋو، لەبەرخاترى مەن ۋازى لە تەۋاۋى خەۋەكانى ھىنا، ئەۋ ھىداكارېيانەى كە بۇ مەن ئەنجامى دابوۋ، ئەۋ نەرەھەتېيانەى ژيان كە بەسەرىدا ھاتېۋو، لەبەر ئەۋە دۇنيا بوۋم ئەۋ دىارېيەى كە ئەۋ دەپەۋەت ھەر خۇشەۋىستىۋو ۋەفادارى جگەرگۇشەكەپەتتى.

بۇ ھەمەۋو ئەۋ خۇشەۋىستىيەى كە بە مەنى بەخىش بوو، ۋىستەم سوپاسى يەكەم! چوۋم گۈلدانەكى داخراۋم كېرە لەسەر پارچە كاغەزەك نوۋىسىم، "گۈلدانى بېرەۋەرىيەكان" بەۋ پارچە كاغەزە رۇۋەكارى دەرەۋەى

خۆشەم دەۋىت!

پەيۋەندى ئىۋان ۋىن مىرد ئەۋ پەيۋەندىيە
پۇجىيەمە كە لە رېڭاى خۇشەۋىستى
ھەمىشەيىمە دەكرىت بە زىندوۋىسى
رېڭىرېت، ئەۋ خۇشەۋىستىيەمىش دەبىت لە
ھەلسۈكەۋىيەنلا رېڭىدەتەۋە، بە شىۋىيەك
پۇجىيەتە ئاۋ ناخىيەنەۋە، گەپشەتتە دۋا
خانەى لەشيان، ئاشكرايە يەكتەر خۇشۋىستىن
بەۋە ناپېت كە ھەر كەسمو لە ناخى خۇيدا
ئەۋىترى خۇشۋىۋىت، بەلگۈ سۈشتى مرۇف
ۋادروسىتىكراۋە، ئارەۋو دەكات كە بزانېت
بەرامبەرەكەى جەند خۇشى دەۋىت، ئەمە زۇر
بە جېرى لە ئىۋان ھاۋسەرەندا بە دى دەكرىت،
ھۇى ئەۋەش كە بۇ دەبىت خۇشۋىستىن
دەكرىت بۇ بەرامبەرەكتە؟

ئەۋىيە كە زانىنى ئاستى خۇشەۋىستى
لە ئىۋان مۇقەمەن بە گىشتى ۋىن مىرد بە
تايىبەتى مەۋەدە بەزەمى زىاد دەكاتو دەبىتە
ھۇى جاپۇۋىشى ئەۋ بايەتەنەى كە لە سەرى
جىياۋازن، ھەرۋەھا بەرگەگرتنى ناخۇشۋىيەكانى
ۋىان لە بەر ئەۋ خۇشەۋىستىيە، ۋا لە
خوارۋە جەند ئامرازو رېڭاىيەك دەخەينە
رۋو بۇ ئافەرەتان، بۇئەۋى بىۋان نامەى پېر
لە مېھرو سۆزۈ خۇشەۋىستى يگەيەن بە
ھاۋسەرەكانىان، ھۇى ئەۋەش كە بۇ رۋو
خامەمان بە تايىبەتى لە ئافەرەتەنە؟ ئەۋىيە
كە سۈشتى ئافەرەتانو رۇلىان لە خىزاندا
ۋا درۋىستىۋە كە سەرچاۋى خۇشەۋىستى،
كانگاى ئارامى، داپىيەكەرى ۋىيەگە رۇمانسى
مالەكانى؛

۱- ئەگەر ھاۋسەرەكتە سەرھالى
خۇشەۋىستىيە، جاربوسار گۈلىك بىخەرە ناۋ
كتىبەكەيەۋە.

۲- كاتىك كە لە سەر كارەكەيەتى، كورتە
نامەى پېر لە سۆزۈ خۇشەۋىستى بۇ بىنېرە.

۲- گەر شەرىپەتى پىشكەش دەكەيت، گۈلىكى
جوان لە تەنىشت پەرداخەكەيدا داپىن.

۴- جەلمەكت زوۋ زوۋ بگۈرە، ھەمىشە
ھەۋل بىدە كە قىزت بە شىۋىيەكى نۇى
داپىيەت.

۵- ۋوۋى نوۋىستەكەتان بۇنخۇش بىكەۋ
ھەندىجار بە داگىرسەندىنى مۇم رۋوناكى
بىكەرەۋە.

۶- با لە ۋوۋى نوۋىستەند شىغىرى
خۇشەۋىستى ھەۋاسراپىت.

۷- پىر دەجىت زۇرجار كىك درۋىست
بىكەيت، ئاپا بىرت لەۋە كىرۋىستەۋە كە جارېك
لە سەر كىكەكە بىۋوسى "خۆشەم دەۋىت".

۸- كاتىك كە دەجىتەۋە بۇ مالى باۋكت پىنى
بىلن كە پىت ناخۇشە كە لىى دور دەكەۋىتەۋە،
بە دىنبايەۋە زۇر بېرى دەكەيت.

۹- ئافەرەتەك دەلېت، كاتىك ھاۋسەرەكەم
ھەلدەسەنم بۇ نوۋىزى بەيەنى، سەرەتا
دەستەكەم دەشۋو بۇنخۇشى دەكەم، پاشان
زۇر بە نەرمى دەست بە دەۋو چاۋ قۇيدا
دەھىنەۋ بە ھىمىنى بانگى دەكەم، بەم كارەشم
ۋا دەكەم كە بۇنخۇشى مەن يەكەم شت بېت كە
ئەۋ ھەستى پىر بىكات.

۱۰- ئافەرەتەكى تەر دەلېت، كاتىك
ھاۋسەرەكەم دەلېت، "دەجەمە دەۋەۋە بۇ
نانخۋاردن لەگەل ھاۋرېكانەمدا ھىچت پىۋىست
نېيە؟" دەلېم باشە بىرۇ بەلەم دۋانەكەۋىت،
چۈنكە كارەبا دەبىرېت، ئەۋىش سەرى سۈر
دەمىنىر دەلېت، كىن دەلەن كارەبا دەبىرېت؟
مىنىش دەلېم، مەن دەلېم، چۈنكە بە
چۈنەدەۋەۋى تۇر لە مال ھەۋو شتەكان
تارىك دەبىت، بە گەرانەۋەشت رۋوناكى
دەگەرەتەۋە بۇ مالەكەم، بىزەيەكى كىر پاش
ئەۋەى كە زانى مەبەستەم جىيە، ھاۋسەرەكەم

لە مال دەرجوۋ، بەلەم زۇر تامەزىۋى گەرانەۋە
بۋو بۇ مال.

۱۱- كاتىك كە سەمەرە دەكات، كورتە
نامەيەكى پېر لە خۇشەۋىستى بىخەرە ناۋ
جانناكەى، بۇى بىۋوسە تۇۋ مەلەكان جەند
تامەزىۋى بىنېنى دەكەن ۋىان بە بى ئەۋ ج
تەنبايەكە.

۱۲- پىۋان ھەمىشە پىۋىستىان بە سۆزى
لە بىن نەھاتىۋى ئىۋە ھەيە، ۋا بىكە كە
ھاۋسەرەكەت دەگەرەتەۋە بۇ مال پىشۋازىيەكى
شاھانەى لىى بىكەيت، بە رۋىيەكى گەشۋ
شادىيەۋە بىرۇ پىشۋازى لى بىكە.

۱۳- لوۋى ھاۋسەرەكەتو چاۋەكانى،
دۋو ئەندامى زۇر ھەستەۋەرن، ھەر بۇيە
ۋا بىكە بە خۇپازانەۋەۋە خۇ بۇنخۇشكرىن،
ھەمىشە نامەى تازىۋىۋەۋەۋى خۇشەۋىستى بۇ
بىنېرېت.

۱۴- خۇشۋىستىنى كەسۋىكارى ھاۋسەرەكەت،
بەلگەى خۇشۋىستىنى ھاۋسەرەكەتە، بەتايىبەتى
داپىلو باۋكى.

۱۵- بىرت نەجىت كە زۇرەبى پىۋان
پىيان خۇشە كە بە نازناۋىك بانگىان بىكەيت،
چۈنكە دۋوبارە ناۋ نانەۋە ۋاتى خۇى ھەيە.

۱۶- دەبىت بزانى جەمىز ئارەۋوۋەكانى
جىيەۋ بۇى داپىن بىكەيت، بۇ ئەۋۋە ئەۋ
شەرىپىيەكى كە ھەزى لىيەتى بىكەرە پىشكەشى
بىكە، ئەمە ۋا دەكات كە بۇى دەر بىكەۋىت كە
تۇ بايەخى پىر دەھىت.

۱۷- كە پىۋەكەت لە سەر كار بۋو، ھەۋل
بىدە كە پىش گەرانەۋەۋى بۇ مال تۇ ئىشۋ
كارى مالت تەۋاۋ كىرەپىستو خۇتو مالەكەت
رازوۋو بۇنخۇشكرىدېت.

۱۸- ناۋە ناۋە دىارەيەكى بۇ بىكەرە
پىشكەشى بىكە، بەلەم لە كەشكى رۇمانسىدا.

ئەو كاتەي خۇشەويستى، لە مالەكانمان بار دەكات!

ھۆكارەكەشى ئەومىيە كە زۆرىيە كات چارسەرى كىشەو گىرەتە دەرۋونىيەكان لەگەل پىداۋىستىيە ماددىيەكان تىكەل دىمىرۋىن ئاتۋانرىت لىكىان جودا بىكەينەو.

لە راستىدا چارسەرىگىرنى گىرەتە دەرۋونى پىگايەكى زۆر جىياۋاتىرى دىمىت، لە چارسەرىگىرنى گىرەتە ماددىيەكان، بەم شىۋەيەش ھەلە لە چارسەرىگىرنى ئاتەۋاۋىيەكانى خىزاندا روودىداتو تىكەلەۋى ناپرونىيەك لە ھەلسوكەۋتەكانى سەرۋىك خىزانەكاندا دروست دىمىت.

ئەومى لېرىدا مەبەستمانە ئەومىيە كە گىرەتە دەرۋونىيەكان، كاريگەرىيەكى ئىجگار قوۋلۇ گەۋەرتىيان لەسەر دەرۋونى مىندال دىمىت، لە گىرەتە ماددىيەكان، ياخود راستى بىلەن، چارسەرىگىرنى گىرەتە دەرۋونى چارسەرىگىرنى زۆرىيە كىشەكانى ناۋ خىزانە، چۈنكە بە ئاسوۋدەۋونى مەۋقەكان لە روۋى پۇجىيەۋە گىرەتە ماددىيەكانىش ئەگەر ھەين بە شىۋەيەكى سىروشتى چارسەرى دىمىن، لە خالىكىشدا

لەمانەۋى بىكرىت (خۇشەويستىيە)! چا بە ھەر پىگايەك لە پىگەكان بىت، بۆنەۋى بىۋار بىدات بە بىۋوبونەۋى لە ناۋگىشت تاكەكانى خىزانداۋ پاشانىش كۆمەنگە بە گىشتى.

بە پىچەۋانەۋە لە كاتى ھەستىكرىن، بە لاۋازى خۇشەويستى لە ئىۋان سەرۋىك خىزانەكاندا، پىۋىستە پىگەچارى تەۋاۋى بۇ بىۋزىرەۋە، ئەگەرنا پىگە لە ھىنانەكايە مىندال بۇ ناۋ ئەمىجۈرە كەشۋەۋا نالەبارە بىگىرىت، چۈنكە لە ھەمۋو بارەكاندا زەرمەندى پەكەم دىمىتو بە پىتاۋان دىمىتە قوربىنى دىمىت ناكۆكىيەكانى ناۋخىزان كە ئەم دىمىت لە دروستبۈنىدا نەبۈۋە.

لە زۆرىيە خىزانەكاندا ئەم گىرەتە بىۋەۋە بە دىمىتەۋە گىرۋە بوۋن، كە چەنلىن كىشە ئالۋى تىرى بە دۋاى خۇيدا دروستكردۈۋە، تەننەت گەپشۋەۋە رادىيەك كە دۆزىنەۋى ھۆكارى سەرھەلدى كىشەۋ گىرەتە جۇرەجۇرەكان زەمىت بوۋە.

لە كاتىكىدا خىزان بىمەردى بىناغەي كۆمەنگەيە، پەكەك لە گىرەتە بىنەماكانى لە دەستدا، ئەۋا بىگومان زەمىنەيەكى لەبار بۇ ھاتتە ناۋەۋى چەنلىن كىشەۋ گىرەتە ئالۋى دىتە كايەۋە، كە ھۆكارى خىستە ھەيرانى زۆرىيە خىزانەكانە لە ئەمىرۋە، سەرمەچام دەرۋازىۋون ئەۋ ھەيرانە دىمىتە كارىكى زەمىتو دۇۋار.

خۇشەويستى ئەۋ بىنەما گىرەكەيە كە بىناتتەنى خىزانى لەسەر ۋەستەۋە، لە سەرمەۋە تا كۆتايى ژيان، پۇلىكى سەرمەكى دىمىتەكە لە كايەكانداۋ رادى بەھىزىۋى لاۋازى پەيۋەندىيەكانى ناۋخىزان تاكەكانى لەسەر ۋەستەۋە، بەداخەۋە زۆرىيە كىشەۋ ناخۇشەيەكانى ناۋخىزان، لە لاۋازىۋونى خۇشەويستىدا كەشەۋ نەشۋە نەمەكەن، پەيۋەندىيەكان بەرۋە ئالۋى دىمەت، ھەمۋەۋا بە ھۆكارى سەرمەكى تىكەكانى شىرازى خىزانى دادىمىرەت، لەمەرنەۋە گىرەتە خال لە بە پەكەگەپشەتنى ھاسەرنەۋە پىۋىستە رەچاۋ بىكرىتو پەرى پى بىرەتە تا كۆتايى ژيان پارىزگارى

نه گهر نهو خيزانه نه دارين له رووی داراييموه، نهوا بوونی خوښه ويستی به پيز ښه ناعه تيان لا دروست دمکاتو دياره ښه ناعه تيش خوی له خويدا گه ورمترین سامانه، دمتوانين بلين زورپهني کيشه کان له ناست بوونی خوښه ويستی دلسوزيدا چوک دادنو ته تسليم دهن، خوښه ويستی دمرمانی هممو دمرمکانه، پيگه چاره ی ناکوکی ناخوښه کانه، کليلی پيشکوتنو سه رکوتنو گه شه کردنو گه ورمبوونی په گه په که ی تاکه کانی ناو خيزانه، به لام له حالتی نه بوونی خوښه ويستی خيزانه کان رووبه رووی گرفتلی زور دمکاتهوه، ليرمه دهنديک لهو گرفتانه ده خپنه پروو،

۱- نه بوونی خوښه ويستی، دميته هو ی دممه فالو ناکوکی له نيوان ژنوميردا، رووبه روویونه هو ی په کتری ليدمکه ويته هو به دوو بارمبوونه هو ی هم حالت له پيش چاوی مندا لدا، مانايه که بې زگر تيش نامي نيته هو.

مندال بيزاری دايدم گرتو وای ليدت همر يه که له دايکو باوکی له لا ناسای دميته هو، چونکه حورمه تی خيزان که ووتته مه ترسيه هو هیللی سور له بهرچاويدا شکتيروه.

همر بويه له هممو حالتیکدا باشترین پيگه نهوميه دممه فالو باسکردنو چارمه رکړنی گرفته کانی خيزان له شونځي دور له چاوی مندا ل بيت، له پيناو پاراستنی به او سه رومری خيزانو مانه هو ی زگر ت وگو ښه لغانځي به پيز، بې بهر گر يکړنی خيزان له دارمان.

۲- نه بوونو لاوازی خوښه ويستی پيگه به ته شه نه کردنی له نيوان تاکه کانی خيزانیشدا ناداتو فیری خوښه ويستی په کتری ناگرين، به مهش هاوسوژی يارمه تيدانی په کتری گیانی ليو بردن تياياندا ناماده نابيت، همر تاکيک له چوارچپوهی نهو خيزانه دا له همولو دمستختنو پاراستنی بهر زمو ندي په کانی خويديا، نهک بهر زمو ندي په کانی خيزان، ئیدی ليرمه شهوزا دروست دميته کيشه کانی خيزان له گرفت دمرده چنو ده چنه چوارچپوهی ښه برانه هو.

۳- گرنگی خوښه ويستی له دهر پيندايه، له بهر نه هو له حالتی بوونی خوښه ويستی دمر نه بريندا، هيچ جياوازي په کي نابيت له گهل نه بوونيدا، نه هو ی په مومندي په کان به پيز تر دمکات، به خشينو گورينه هو ی هاوسوژی خوښه ويستی له نيوان نه ندامه کانی خيزاندا، تا هاکتيرمکانی تری وه که هاوخمی يارمه تيدانو هاندانو

به خشينو ليو ردمیو دستخوښی به دوا ی خويدا دميته ت.

۴- له حالتی پيز نه گر تني په کتری له لايه ن دايکو باوکه وه، مندالیش به چاوليکړنديان پيزی نه وانو هاو ته مهنو گه ور مگانیش ناگرت، پيز نه گر تني شيان مانای گورپه لی نه کردنيانه، به مانايه کي تر بهر موم کردنی همر ناموزگاریو پي نيشاندانيک له لايه ن دايکو باوکه گه ور مکه نه هو، رمت دمکاته هو به پي نه زمون ته مه دوا ی ئيراده ويستی حزمه کانی خوی دمکه ويته.

۵- خالیکي دی لهو کيشانه ی که رووبه رووی خيزانی خالی له خوښه ويستی دميته هو، نهوميه که همر يه که له نه ندامه کانی به نه رکي خويان هه لاسنو جيبه جیي ناگهن، پان به ناته وای کارمکانيان به چيدمه لیل، دايک ناتوانيت به نه رکي دايکايه تی خوی هه لست، چونکه متمانې مندا لکانی له دستدوه، همر وها باوگيش له حالتی بيزاریو بوونی ناژاودا ناتوانيت به دلسوزيه وه کارمکانی راپه پريت، به هه مان شيو ته وای نه ندامه کانی تری خيزانیش ناتوان به نه رکي خويان هه لسن.

له حالتی سه رزمش تکر نيشي اندا له لايه ن که سانی ترمه، په کتری تاوانبار دمکه نهو که مومکوپانه ی رووی تیکردوون.

۶- شه مومگوتوگو که کليلی چارمه ر ی زورپهني کيشه کانه ناپه ته گورئ، له جیي نه هو بیدمگيو په کتری قبول نه کردنو که له که بوونی زياتری کيشه کان جیي دمگريته هو، همر يه که له نه ندامه کان نه گهر کيشه په کي له دمره وای خيزانه که پدا بې دروست ببيت، ناتوانيت باسی ليوه بکاتو پای نه وانی تری له سر ورميگرت، چونکه له بهر مه تدا په مومندي په کي هاوپيان له نيوانياندا دروست نه بووه، به مجوره وای ليدت له چارمه رکړنی گرفتو داواگاريه که سي په کاند پنا بې دمره وای خيزانه که ی دمباتو له م پنا بردنه شدا رووبه رووی چمندين کيشه گرفت دميته هو، له لايه ن هاوپي نادلسوزو که سانی هه لپه رسته هو ئيستفالل دمگرينو بهر موم پيگه په کي هه له په لکيش دمگري.

۷- مروفایملي به شيوه په کي گشتی به خوښه ويستی له نيوان په کتری دمتوان دريزه به مانه مويان بدن له ژياندا، له همر حالتیکي که می، يا نامادنه بوونی له ژينگه ی مندا لدا کاتيک له چوارچپوهی خيزانه که پدايه، بوشايه کي دمره وای گه وره له ناخيدا دروست دمکات، ناچار به پي ناگا

بې پر کردنه هو ی نهو بوشايه دمره وای په مپنا بونه و دبات له دمره وای خيزانه که ی بې ناسو دمی بگه ريت، به تايه می له فونايگي هسستيارو ديار يکراوی ته مه ندا که فونای همر زمگاريه، که دواچار له جیي نه هو ی چاومروانی چارمه ربوونی کيشه دمره وای په کانی بيت، خوی له دمر ياه که گيتراوی کيشه گرفتدا دميته هو، که باری سه رشانی نه وندی تر فورستر دمکاتو رووبه رووی لادانی کومه لایملي دميته هو.

که دواتر به هو ی نهو تيرپوانينه خراپانه ی کومه لگه بې که سه لادمره کان هه يه تی، تووشی گريی دمره وای دميته دوو چاری بيليوایو رشبينی دميته بهرامبر به ژيان.

۸- تايه ته مهندي په کي تری نهو مندا لانه ی که مومکوپي سوزداريان هه يه، دروست نه بوونی ښه ناعه ته له لايان، همراموش کردنيان له رووی دمره وای په وایان ليدمکات ښه ناعه تيان لا دروست نه بيتو به داواگاریو بيانووی له رادمبه دمر دمره وای په کي بيزار بکات، له همر پر کردنه هو په کي زياتری مادديدا داواگاري په کانی کوتايی ناپه تو دوا ی زياترو زياتر دمکات، بويه له م بارود خندا پيوسته دايکو باوک ناگادارينو دستيه جیي همولی پر کردنه هو ی که مومکوپيه دمره وای په کانی بدن، به ياريکردن لگه ليداو دواندنو گوی لگرتی، کيشه کان بهر موم چارمه ربوون هه ناگو دمنين.

به م شيوه ژيان له وها خيزانیکدا چه مکه کانی ناسو دمیو حسانه هو ی دمره وای ون دهنو مندا ل هه ميشه هه ست به رووخانو لاوازی شه لاکه ی دمری دمکات، که (دايکو باوکن)، ئیدی هه ستمه دمکات مه ترسی له سر دروست بووه متمانو باومر به خويونی لاواز دميته نهو دايکو باوکه ی که دمبوو جیگه ی شانازی نهو ببوونايه ئسته ناتوان بهو چورمينو خمه و خمه کي دايدم گرتو له کوتايدا هه مو نهو کيشانه ی که باس مان کردنو بگره زياتريش لی دمکه ويته هو.

له کوتايدا ده ليين، خوښه ويستی وشه په کي سانابه و پيگاکانی به دسته تيانو فيريوني ش زور ساناو سادن، به ممرچيک بې ماوميه که دسته برداری هه نديکي که له مافه کانمان بين، تا بارود خندا ناسای دميته هو، نه گهر به مانه ویت رزگارمان بيت لهو هه موو نا لوزيانه، پيوسته که ميک فور يانی بدهن، تا دواچار بتوانين تاکيکي ته ندروستو بنياتنمر، وه که خه لاتيک پيشکس به کومه لگای مروفایملي بکه ين.

لە خوازىيىنى ئەترىسم

9: فېردەۋىسى ھەسەن

بىكرىيە، ئەو كات دەمزانى كە پۇرىشت
مىنداللىكى لەم شىۋىيە ھەيە، باۋكت پازى
نەبوو يەك فىلىش خەرج بىكات بۇ نىگىن،
ھەموو پۇژىك شەپمان بوو، بىزار بېووم،
باۋكت لە جىياتى ئەۋەى لە بەرامبەر
كىشەكاندا ھاۋكارى من بىكات، دۇايەتى
دەكرىم، ئەگەر بىلىم نامەردىبوو، ھېشتا
كەم وتوو، بە ھەرخال دۋاى ماۋىيەك
كارمان گەپشە تەلاق جىابوۋنەۋە، ئەو
نەك بەخىۋىكرىنى تەنھا نىگىنى لە خۇ
نەگىر، بەلكو بەخىۋىكرىنى تۆۋ نەۋىدىشى
خستە ئەستۋى من.

بەلام بە ھەرجۆرىك بوو پۇژىك
گرىگىرىن پىرسارى ژانەم لىكرى،

- بۇچى ئەللى ھاۋسەرگىرى مەكە؟
چاۋەكانى دايىك پىرىوون لە فرمىسك،
كەمىك سەرى بەرز كىردەۋە ناھىكى
ھەلگىشا!

بۇنەۋەى كە بە چارەۋوسى من
نەگەپت، نىگاگان.

بە سەرسۇرمانەۋە پىرسىم يانى چى؟
ۋاتە ئەگەر مىنداللىكى ۋەكو نىگىن
بېنىتە دىناۋە ئەو كات چى؟

رەنگىم پەرى، بەلام.. ھەسەكى ھى
پىرىم، بەلام ئەگەرى تىا نىيە، بەھەرچال
دەبىت ئەگەرى ئەۋە دابىنىت كە پەكىك

باۋكم بۇچى تۆى تەلاقدا؟
ئەو سەرمەتە ھىچى نەدەگوت، بەلام
كاتىك كە پىم خستە نامادىيەۋە، بە
ۋتەى خۇى باشو خرابى خۇمىم لىك
جىا دەكرىۋە، پۇژىك ھەموو شىۋىكى بۇ
باسكرىم، مىن باۋكت ھەردوۋىكەمان لە
كارخانەپەكدا كارمان دەكرى، ھەردوۋىكەمان
لە خانەۋادىيەكى مامناۋەندى ھەرمەلغ
بوۋىن، باۋكت عاشقى مىن بېو، لەگەل
خانەۋادىيەكى ھاتە خوازىيىن، ھەموو
شىۋىك زۇر خىرا بەرپۇدەچو، نە ئىمە
سەختىگىرىمان كىردو نە ئەۋانىش، ژيانى
ھاۋسەرگىرىمان بە خۇشەۋىستى مېھرىبانىيەۋە
دەستى پىكرى، كاتىك نىگىن ھاتە دىناۋە
ۋامان دەمزانى لەم دىنايەدا كەس لە ئىمە
خۇشەۋەت تر نىيە، بەلام ئەو نەخۇش
بوو، بېرىكۆل بوو، مىن خۇشەۋەت دەۋىست،
ئىستاش لە ئىۋە زىاتەر خۇشەۋەت دەۋىت، بەلام
باۋكت ھەرجارەۋە بىنانوۋىيەكى دەۋىزىيەۋە،
بەخىۋىكرىنى كەسىكى لەم شىۋىيە خەرجى
داۋو دەرمەنەكانى زۇر قورس بوو، ھەربۇيە
بەردەۋام تانەى لى دەدام،

ئەگەر مىن بىزانىيە ئەم مىندالە
دەپنىتە دىناۋە، ھەركىز ھاۋسەرگىرىم
لەگەلدا نەدەكرىت، خۇزگە بە باشى
لىكۆلىنەۋەم دەربارەى خانەۋادى ئىۋە

دايىك رەتلىكى تايىمەتى لە ھاۋسەرگىرى
ھەبوو، لەم كاتەۋەى كە مىن براكەم
(نەۋىد) مىنل بوۋىن، (نىگىن) خۇشەكە
گەۋرەمانى پىشان دەۋىن دەۋىگوت، نىگىن
ئىمەى بەدبەخت كىرد، لەۋانەپە ئىۋەش
نىگىنكى تر بەدبەخت بىكەن، ھاۋسەرگىرى
ۋاتە بەدبەختى.

كاتىك كە گەۋرەبووم، ئىنجا لە
ھەسەكانى دايىك تىگەپشەم، ئەو شەش
سال دۋاى ھاتە دۋىن نىگىن دۋاى
۱۲ سال ژيانى ھاۋىش لە باۋكم جىا
بېوۋەۋە، لە راستىدا باۋكم ئەۋى تەلاق
داۋو، ھەرجەند دايىك لىسى پارابوۋەۋە
خىزەكانىشى تىكايان لىكرىبوو، ھىچ
سۈدۋىكى نەبېو، باۋكم وتېوۋى، ئەم ئىمە
ئىمەى بەدبەخت كىردەۋە، ئەو بە كەللى
مىن نايمەت، دۋاى ئەۋەى مىنىش تەلاقدا
لەگەل ھەركەسىكى تر زەۋەۋەند بىكات
بەپۇژى رەشى دەگەپشەت.

مىن ئەم كاتە مىنداللىكى ۲-۴ سالان بووم،
تەنھا لە شىۋازى ھەسەكرىنى باۋكمەۋە كە
سور ھەلەگەراۋ تۈرە دەۋو، تىدەگەپشەم
كە ئەو ھەسە ھاۋرپىيە نىيە، ئەگىنا خۇ
نەمەمزانى بە پۇژى رەش گەياندن ماناى
جىيە.

مىن ھەندى چار لە دايىكم دەپرسى،

دوای ئەلاق

لە پائتەخت چاوم بە دنیا مەلئینا!

پشتیوانی خودا بۆ ھەر یەک لەم خالانە سەرھو ژیان و بەسەرھاتی کەسێک باس بکەین، کە یەک لەو خالانە بووتە ھۆی جیاپوونەویان و پاشان توانیویەتی لە جاری دوومدا بە ئەزموونێکی زۆر باشووە ژیانیکی ئاسوودە ھەراھەم بەیئیت.

لە یەکەم چیرۆکدا باس لە ھۆکاری جیاوازی ژینگەو ژیانی کۆمەلایەتی دەکەین. چیرۆکەکە بەم شێوەیە دەست پێ دەکات.

تەمەنم بیست سالان بوو، خەلکی پائتەخت بووین، ژیان و گوزەرانى منداڵیم تا ئەو تەمەنە لە نێو کوچە و کۆلان و خۆندنگەکانی پائتەختدا بەرێ کردبوو، بۆ من شتێکی لە ناکاو بوو، کۆری خالەکەم ناردییە خوازیبێم، ئەوان خەلکی یەکنێک لە گوندە دوورەکان بوون، نازانم چۆن بوو، کاتێک دایکم وتی: خەندە گیان مالى خالت ھاتوونەتە خوازیبێت، دەیانبەیت ببیتە ھاوسەری ئەردەلان؟ بێ دوودلی بە یەلێ وەلامم دایەو، ھەرچەندە من سەبارەت بە لادێ ژیان و گوزەرانى لادێ هیچ شتێکم نەدەزانى، بە درێژایی ژیانم تەنھا شەوئیکش لە لادێ نەماپوومەو، وامدەزانى لادێ واتە گەشت و گوزارو سەردانى خزم و کەس و کارو چێز وەرگرتن لە دیمەنى جوانی و سروشتەکی.

بە وتەى توێژمەروان و ئەزمونداران، ھۆکاری سەرەکی جیاپوونەوی ھاوسەران دەگەرێتەو بۆ ئەم خالانە لای خوارو: ۱- جیاوازی ژینگەو ژیانی کۆمەلایەتی، بۆ نموونە کچەکە خەلکی شارەو کۆرەکەش خەلکی گوندیکی دوور، یا بەپێچەوانەو.

۲- ناپاکی ھاوسەری: چ لە لایەن پیاووەو بیت، یاخود ئافرەتەو.

۳- ئیرەیی بێ سنوور: ئەم خالە بە زۆری ئافرەتان دەگەرێتەو.

۴- پۆدی و چروکی و رەزلی: ئەم خالەش بە زۆری پیاوان دەگەرێتەو.

۵- جیاوازی لە ناستی پۆشنبیری و پلەى خۆندندان.

۶- جیاوازی رەگەز، پیاووەکە خەلکی کیشورێکەو ئافرەتەکەش کیشورێکی دیکە.

۷- لە خۆباییبوون و خۆبەزلزانی، بە تاپبەت بە ھۆی سەرۆت و سامان، یان پلەو پایەو دەسلەتەو.

۸- گۆرانى لە ناکاو، بۆ نموونە پیاووەکە تووشی ئالوودە بوون بە مادەى ھۆشبەر، یان تووشی لادانى رەوشتی و ئاینى دەبیت.

۹- زۆرجاریش کیشەکان شتی زۆر سادەو ساکارن، لە ئەنجامی گۆینەگرتن بۆ یەکتەری ناچار بە جیاپوونەو دەبن.

لێرە بەدواوە ھەول دەدەین بە

وەک لە سەرەتاوە ئامازەمان بۆ کرد، گۆشەى دوای تەلاقی باس لە ژیانی ئەو ھاوسەرە سەرکەوتووانە دەکات کە توانیویانە بۆ جاری دووم لە پڕۆسەى ھاوسەرگیریدا سەرکەوتوو بن و ژیانیکی ئاسوودەو ئارام و پڕیخەتەو وەری بۆ خۆیان و منداڵەکانیان ھەراھەم بەیئن، بە پێچەوانەى ئەو بیروبۆچوونانەى کە پێیان وایە ئەگەر مەرۆف لە پڕۆسەى یەکەمى ھاوسەرگیریدا شکستی ھینا، ئیدی دەرھەتی ھەستانەوێ نامۆیت.

بەر لەوێ باس لە چیرۆکی ئەم جارە بکەین، سەرەتا ئامازە بە سەرەکیترین ئەو خالانە دەکەین کە دەبنە ھۆی جیاپوونەوی ھاوسەران، چونکە مەرۆف ئەگەر دەستنیسانی ئەو ھۆکارانەى نەکرد کە لە جاری یەکەمدا بووتە ھۆی لە یەکەلەوئەشاندنەوی ژیانی ھاوسەری، ئەو دوور نییە جارێکی دیکەش دووچارى ھەمان چارەنووس ببێتەو.

ھەرودھا بۆ ئەو خوشکو بریارانەش کە ئێستا لە ژیانی ھاوسەریدان و کیشەکانیان گەیشتووتەو بێنەفاقیان، یاخود ئەو بەرێزانەى بۆ یەکەمجار بە نیازن بچنە نێو ئەم پڕۆسەىیەو، پێویستە ھۆکاری سەرەکی کە دەبیت، یان بووتە ھۆی جیاپوونەوی ھاوسەران لە یەکدی بە بیرخۆمان بەیئینەو:

يېڭىد فارس

ئەو زمانانى پاستىيژن!

شەپۇلىكى جولاو تېپەپ دەپت تەنھا بە
بوونى مىوانى دلە خۇشويستراۋەكەي.
چەندە جوانە نارامى ۋە لەسرەخۇي!

زمانى بېدەنگى

ھىچ زمانىك ھىندەي ئەم زمانە
بەھىز نىيە، زمانىكە بېجگە لە زىرەك
بەھىزەكان نايىزانو لىي تىناگەن، ئەوانەن
كە دەزانن چ كاتىك دەپىژن چ كاتىكىش
بىرپارى بېدەنگى دەدەن! ئەوۋە زمانى عەقلە،
زۆرپەي كاتەكان بېدەنگى رەوانترىن
بەھىزترىن زمانە.

زمانى زەردەخەنە

زەردەخەنە بە يەككە لەو زمانانەي
جەستە دەمىردىت كە خۋاي گەورە بە
نەۋەي ئادەمى بەخشىۋە!

زەردەخەنە رېگەيەكى كورتە بۇ
بەدەستەينانى دلەكان، دەروازەيەكە بۇ
شكاندى رېگە بەفرىنەكانو بە جەشنى
تىشكە زېرىنەكانى خۇر دەيان تويىنئەۋە
بە دەرىپىنكى راستگۇيانەۋە رەۋنەقكى
جوان، ھەلھاتنى ھىۋايەكە خاۋنەكەي
دەپزىنئەۋە.

زمانى مىندال

مىندالان لوتكەي بىرئەمتو دەمۋچاۋى
سىۋو نورانى دلەكانيان پاكو بى خەۋش،
زەردەخەنەي ژيانو ھىۋاو ئومىدى
داھاتوون، ئەوان پاكو بېگەردىرنى
دروستىراۋانى ئەم گەردونەن، ئەۋەندە
بەسە كە خۇشەۋىستى خۋاي گەورەن!

زمانى گول

نەرمترىن پەرەۋە جوانترىن زمانە، بۇ
دەرىپىنى مەۋداي ھەستەكان، بۇ ئەۋانەي
خۇشمان دەۋىن لە ھەمۋو بۋارەكاندا،
خۇشەۋىستى، دلخۇشى، دلئەنگى، نازان
لىي تىناگەن، كەسانىكى كەم نەبىت، ئەۋەش
ئامازىيە بۇ ھەستى جوانو نەرمۋ نىان.

زمانى چاۋمەكان

زمانى چاۋ، رەنگدانەۋەي ئەۋ
ھەستەنەيە كە لە ناخو دلە ھەركەستىكدايە،
روانىنەكانى باس لە كەسايەتى خاۋنەكەي
دەكەن كە لە ھەمۋو وشەكان بەھىزترە،
ژمارەيەكى كەمى خەلك دەتۋان لەو
زمانە تىيگەن.

زمانى دلەكان

زمانى دل ھەندىچار بەۋپەرى نەرمى
بە گۈيى خاۋنەكەيدا دەجىرپىنىۋە ھەندى
ساتىش بە تورەبۋون، چونكە زۆر پۋونە
لە دەرىپىنەكانى ھەرچەندە داپۇشراۋە،
ھىچ كەسلىك بېجگە لە خۇت ناتۋان
ئەۋەي لەناۋ دلئەيە بېيىن، بەلام ئەگەر
بە راستگۇيانە خۇشەۋىستى بىكات ئەۋا
خاۋنەكەي لە لوتكەي بەخشىندا دەپت
بۇ ئەۋانەي لە دەۋرۋەرىدان.

زمانى نارامى

ئەۋە ھالەتلىكى دەروۋنى باشە، باس
لە كەسايەتتەيەك دەكات بەۋەي كەسلىكى
ئارام ھەستىارو ھەست ناسكە، ئەگەر بۇ
ساتىك بى ھىۋايى سەردانى بىكات، بەشىۋەي

بە ھەرحال رېۋرەسىمى پەرۋەسى
ھاۋسەرگىرى بە ئەنجام گەشت، پاش
بەسەربردنى مانگى ھەنگۈيىنى، ھاۋسەرگەم
بۇ پەيداگردنى بۇيۋى ژيانمان رۋويكرە
شارو لەۋى كارىكى گونجاۋى دەستكەۋت،
بەلام بە بىيانۋى ئەۋەي كرى خانۋو گرانەۋ
داھاتەكەي بەشى كرى خانۋو ناكات، ھەرومھا
نابىت دايكو باۋكى تەنھا جىبەيلىت، دەۋا
مىن لە گوند بىمىنەۋە، لەسەر مالى خالم
كە خەزۋورىش بوو، ھاۋسەرگەشەم ھەفتانە
دەگەرپەۋە بۇ لامان..

ھىشتا چەند مانگىك بەسەر ژيانى
ھاۋسەرپەماندا تېنەپەرى بوو، كىشەۋ
دەمەقائىلى نىۋانمان يەكجار پەرى
سەند، ھەۋلى كەسۋكارمان بۇ دۋاخستى
پەشىمان بوۋەنەۋەمان لە تەلاق بى ناكام
بوو، مىن سوۋرۋوۋم لەسەر ئەۋەي دەپت
تەلاق ۋەرىگرم، سەرنەجام جىبابۋىنەۋە،
مىنىش بە خۇشخالىيەۋە گەرامەۋە بۇ مالى
باۋگم، ۋا ھەستەم دەكر لە زىندان نازاد
بوو، ئەك پەشىمان نەبۋوم، بەلگو زۆرىش
خۇشخالى بوو، چونكە تىگەيشتىۋ پىكەۋە
ژيان لەگەل ئەردەلاندە زۆر زەمەت بوو..

ھىشتا سالىك بەسەر جىبابۋەنەۋەم لەگەل
ئەردەلاندە تېنەپەرى بوو، مامۇستايەك
كە ئەۋىش لە پەرۋەسى يەكەمىدا لەگەل
خىزانىدا سەركەۋتۋو نەبۋو، ناردييە
خۋازيىنىم، بىرم چۋو بلېم مامۇستا لە
خىزانى يەكەمى كچىكى ھەبۋو، يەككە لە
مەرچەكانى ئەۋەۋوۋو كە دەپت بىمە دايكىلى
مىھرەبان بۇ كچەكەي، مىنىش لەبەرئەۋەي
ھەم مامۇستا كەسكى مىھرەبانو رۇشنىر
بوو، ھەم بەزىيەم بە كچەكەيدا دەھاتەۋە،
پىشنىارەكەيم ھېۋل كىرد.

ئىستە لە كاتى نوۋسىنەۋەي چىرۋكى
ژيانى خۇم، چەند سالىك بەسەر ژيانى
ھاۋسەرى مىن مامۇستا ھىۋادا تېپەپۋەۋە
دوۋ مىندالى جوانمان ھەيۋە ژيانىكى زۆر
ئاسۋودەۋ نارام، پىكەۋە دەگۈزەرتىن،
سەرمەپاي ئەۋەش ھىچ جىۋاۋازىيەك لە
نىۋان مىندالەكانى خۇم مىندالى خىزانى
پىشۋى ھىۋادا ناكەم..

دەروۋنناسان دەللىن

سەركەۋتى ئەم خاتۋونە لە پەرۋەسى
دوۋەمى ھاۋسەرگىرىدا بۇ ئەم خالانە
دەگەرپىنئەۋە:

- ۱- بېۋا بەخۇبۋونو گەشپىنى بە ژيان.
- ۲- ھەلئەردىنى گونجاۋ لە جارى دوۋەمدا.
- ۳- پەند ۋەرىگرتن لە ھەلەكانى راپردوۋ.
- ۴- نەرمۋىيانىۋ مامەلەكردىنى ژىرانە
لەگەل ھاۋسەرى دوۋەمىۋ مىندالەكەيدا.

ئۆيۈمۈڭىزنىڭ بىر پارچىسى

لەڭگەل سېتىدى ۲۰ ئايلىرى ھەممۇ سالىڭدا، كە چەپكە گۈلەكانى ئۆيۈم بىر دىڭگات، كە وتە ئەر خەوانىيە جوانەكانى ئۆيۈم پەپوولەئاسا لەسەر لىۋەكانتەنەۋە دەڭرىۋ لەسەر پەپەرى گۈلزارى ھەمىشە بەھارى بىر پار دەنیشەنەۋە.

ئەو كات نازانم چ وتەيەك ھەلبىزىم، بۇ گۈزارش لە ھەستى پىر سۆزۈ سوپاسى نەۋازىش، ھەرچەندە ھەممۇ مانگىك بە (۱۸) لاپەپەرى رىنگاۋرەنگ، بە پەيلى جوانو چىرپەى ناسك رۇختان دەۋىنىم، بەلام كاتىك بەرامبەر ھەستو خۇشەۋىستى ئۆيۈ دەمەۋىت شتىك بلىم، دەستەۋەستانم لە ھەلبىزاردنى رستەيەكدا كە سوپاسى ئۆيۈ بىر بىكەم.

دەبىنىم ئۆيۈ ئازىز، چەندە بە نازەۋە لە نامىزىم دىگرن، بە ئەسپاسى لاپەپەكانم ھەلدەمەۋەۋە پاش خويىندەنەۋەم لە شۆنىكى بەرزدا لە كىتەبخانەكەتەم دادەنەن!!

خۇشەۋىستانم: من لە نىۋ دلى ئۆيۈدا دەۋىم، لەڭگەل خەندەكانتەنەۋە پىدەكەنم، بە سىرىنى فرمىسكەكانتەنەۋە ھىندەى ھەممۇ دنيا خۇشحال دەبىم، بەلاجوۋنى تەمى بىھىۋاى سەرسۆماى چاۋەكانتەنەۋە من رۇحم ئاسوۋە دەبىت، كاتىك دەبىنىم دەستەكانتەنەۋە لە مى ئەزىۋكانتەنەۋە كىرەۋەتەۋە، لەسەر لووتكەيەكى بەرزەۋە بەرەۋە ئاسۋىيەكى روۋن دەۋرەۋەن، منىش ھەممۇ خەمەكانى خۇم بىرەدەچىتەۋە!

ئازىزەم، دەزانن جوانترىن خەندە، ئەو خەندەيەيە لە گەرۋى ناخىكى پىر ھەنىسكەۋە ھەلدەۋەلى، وانەزانن لەۋدەۋى رەنگى ئالو ۋالۋى بىرەۋە، ھىچ خەمۇ پەزەرىيەك بوۋنى نىيە!

بەلگۈ ئىمە لە پىناۋ خەمى ئۆيۈدا خەمى خۇمان لە ياد دىكەن، بۇئەۋە ھەمىشە بە بەرگىكى رازاۋەۋە مىۋانتەنەۋە، ماندوۋبوۋنۇ گىرەتەكانى خۇمان ۋەل دەنەن.

ھاۋرەپان، كاتى ئەۋە ھاتوۋە، كە ھەممۇ يەككىك لە ئۆيۈش ھىندە گەرە بىت، كە نەك ھەر تەنھا بۇ خۇدى خۇى ھەزۋە ئارەزۋەكانى خۇى نەۋى، بەلگۈ لە ئاستى لىپىرەۋىتەۋە بىت، كە خەمى ۋالۋە نەتەۋە دەۋرەۋەرى ھەلگىرەتو بۇ ئاسوۋەمى مەۋقەكان بە بەرۋىشەۋە ھەۋلەدات پەيامبەرى خىرۋەۋەۋە خۇشەۋىستى بىت.

سوۋدەگەيەندە بە دەۋرەۋەرى بە نەركى خۇتان بزانن، دىك بەۋە بىكەن كە ھىچ كارىك بىر ماندوۋبوۋنۇ نايەتە بەرەم، پىرۋەگەۋەركەنىش ماندوۋبوۋنۇ لىپىرەنى گەرەپان دەۋىت!

دەبا دۇستانو خۇشەۋىستانى بىر پار، وانەكانى بىر پار بىكەنە گىرەۋە بە بىرى وردو ھىزى بەرزەۋە بىنە مەيدان.

پامەۋەستەن، دوامەكەۋەن، گوردستان چاۋەرەۋەتەنە!!